

**Systemaattinen kirjallisuuskatsaus perheen jälleenyhdistämisen
mahdollisuuksista lastensuojelussa**

Tiia Göös
Maisterintutkielma
Sosiaalityö
Kokkolan yliopistokeskus
Chydenius
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Tekijä Tiia Göös	
Työn nimi Systemaattinen kirjallisuuskatsaus perheen jälleenyhdistämisen mahdollisuuksista lastensuojelussa	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Pro gradu -tutkielma
Aika Toukokuu 2021	Sivumäärä 71 sivua + 2 liitettä
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla siitä, millaisia edistäviä ja estäviä tekijöitä kodin ulkopuolisen sijoituksen purkamisen ja perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen liittyy aikaisemman tutkimustiedon perusteella. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla tehtävässä tutkimuksessa kuvataan muun muassa sitä, millaisia suunnitelmia perheiden jälleenyhdistämiseksi lastensuojelussa on tehty lapsen ollessa kodin ulkopuolisessa sijoituksessa, mitkä asiat ovat edistäneet tai estäneet perheen jälleenyhdistämistä sekä millaista tukea lapset ja vanhemmat ovat saaneet tai tarvitsisivat, jotta perheen jälleenyhdistäminen on ollut tai olisi mahdollista.</p> <p>Tutkimusta taustoitetaan kertomalla lastensuojelujärjestelmien keskeisistä piirteistä kansainvälisesti, suomalaisen lastensuojelujärjestelmän piirteistä erityisesti lapsen huostaanoton näkökulmasta ja perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen avaamisesta suomalaisessa kontekstissa.</p> <p>Tutkimuksen aineisto kerättiin systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla kolmea kansainvälistä hakukonetta käyttämällä. Aineisto koostuu 33 tieteellisestä artikkelista ja aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksina voi todeta, että lastensuojelussa tapahtuvaan perheen jälleenyhdistämiseen liittyy monenlaisia edistäviä ja estäviä tekijöitä sekä perheen jälleenyhdistämisen onnistuminen on jokaisen perheen kohdalla yksilöllinen prosessi ja monen tekijän summa. Tutkimuksen tulokset olen kuvannut aineistolähtöisen sisällönanalyysin tuottamien yläluokkien jaotteluna, mitä ovat lasten ja vanhempien osallisuus ja motivaatio, lapsen kasvua ja kehitystä turvaavat perheolot, lastensuojelun ja perheen yhteistyö, tuen ja palveluiden muodot ja saatavuus, suunniteltu perheen jälleenyhdistämisprosessi sekä perheen jälleenyhdistämisen perusta.</p>	
Asiasanat Systemaattinen kirjallisuuskatsaus, perheen jälleenyhdistäminen, lastensuojelu, huostaanotto	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1 Esimerkki aineiston pelkistämisestä	23
TAULUKKO 2 Esimerkki aineiston ryhmittelystä.....	23
TAULUKKO 3 Esimerkki yläluokkien muodostuksesta	25
TAULUKKO 4 Yhteenveto perheen jälleenyhdistämistä edistäväistä ja estäviä tekijöistä	58

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LASTENSUOJELUJÄRJESTELMIEN KESKEISIÄ PIIRTEITÄ KANSAINVÄLISESTI	4
3	SUOMALAINEN LASTENSUOJELUJÄRJESTELMÄ	7
	3.1 Keskeiset periaatteet	7
	3.2 Lapsen huostaanoton prosessi	8
	3.3 Lapsen asioista vastaaminen ja työskentelyn muodot sijaishuollossa	10
4	TAVOITE PERHEEN JÄLLEENYHDISTÄMISESTÄ	14
5	TEOREETTINEN JA METODOLOGINEN VIITEKEHYS	16
	5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys	16
	5.2 Kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen ja arviointi	17
	5.3 Aineiston analysointi	21
	5.4 Tutkimuksen eettiset lähtökohdat	25
6	TULOKSET	28
	6.1 Lasten ja vanhempien osallisuus ja motivaatio	28
	6.2 Lapsen kasvua ja kehitystä turvaavat perheolot	32
	6.3 Lastensuojelun ja perheen yhteistyö	36
	6.4 Tuen ja palveluiden muodot ja saatavuus	39
	6.5 Suunniteltu perheen jälleenyhdistämisprosessi	46
	6.6 Perheen jälleenyhdistämisen perusta	49
	6.7 Yhteenvedo	54
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	61
8	POHDINTA	65
	LÄHTEET	67

LIITTEET

Liite 1. Aineistohaun toteutus

Liite 2. Aineiston kokoava taulukko

1 JOHDANTO

Pro gradu -tutkielmani aiheena on perheen jälleenyhdistämisen onnistumisen mahdollisuudet lapsen ollessa kodin ulkopuolisessa sijoituksessa. Kandidaatin tutkielmassani (Göös 2018) tutkin, millaista tukea biologisille vanhemmille tarjotaan lapsen huostaanoton jälkeen. Kandidaatin tutkielmani aihe liittyy läheisesti perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen onnistumiseen lastensuojelussa, mikä herätti mielenkiintoni tutkia aihetta kansainvälisen tutkimuksen avulla tässä pro gradu -tutkielmassa, koska aihetta koskeva suomalainen tutkimus on vähäistä.

Viimeisin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2020) julkaisema tilasto vuodelta 2019 osoittaa, että lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut viime vuodesta 7 prosenttia. Lastensuojeluilmoituksia vuonna 2019 tehtiin kaikkiaan 156 200, joista yhtä lasta kohden tehtiin keskimäärin 1,8 lastensuojeluilmoitusta. Kiireellisesti sijoitettuja lapsia tilaston mukaan vuonna 2019 oli 18 928, jossa on viime vuoteen verrattuna kahden prosentin kasvu. Lastensuojelun avohuollon asiakkuuksien määrä taas väheni edellisvuodesta neljällä prosentilla ja avohuollon asiakkuudessa oli yhteensä 52 858 lasta vuonna 2018. Vuonna 2019 huostassa olevia lapsia oli yhteensä 11 178, mikä oli suurin piirtein samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna. Huostassa olevien lasten lukumäärä on 1,1 prosenttia koko väestön 0–17-vuotiaista. Kokonaisuudessaan vuoden 2019 lastensuojelutilaston perusteella voidaan todeta, ettei koskaan aiemmin yhtä moni lapsi ja nuori ole ollut kiireellisesti sijoitettuna, huostassa olevana tai muuten sijoitettuna. Lisäksi tilastossa ilmenee, että lastensuojeluilmoitusten määrä on kaksinkertaistunut kymmenen vuoden aikana. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2020) laatiman lastensuojelun vuoden 2019 tilaston mukaan lasten ja nuorten huostaanottoja puretaan harvoin, mikä käy ilmi siitä, että vuonna 2017 huostassa olleista 0–15-vuotiaista lapsista 93 % oli huostassa vielä kaksi vuotta myöhemmin. Tilasto osoittaa, että lastensuojelun kehittäminen on välttämätöntä, jotta lasten sijoitusten määrä ei jatka kasvuaan ja perheen jälleenyhdistämisen eteen tehtävä työ olisi tehokkaampaa. Lastensuojelun sosiaalityö on muutostyötä, mikä pitäisi näkyä myös lasten ollessa sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Suomalainen lastensuojelulainsäädäntö edellyttää perheen jälleenyhdistämisen tukemista lapsen ollessa huostaanotettuna,

minkä edistäminen vaatii lastensuojelun vahvaa työskentelyä koko perheen kanssa ja oikeanlaisia palveluja.

Kansainvälinen lastensuojelussa tapahtuva perheen jälleenyhdistämistä koskeva tutkimustieto voi antaa arvokkaita näkökulmia suomalaisen lastensuojelujärjestelmän kehittämiseen, jotta lapsen kotiin paluun edistämiseksi ja huostaanoton purkamiseksi tehtävä työ olisi tehokkaampaa. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että eri maiden lastensuojelujärjestelmät eroavat toisistaan, mikä vaikuttaa tulosten tulkintaan ja soveltamiseen suomalaisen lastensuojelujärjestelmän näkökulmasta tarkastellessa, mutta kansainvälistä tutkimustietoa voidaan hyödyntää suuntaa antavana verratessa sitä suomalaiseen kontekstiin. Koen aiheen tutkimisella olevan paljon annettavaa itselleni sosiaalityön ammattilaisena kehittymiseen.

Tutkielmani tarkoituksena on tuottaa tietoa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla siitä, millaisia edistäviä ja estäviä tekijöitä kodin ulkopuolisen sijoituksen purkamisen ja perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen liittyy aikaisemman tutkimustiedon perusteella. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla tehtävässä tutkielmassani kuvaan muun muassa sitä, millaisia suunnitelmia perheiden jälleenyhdistämiseksi lastensuojelussa on tehty lapsen ollessa kodin ulkopuolisessa sijoituksessa, mitkä asiat ovat edistäneet tai estäneet lapsen perheen jälleenyhdistämistä sekä millaista tukea lapset ja vanhemmat ovat saaneet tai tarvitsisivat, jotta perheen jälleenyhdistäminen on ollut tai olisi mahdollista.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen toteutumisesta. Tavoitteena on tuottaa tietoa käytännön sosiaalityön tueksi perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen toteuttamiseksi, konkretisoimiseksi ja edistämiseksi lapsen ollessa lastensuojelun asiakkaana ja sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on mahdollisesti tuoda esiin kehittämisenäkökulmia perheen jälleenyhdistämiseen liittyen.

Tutkimuksen aineistona on systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla kerätty aineisto kansainvälisistä tieteellisistä artikkeleista ja tutkimuksista. Tutkimuksen aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tutkielma rakentuu niin, että seuraavissa luvuissa 2–4 taustoitan tutkimuksen aiheita. Toisessa luvussa kuvaan tiivistetysti kansainvälisestä näkökulmasta lastensuojelujärjestelmien keskeisistä piirteistä sekä eri maiden lastensuojelujärjestelmien eroja ja yhtäläisyyksiä. Kolmas luku koostuu suomalaisen lastensuojelujärjestelmän piirteistä ja erityisesti lapsen huostaanoton prosessin vaiheista ja sijaisuollon aikaisesta työskentelystä. Neljännessä luvussa avaatan perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen toteutumista suomalaisessa lastensuojelujärjestelmässä. Viidennessä luvussa avaatan tutkimuksen metodologista ja teoreettista viitekehystä, missä kuvaan tutkimuksen tarkoituksia ja tavoitteita, systemaattisen kirjallisuuskatsauksen teon vaiheita, aineiston analysointiprosessia sekä tutkimuksen eettisiä näkökulmia. Kuudes luku

kattaa tutkimuksen tulokset, jotka on jaoteltu kuuteen luokkaan. Seitsemännessä luvussa tiivistän tutkimustulokset yhteenvedon omaisesti ja kahdeksannessa luvussa käsittelen pohdintoja tutkimusprosessista. Tutkielman lopussa on lähdeluettelo ja liitteet.

2 LASTENSUOJELUJÄRJESTELMIEN KESKEISIÄ PIIRTEITÄ KANSAINVÄLISESTI

Kenneth Burns, Tarja Pösö ja Marit Skivenes (2017) näkevät tärkeänä ymmärtää, kuinka hyvinvointijärjestelmä ohjaa valtion tapaa päättää lastensuojelutoimista, kuten lapsen sijoittamisesta kodin ulkopuolelle ja perheen jälleenyhdistämisen edistämiseen. Hyvinvointijärjestelmät moderneissa valtioissa voidaan jaotella riskiin tai palveluihin suuntautuneisiin järjestelmiin, mikä helpottaa maiden välisten lastensuojelujärjestelmien rakentumisen eroja. Riskisuuntautuneessa järjestelmässä painotetaan lasten terveyttä ja turvallisuutta aiheutuvien vakavien riskien lieventämistä ja tällaisessa järjestelmässä puuttumisen ja interventioiden tekemisen kynnyks on suhteellisen korkea. Riskilähtöisessä järjestelmässä palveluja tarjotaan lasta vakavasti vaarantavien tekijöiden takia, eikä vahinkojen estämiseksi, mihin esimerkiksi suomalaisessa lastensuojelujärjestelmässä pyritään. Muun muassa Yhdysvalloissa, Sveitsissä ja Englannissa on riskisuuntautunut järjestelmä. (Burns, Pösö & Skivenes 2017, 5–6 Gilbert ym. 2011a ja Gilbert 1997 mukaan.)

Burnsin, Pösön ja Skivenesin mukaan (2017) toinen tyyppi modernien valtioiden hyvinvointijärjestelmistä on palvelukeskeinen järjestelmä. Riskisuuntautuneeseen järjestelmään verrattuna palvelukeskeinen järjestelmä pyrkii tukemaan niin sanotusti terveitä lapsia ja lieventää vakavia riskejä, joten keskiössä on ennaltaehkäistä haittoja. Tämän järjestelmän piiriin kuuluvat valtiot keskittävät resurssit varhaisen puuttumisen palveluihin riskitilanteessa eläville lapsille ja perheille. Tavoitteena on vakavamman riskin ehkäiseminen lapsille. Tässä järjestelmässä lastensuojelu on osa laajempaa lasten hyvinvointijärjestelmää. Palvelukeskeiselle järjestelmälle tyypillistä lisäksi terapeuttisen näkemyksen kytkeytyminen kuntoutukseen. Tämä tarkoittaa sitä, että ihmisten voidaan nähdä paranavan elämäntyyliään ja käyttäytymistään palveluiden ja tuen avulla. Esimerkiksi Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa on palvelukeskeinen järjestelmä. (Burns, Pösö & Skivenes 2017, 5–6 Skivenes 2011 mukaan.)

Helena Blombergin, Clary Coranderin, Christian Krollin, Anna Meeuwissen, Roberto Scaramuzzinon ja Hans Swärdin (2010) mukaan Pohjoismaissa kuntien asema sosiaalipalveluiden organisaation järjestäjinä ja tarjoajina hyvinvointijärjestelmässä on ainutlaatuisista kansainvälisten standardien mukaan, ja sosiaalityöntekijät ovat pääasiassa julkisen sektorin palveluksessa. Tämän seurauksena, toisin kuin esimerkiksi amerikkalaisessa järjestelmässä, sosiaalityö on yleisen skandinaavistyyppisen hallintojärjestelmän sisällä, mikä perustuu tapausten hallintaan ja lain soveltamiseen. Näin ollen sosiaalityöntekijöillä on kaksoisrooli sekä avustajina että ohjaajina. Kun pohjoismaista sosiaalityötä verrataan muihin maihin, keskeisenä pidetään, että se ei sisällä vain toimia ilmeisten sosiaalisten ongelmien kanssa, kuten joissakin muissa maissa, vaan se sisältää myös ehkäisevät toimenpiteet. Toisaalta Pohjoismaainen malli on saanut kritiikkiä siitä, onko kynnyksinterventioihin liian korkea ja estääkö malli oikeastaan ongelmien lisääntymisen, mutta ei ratkaise niitä. (emt. 30, 43.)

Blomberg ym. (2010) kuvaavat jakoa lastensuojelujärjestelmien välillä pohjaten Gilbertin (1997) esittämään kuvaukseen, jossa verrattiin yhdeksän Euroopan ja Pohjois-Amerikan maan lastensuojelujärjestelmiä lapsen hyväksikäyttöä koskevassa menettelytavassa. Näistä ilmeni selkeästi kaksi eri mallia. Tyypillisesti englanninkielisten maiden menettelyssä korostui individualistinen tai moralistinen lähestymistapa ja ensimmäiset väliintulotoimenpiteet olivat luonteeltaan laillisia sekä näissä valtion ja perheen suhdetta leimaa konflikti ja lapsen sijoittaminen vasten perheen tahtoa. Toisessa mallissa taas, johon Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan maiden nähdään kuuluvan, korostuu sosiaalinen tai psykologinen lähestymistapa lasten hyväksikäyttöongelmiin. Ensimmäinen puuttuminen tilanteeseen keskittyy perheen tarpeisiin, perheen väliseen suhteeseen ja ominaista mallille on yhteistyö perustuen perheen suostumukseen. (emt. 32.)

Burns, Pösö ja Skivenes (2017) esittävät karkeasti jaoteltuna kaksi linjaa lastensuojelun toimille, joista toisen mukaan valtion tai yhteiskunnan palvelut mahdollistavat lapsen pysymisen kotona ja/tai pidetään tarkassa valvonnassa taikka lapsen suojeleminen vaatii kodin ulkopuolista hoitoa. Jälkimmäisissä tilanteissa asia viedään yleensä tuomioistuimen tai tuomioistuimen kaltaisen päätöksentekuelimen ratkaistavaksi. Eri maiden välillä on paljon eroja lapsen huostaanoton arvioinnin ohjeissa, riskikriteereissä ja luonteissa. Vaikka lastensuojelujärjestelmässä vastuu on pääasiassa sosiaalityöntekijän koulutuksen omaavilla ammattilaisilla, eri mailla on eroja siinä, kuka tekee päätöksen lapsen vastentahtoisesta huostaanotosta. Joissakin maissa tämä on yhden päättäjän varassa, kuten tuomariin ja toisissa maissa taas on useita päättäjiä, kuten paneeleita, joihin osallistuu jäseniksi tuomari, ammattilainen/asiantuntija ja maalikko. (Burns, Pösö & Skivenes 2017, 7–10.)

Burns, Pösö ja Skivenes (2017) toteavat, ettei eri maiden lastensuojelujärjestelmissä ole keskeisesti ohjaavaa mallia lapsen huostaanottoon. Joitakin yhteisiä piirteitä

on löydettävissä, vaikka kuitenkin jokaisella maa näyttyy omanlaisine ratkaisuine huostaanoton päätöksentekoprosessin, päättäjien ja tietopohjien suhteen. Lasten sijoitusten suhteen voidaan tästä huolimatta esittää kolmen tyyppisiä sijoituksia; kii-reellinen, vapaaehtoinen ja tahdonvastainen. Mahdollisuudesta sijoituksen todelliseen vapaaehtoisuuteen perustuvasta luonteesta ollaan montaa mieltä. (Burns, Pösö & Skivenes 2017, 223, 225.)

Burnsin, Pösön ja Skivenesin (2017) artikkelista käy ilmi, että lasten sijoittaminen Pohjoismaissa, Saksassa ja Sveitsissä on paljon runsaampaa kuin Englannissa, Irlannissa tai Yhdysvalloissa, kun tarkastellaan sijoitettujen lasten lukumäärää tuhatta lasta kohden eri maiden välillä. Tämä on seurausta siitä, onko kyse riski- vai palvelusuuntautuneesta järjestelmästä. Pohjoismaissa nähdään olevan liukuva siirtymä yleis-hyödyllisistä palveluista lastensuojelun tarjoamiin palveluihin (Pösö ym. 2014), mistä esimerkiksi Saksa ei paljoakaan eroa. Riskisuuntautuneissa maissa taas kynnys huostaanottoon on korkeampi ja intervention tekemisen motiivi on erilainen, kuten Sveitsissä, Irlannissa, Englannissa ja Yhdysvalloissa. Pysyvän lasten ja vanhempien erottamisen lapsen sijoituksen kautta todetaan olevan ominaisempaa Englannissa ja Yhdysvalloissa muihin maihin verrattuna, missä pyrkimyksenä on perheen jälleenyhdistäminen. Adoption käyttäminen Englannissa ja Yhdysvalloissa sanotaankin olevan muihin maihin verrattuna runsaampaa. (Burns, Pösö & Skivenes 2012, 226–227.)

3 SUOMALAINEN LASTENSUOJELUJÄRJESTELMÄ

3.1 Keskeiset periaatteet

Lastensuojelussa kaikkea toimintaa määrittää lastensuojelulaki (417/2007), jonka lisäksi tulee huomioida myös YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, joka pitää sisällään tärkeitä valtioon kohdistuvia velvoitteita. Molemmissa kuvataan lapsen oikeuksia ja lapsen vanhempien ja huoltajien oikeuksia, vastuita ja velvollisuuksia. Lapsen oikeuksien sopimus oikeuttaa valtion antamaan erityiseen suojeluun ja tukeen lapsen, joka on vailla perheen turvaa ja jonka etu ei toteudu olemalla perhepiirissä. Lisäksi lasten oikeuksien sopimus ohjaa viranomaisten toimintaa ja lapsen edun mukaisia toimenpiteitä muun muassa lapsen ollessa sijoitettuna. Myös monet muut lait määrittävät niin lasten kuin vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä lastensuojelussa, kuten esimerkiksi Suomen perustuslaki (731/1999), sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Lisäksi lastensuojelun toimintaa ohjaa hallintolaki (434/2003), hallintolainkäyttölaki (586/1996), perhehoitolaki (363/2015) sekä laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983). (Hakalehto 2018, 385–386.)

Lastensuojelun toiminnassa lapsen edun toteuttaminen ja turvaaminen on ensisijaisen tärkeää, mikä määrittyy vahvasti voimassa olevassa lastensuojelulaissa (417/2007). Suvianna Hakalehdon (2018) mukaan lapsen etu ohjaa päätöksentekijän harkintaan perustuvaa valtaa kaikessa lastensuojelun päätöksenteossa ja hallintatoimissa sekä lasten oikeuksien toteutuminen tulee taata niin lastensuojelun avohuollon, sijaishuollon kuin jälkihuollon piirissä. Lastensuojelun toiminnassa ja päätöksenteossa lapsen etu on suhteessa lastensuojelun tavoitteeseen eli siinä, millaisilla ratkaisuilla turvataan lapselle turvallinen kasvuympäristö, tasapainoinen ja monipuolinen kehitys sekä erityinen suojelu. Lastensuojelussa tehdyn päätöksen ei nähdä olevan

lapsen edun mukainen, mikäli näkemyksensä ilmaisemiseen kykenevä lapsi ei ole saanut kertoa mielipidettään tai jos sitä ei ole otettu huomioon päätöksenteossa. (Hakalehto, 2018, 392–393, 395).

Lastensuojelulaki (417/2007, 3 §) määrittää lastensuojelun on lapsi- ja perhekohdainen lastensuojeluun, joka toteutetaan tekemällä asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimin sekä, että lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on myös lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto. Hakalehdon (2018) mukaan lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu on ensisijaisesti avohuollon tukitoimenpiteiden avulla auttamista, mikäli lapsen etu ei muuta vaadi. Avohuollon tukitoimien järjestämiseen on sosiaalihuollon ryhdyttävä viipymättä, kun lapsen kasvuolosuhteet varantavat tai eivät turvaa lapsen kasvua ja kehitystä taikka lapsi itse vaarantaa sitä omalla käytöksellään. Avohuollon tukitoimia arvioidessa keskeistä on se, voidaanko tukitoimilla vaikuttaa vakavan vaaran poistamiseen tai vähentämiseen. Avohuollon tukitoimien on ensisijaisesti edistettävä ja tuettava lapsen kasvua ja kehitystä, tuettava vanhempien kasvatustehtävää sekä perustuttava vapaaehtoisuuteen ja yhteistyöhön perheen kanssa. Viimesijaisina keinoina lapsen turvallinen kasvuympäristö ja tasapainoinen kehitys voidaan turvata huostaanottamalla ja sijoittamalla lapsi sijaishuoltoon, mikäli puutteet lapsen huolenpidossa ja lapsen kasvuolosuhteet tai lapsi itse omalla käytöksellään uhkaavat vakavasti vaarantaa kasvuaan ja kehitystään. (emt. 405, 407.) Lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon palveluiden ja tukitoimien lisäksi on lastensuojelun jälkihuolto, jonka asiakkuuteen lapsi ja nuori on oikeutettu sijaishuollon päättymisen jälkeen tai avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin (417/2007, 75 §).

3.2 Lapsen huostaanoton prosessi

Kati Saastamoinen (2010) kuvaa lapsen huostaanoton olevan lastensuojelun viimesijaisin keino lapsen suojelemiseksi silloin, kun lapsen puutteellinen huolenpito tai kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä ja kehitystä taikka lapsi vaarantaa itse käytöksellään omaa terveyttä ja kehitystä. Näiden perusteluiden lisäksi avohuollon tukitoimia ei nähdä lapsen edun mukaisiksi, ne eivät ole lapsen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai riittäviä sekä sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Tällaisessa tilanteessa lapsella on oikeus huostaanottoon ja lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on taas velvollisuus aloittaa huostaanoton valmistelu ja etsiä lapsen tarpeita vastaava sijaishuoltopaikka. Lapsen huostaanoton valmisteluprosessiin osallistuu kaksi työntekijää, joista toinen on päävastuussa oleva

lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Valmistelun tueksi on oikeus saada tarvittaessa oikeudellista tukea tai muuta asiantuntemusta. Huostaanoton valmisteluprosessiin kuuluu lapsen mielipiteen selvittäminen ja kuuleminen 12-vuotta täyttäneen lapsen osalta sekä oikeus kuulluksi tulemiseen asiassa on myös lapsen huoltajilla, vanhemmilla ja henkilöillä, joiden vastuulla lapsen huolto ja kasvatus on ollut välittömästi ennen huostaanoton valmistelua. (Saastamoinen 2010, 22–25, 27–28.)

Raija Huhtasen (2016) mukaan lapsen huostaanotto voi perustua joko vapaaehtoisuuteen tai pakkotoimeen. Vapaaehtoisuuteen eli suostumukseen perustuva huostaanotto tarkoittaa sitä, että yli 12-vuotias lapsi ja hänen huoltajansa suostuvat huostaanottoon, kun taas paktoon perustuva eli tahdonvastaisessa huostaanotossa yli 12-vuotta täyttänyt lapsi tai hänen huoltajansa vastustaa toimenpidettä. Tämä vaikuttaa siihen, kuka käyttää päätösvaltaa lapsen huostaanotosta. Mikäli kyseessä on vapaaehtoisuuteen perustuva huostaanotto, päätösvaltaa käyttää kunnan johtava sosiaalityöntekijä. Lapsen tahdonvastaisesta huostaanotosta taas päättää tuomioistuin eli hallinto-oikeus. (emt. 35.)

Päivi Känkänen (2013) kirjoittaa artikkelissaan siitä, kuinka lapsen sijoituksen valmistelu ajan kanssa on tärkeää, jotta sijoitukseen liittyvät riskien ja suojaavien tekijöiden arvioiminen olisi huolella arvioitu. Lapsen useiden sijoitusten riskinä ovat ongelmien lisääntyminen, lapsen kiinnittymisen vaikeus häntä hoitaviin aikuisiin sekä pysyvyyden kokemusten vauriot. Tilanteella ja aikataululla voi olla merkittäviä vaikutuksia lapsen jatkoon, kun lapsen sijoituspäätöstä tehdään. Yllättävä ja lyhyellä aikavälillä valmisteltu sijoitus saattaa lisätä lapsen lisätraumatisoitumisen riskiä, minkä takia huolellisesti valmisteltu sijoitus on lapsen kannalta parempi vaihtoehto. Känkänen toteaa lapsen sijoitusprosessiin vaikuttavan myös lapsen kehitystaso, kulttuuritekijät, etninen tausta, kielitaito, terveys ja erityistarpeet. (emt. 266, 268.)

Sijaishuoltopaikan valinta on merkittävä päätös osana lapsen huostaanottoa. Sijaishuoltopaikkaa valitessa otetaan kantaa siihen, miten lapsen oikeudet toteutuvat sijaishuoltopaikassa paremmin kuin vanhempien luona. Lapsen sijaishuoltopaikkaa valitessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että lapsi saa tarpeidensa mukaista hoitoa ja huolenpitoa sekä sijaishuoltopaikan valinta perustuu lapsen etuun. Lapsen sijaishuoltopaikan valintaan sijaishuollon perusteiden lisäksi vaikuttaa lapsen yksilöllinen tarve, sisarusuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitäminen sekä hoidon jatkuvuus. Lapsen sijaishuoltopaikkaa arvioidessa tulee ottaa myös huomioon lapsen ikä, kehitystaso, mahdolliset erityisen hoidon ja tuen tarpeet, koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet ja harrastukset. Lisäksi lapsen sijaishuoltopaikkaa valitessa tulisi huomioida lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta mahdollisuuksien mukaan. Lapsen sijaishuoltopaikan valinta vaatii huolellista valmistelua ja arviointia, jotta esimerkiksi lapsen toistuvilta sijoituksilta vältytään. Lainsäädännön mu-

kaan perhehoitoa tulee suosia ensisijaisena sijaishuollon muotona, mutta mikäli lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla, päädytään lapsen sijoittamiseen laitokseen. (417/2007, 50 §; Enroos 2016, 226; Saastamoinen 2010, 102–104.)

Lastensuojelulaissa (417/2007) määritellään lapsen läheisverkoston kartoittamisesta lapsen sijaishuoltopaikkaa miettiessä ja arvioitaessa. Lapsen ja vanhempien osallisuus ja läheisverkoston kartoittaminen ovat tärkeä osa huostaanottoa (Pösö 2016, 16). Lapsen läheisverkoston kartoittamisessa kyse ei ole ainoastaan siitä, kuka voisi ottaa lapsen luokseen asumaan, vaan läheisverkoston kartoittamisella selvitetään myös sitä, kuka läheisistä voi osallistua lapsen tukemiseen sijoituksen aikana ja lapsen yhteydenpitoa läheisiin ja sukuun vahvistetaan (Saastamoinen 2010, 106–107).

3.3 Lapsen asioista vastaaminen ja työskentelyn muodot sijaishuollossa

Tarja Pösö (2016, 19) toteaa, että sijaishuoltoon siirtyessä lapsen kasvatuksesta ja huolenpidosta vastuu siirtyy viranomaisille, vaikka vastuu jaetaan huoltajien kanssa. Huhtasen (2016, 35–36) mukaan huostaanotto muuttaa useamman henkilön oikeudellista asemaa; lapsen ja huoltajien, mikä poikkeaa muista sosiaalioikeuden interventioista. Huostaanotto rajaa vanhempien oikeuksia ja valtuuksia suhteessa lapseen, koska merkittävä osa huoltajalle määrätyistä tehtävistä siirtyy kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle. Susanna Helavirta (2016) kertoo, että sosiaalihuollosta vastaava toimielin päättää ja vastaa lapsen olinpaikasta, hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta sekä opetuksesta ja terveydenhuollosta lapsen ollessa huostassa. Käytännössä näistä asioista vastaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, jonka tehtävänä on hoitaa lapsen huoltoon kuuluvat tehtävät ja päättää lapsen asioista. Lapsen asioista vastaava työntekijä on lapsen julkinen huoltaja. Lapsen yksityisillä huoltajilla on lapsen huostaanoton astuttua voimaan oikeus päättää lapsen nimestä, uskontokunnasta ja kansalaisuudesta sekä lapsen taloudellisten asioiden hoito jää heidän hoidettavakseen. Lapsen huollosta vastaaminen sijaishuollossa ei ole kuitenkaan yksiselitteinen ja kaikkien lasten kohdalla samanlainen, vaan yksityisen ja julkisen huollon tehtävät, sisällöt ja rajat ovat jokaisen lapsen kohdalla yksilöllisiä. Tähän vaikuttaa lapsen huostaanoton tarkoitus, koska lastensuojelulain (417/2007, 45 §) mukaan huoltajille kuuluvien tehtävien hoito siirtyy sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle siinä laajuudessa kuin on huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeen. (Helavirta 2016, 190–191.)

Helavirran (2016) mukaan lapsen huoltoon kuuluvista tehtävistä vastaa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lisäksi myös muita julkishallinnon edustajia

lapsen sijaishuoltoon siirtymisen myötä. Muun muassa johtavassa viranhaltija-ammattissa olevat henkilöt tekevät päätöksiä lapsen huostassaoloaikana. Lapselle on myös voitu määrittää edunvalvoja, joka käyttää huoltajan sijasta puhevaltaa lastensuojeluasioissa tai hoitaa lapsen omaisuutta ja taloutta. Sijaishuoltopaikkojen edustajat taas hoitavat huoltajille kuuluvaa tehtävää siinä, kun vastaavat lapsen kasvatuksesta, hoidosta ja kasvuolojen järjestämisestä. Helavirta (2016) kuvaa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja sijaishuoltopaikan suhdetta kaksijakoiseksi, koska sosiaalityöntekijän on sekä tuettava lapsen sijaishuollossa toimivia että valvottava heidän toimintaansa, sijaishuollon toteutumista ja lapseen käytettäviä rajoitustoimenpiteitä. Lapsen sijaishuoltopaikka voidaan jopa vaihtaa, mikäli se nähdään tarpeelliseksi. (emt. 193–194.)

Lastensuojelulaki (417/2007) velvoittaa lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää tapaamaan ja pitämään lapseen yhteyttä. Lapsen henkilökohtaiset tapaamiset lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän kanssa tulee kirjata lapsen asiakassuunnitelmaan. Lastensuojelulaki mahdollistaa lapsen kahdenkeskisen tapaamisen myös ilman huoltajan suostumusta. Lastensuojelulaki pitää sisällään myös ristiriitaisia vaateita lapsen osallisuuteen liittyen. Toisaalta lastensuojelulaki turvaa lapsen osallisuuden ja mielipiteen esittämisen vahvasti mutta toisaalta lapsen toivomukset ja mielipide on selvitettävä hienovaraisesti aiheuttamatta lapselle tarpeetonta haittaa sekä huomioitava ne lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Lapsen mielipiteen selvittämisen tapa ja pääasiallinen sisältö pitää dokumentoida lasta koskeviin asiakasasiakirjoihin. Lastensuojelulain mukaan kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolakia noudattaen häntä itseään koskevassa lastensuojeluasiassa. (417/2007, 5 §, 20 §, 29 §.)

Känkänen (2013) nostaa esille, kuinka lastensuojelu on saanut kritiikkiä aikuisiin painottavista työkäytännöistä sekä lapsille annetun rajatun tilan ja kuulluksi tulemisen mahdollisuuksista. Lapsen yksilöllisyyttä ja omien lähtökohtien ymmärrystä ja huomiointia pidetään tärkeänä lapsen osallisuuden kannalta. Känkänen painottaa sitä, kuinka tärkeää lasta on kuulla, vaikka tieto olisi aikuisen tietoon verrattuna ristiriitaista tai aikuisten silmissä vähemmän merkityksellistä. (emt. 155–156.) Tuula Muukkosen (2013, 166–169) mukaan lapsen kanssa työskentelyn ja osallisuuden tavoissa tulee lähtökohtana olla lapsen yksilöllinen huomiointi ja tarpeet, mukaan lukien lapsen ikä, kehitystaso, kulttuuriset seikat erityistarpeet ja toiveet. Muukkonen erottaa lapsen osallisuuden rakentuvan prosessiosallisuudesta ja kohtaamisosallisuudesta. Prosessiosallisuus tarkoittaa lapsen osallisuutta asiakasprosessi pitäen sisällään tiedon rakentumisen ja välittämisen. Tässä työntekijän suhde lapseen keskittyy tiedonvälitykseen; lapsesta puhutaan, häntä nähdään ja kuullaan ja ollaan vuorovaikutuksessa,

muttei kohdata. Lapsen kohtaamisosallisuudessa taas merkittävää on läsnäolo, dialogisuus ja jopa suhteen rakentuminen lapsen ja työntekijän välille. Tässä lapsi on osallinen tietoon tuottaen, käsitellen ja aikanaan arvioiden sitä.

Yhteistoiminta ja yhteistyön vahvistaminen lapsen, hänen vanhempiensa ja huoltajiensa sekä sijaishuoltopaikan edustajan kanssa on tärkeää lapsen ollessa sijaishuollossa lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi, mihin lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on pyrittävä. Vaikka lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä päättää suurimmasta osasta huoltajalle kuuluvista tehtävistä, tulee se tehdä yhteistyössä lapsen, vanhempien ja huoltajien kanssa. (417/2007, 45 §, 52 §.) Helavirran (2016, 215) mukaan lapsen asiakassuunnitelmaneuvoittelut nousivat tärkeiksi tilanteiksi lasta koskevan tiedon vaihdon kannalta, missä läsnä olivat lapsi, vanhemmat, sijaishuoltopaikan edustajat ja lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät. Lastensuojelulaissa (417/2007) määritellään myös ihmissuhteista ja yhteydenpidosta lapsen sijaishuollon aikana. Lapsen sijaishuollon aikana lapselle on turvattu hänen kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsella on oikeus tavata läheisiään, pitää heihin muuten yhteyttä muun muassa puhelimitse ja kirjeitse. Sekä sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen että lapsen sijaishuoltopaikan on tuettava ja edistettävä lapsen ja hänen vanhempiensa sekä lapsen ja muiden hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpitoa. Lapsen sijoituspaikan etäisyys ei saa olla esteenä yhteydenpidolle lapsen ja läheisten henkilöiden välillä. (417/2007, 54 §.)

Helavirta (2016, 222) näkee huostaanoton jälkeistä lapsen asioista vastaamista koskevan tutkimuksensa pohjalta, että vanhempien kanssa työskentely liittyy lapsen asioista vastaamiseen, vaikkakin vanhempien asema kytkeytyy tuen ja kontrollin maastossa olemiseen ennemmin kuin yhteistyökumppanuuteen. Pirjo Tuovilan (2008) artikkelissa tulee esille puute biologisten vanhempien kanssa työskentelyssä. Artikkeliksi osoittaa, kuinka sosiaalityöntekijöiden resurssit ovat riittämättömät biologisten vanhempien kanssa työskentelyyn, milloin lapsen huostaanoton tapahduttua vanhemmat ovat omien prosessiensa kanssa yksin. Toisaalta artikkelissa tulee esille puoli, että biologisilla vanhemmilla ei ole valmiutta lähteä työstämään asioita. Toisaalta taas artikkelissa tulee esille sekin, kuinka lapsen huostaanoton aikana vanhemmat ovat saavuttaneet onnistumisia tilanteensa ja kuntoutumisensa edistymisessä. Tämä vaatii vanhemmilta kykyä sopeutua tilanteeseen ja olla edelleen vanhempana tukemassa lastaan. (emt. 48.) Mareena Heinonen (2019) kertoo siitä, kuinka lapsen huostaanotto on kriisi koko perheelle. Vanhempien tukeminen tilanteessa on tärkeää, koska vanhemman selviäminen omasta kriisistä antaa paremmat mahdollisuudet lapset tukemiseen. Voikukkia-vertaistukiryhmät tarjoavat ammatillisesti ohjattuja vertaistukiryhmiä lapsensa huostaanoton kokeneille vanhemmille. Vertaistukiryhmän avulla

vanhemmat voivat muun muassa jakaa kokemuksiaan vertaisten kesken ja saada apua häpeän kokemiseen. (Heinonen, 2019, 5-6.)

4 TAVOITE PERHEEN JÄLLEENYHDISTÄMISESTÄ

Lastensuojelulaki (417/20117, 4§ 10 mom.) velvoittaa siihen, että lapsen sijaishuollon aikana on otettava lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Lapsen huostaanotto on väliaikainen ja toistaiseksi voimassa oleva, minkä takia sosiaalityöntekijän on arvioitava sen edellytyksiä säännöllisesti. Lapsen huostaanoton lopettamisesta on tehtävä päätös, mikä huostaanotolle ei ole enää edellytyksiä eli lapseen ei kohdistu vakavaa terveyttä ja kehitystä vaarantavaa uhkaa. (Hakalehto 2018, 410; Saastamoinen 2010, 32.) Mirjam Aranevan (2016) mukaan lapsen asioita vastaavan sosiaalityöntekijän on tässä tilanteessa aloitettava valmistelemaan lapsen huostaanoton purkua lapsen etu huomioiden. Tulee kuitenkin huomioida, että lapsen ja vanhempien kanssa työskentely lapsen sijaishuollon aikana tavoitteellisen kotiin paluun mahdollistamiseksi on ensisijaista, jotta lapsen huolenpito olisi mahdollista taata lastensuojelun jälkihuollon tukitoimilla lapsen palatessa kotiin. Perheen jälleenyhdistämiseen siis pyritään lapsen sijaishuollon aikaisten viranomaispäätösten ja toimenpiteiden avulla ja tavoitteellisella työskentelyllä, eikä sen onnistumista saa estää. Muutoin lapsen huostassapito lakkaa aina lapsen täysi-ikäistyessä. (Araneva 2016, 281, 365–366.)

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan huostaanotetun lapsen asiakassuunnitelmaan on kirjattava se, miten erityinen tuki ja apu järjestetään lapselle ja hänen vanhemmilleen. Lapsen asiakassuunnitelmassa tulee myös näkyä lapsen ja vanhempien yhteydenpidon ja yhteistoiminnan toteutuminen sekä miten lapsen edun mukaisesti huomioidaan tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Lastensuojelulaki takaa sen, että huostaanotto ei katkaise lapsen ja vanhemman tai muiden lähisukulaisten yhteydenpitoa, vaan varmistaa suhteiden tukemisen, yhteydenpidon ja tapaamiset lapsen, vanhempien ja muiden läheisten ihmisten välillä. (417/2007, 30 § 2, 3 mom., 54 §.)

Lastensuojelulaki (417/2007 30 § 4 mom.) velvoittaa huostaanotetun lapsen vanhemmille oman vanhemmuutta tukevan asiakassuunnitelman laatimiseen, jollei sitä

nähdä tarpeettomana. Sirpa Taskinen (2010, 142–143) tuo esille, kuinka lapsen sijoituksen jälkeen vanhempaa ei saisi jättää yksin, vaan tukea heitä ammattiavun ja vertaisryhmien avulla, jos vanhemmat ovat valmiita ottamaan tukea vastaan. Pidempi aikaisessa sijoituksessa olevaa lasta voidaan auttaa siinä, että vanhempaa tuetaan osittaiseen vanhemmuuteen ja luvan antamiseen lapselleen kiinnittyä sijaishuoltoon. Vanhemmalle laaditun oman asiakassuunnitelman avulla seurataan perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen mahdollisuutta, koska vanhemman kuntoutumistavoitteet ja vakiintuneet olosuhteet liittyvät useimmiten lapset kotiin palaamiseen. Tärkeää on, että lapsen kasvuolosuhteiden paranemisesta on pidempiaikaista näyttöä. Saastamoinen (2010, 86) kertoo, kuinka vanhempien asiakassuunnitelma voidaan laatia tarvittaessa yhteistyössä muiden sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa. Vanhempien asiakassuunnitelman tehtävänä on sekä tukea lapsen kotiin palaamisen mahdollisuutta, ohjata vanhempia tarvittaviin palveluihin ja tukea vanhemmuutta suunnitelmallisesti että turvata lapsen ja vanhempien yhteydenpidon toteutumista.

Saastamoinen (2010) kuvaa lapsen huostaanoton purkamisen päätöksen yhtä merkittäväksi kuin päätöksen lapsen huostaanotosta vaatien yhtä huolellista arviointia. Lapsen huostaanoton purkaminen merkitsee lapselle taas uutta muutosta ottaen huomioon, että lapsen elämässä on todennäköisesti taustalla epävakaita kasvuolo- ja ihmissuhteita. Lapsen edun toteutuminen sekä merkittävä kasvuolosuhteiden paraneminen pidemmältä aikaväliltä ovat keskeisessä roolissa lapsen huostassapidon purkua arvioidessa. Kuitenkin tulee huomioida, että lapsen huostaanoton alkuperäisten syiden poistuminen ei riitä yksinään huostaanoton purkamiselle. Huostaanoton syiden lisäksi pitää huomioida lapsen sijaishuollon kesto, lapsen ja sijaishuoltopaikan kiintymyssuhteiden laatu, lapsen ja vanhempien suhde sekä lapsen mielipide huostassapidon purkua arvioidessa. (emt. 32–34.)

Pösö (2016) kuvaa, kuinka lapsen huostaanoton ja sijoituksen pysyväluonteisuus ei ole muodollisesti mahdollista, mikä tarkoittaa sitä, että lapsen huostassapidon edellytyksiä ja tarpeellisuutta on jatkuvasti arvioitava. Huostaanoton purkamisen mahdollisuus ja arviointi luovat väliaikaisuuden lähtökohtaa lapsen sijoitukselle, milloin pysyvyys lapsen elämässä horjuu. Suomalaiselle huostaanotolle ominaista on väliaikaisuuden tavoittelu ja pyrkiminen lopullisena tavoitteena perheen jälleenyhdistämiseen, mikä viittaa siihen, että vanhempien ja olosuhteiden ajatellaan pystyvän muuttamaan todella vaikeissakin tilanteissa. Toisaalta lapsella on oikeus pysyvyyteen ja pysyvään suojeluun, mutta pysyvyyttä koskeva tutkimus ja yhteiskuntapoliittisen keskustelun sanotaan jääneen Suomessa taka-alle. Perheen jälleenyhdistäminen näytetään usein mahdottomana, koska vanhempien tukeminen ei ole riittävää. (emt. 2016, 20, 25–26.)

5 TEOREETTINEN JA METODOLOGINEN VIITEKEHYS

5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys

Tutkimukseni tarkoituksena on tuottaa tietoa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla siitä, millaisia edistäviä ja estäviä tekijöitä kodin ulkopuolisen sijoituksen purkamisen ja perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen liittyy aikaisemman tutkimustiedon perusteella. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla tehtävässä tutkielmassani kuvaan muun muassa sitä, millaisia suunnitelmia perheiden jälleenyhdistämiseksi lastensuojelussa on tehty lapsen ollessa kodin ulkopuolisessa sijoituksessa, mitkä asiat ovat edistäneet tai estäneet perheen jälleenyhdistämistä sekä millaista tukea lapset ja vanhemmat ovat saaneet tai tarvitsisivat, jotta perheen jälleenyhdistäminen on ollut tai olisi mahdollista.

Tutkimuskysymykseni on:

Mitkä asiat edistävät tai estävät perheen jälleenyhdistymistä lapsen ollessa kodin ulkopuolisessa sijoituksessa?

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa perheen jälleenyhdistämisen onnistumisen mahdollisuuksista. Tavoitteena on tuottaa tietoa käytännön sosiaalityön tueksi perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen toteuttamiseksi, konkretisoimiseksi ja edistämiseksi lapsen ollessa lastensuojelun asiakkaana ja sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on mahdollisesti tuoda esiin kehittämisnäkökulmia perheen jälleenyhdistämiseen liittyen esimerkiksi palveluiden kehittämisen kannalta.

Perheen jälleenyhdistäminen lapsen elämässä aivan yhtä iso muutos kuin lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolella. Tämän takia perheen jälleenyhdistäminen vaatii lapsen kokonaistilanne huomioon ottavaa harkintaa ja arviointia lapsen edusta. Jokaisen lapsen ja perheen tilanne on yksilöllinen, minkä takia perheen jälleenyhdistämistä edistävät ja estävät tekijät ovat moninaisia ja tarkentavia näkökulmia aiheeseen löytyy monia. Tästä syystä systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla aiheesta on mahdollista saada kokoavaa ja tiivistä tietoa, mikä on helposti hyödynnettävissä esimerkiksi käytännön sosiaalityössä lastensuojelussa. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla perheen jälleenyhdistämiseen liittyen voi nousta esille yksityiskohtaisempia näkökulmia, jotka tarvitsisivat lisätutkimusta.

Tutkimukseni on laadullinen systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Tutkimusaineisto muodostuu vuosina 2015–2021 julkaistuista kansainvälisistä vertaisarvioituista tutkimusartikkeleista ja tutkimuksista. Kirjallisuuskatsaukseen mukaan otetuissa tieteellisistä artikkeleista ja tutkimuksista keskityn pääasiassa analysoimaan tutkimusartikkelien tutkimustuloksia ja pyrin kokoamaan tuloksista yhtenäistä kuvaa perheen jälleenyhdistämistä edistävästä ja estävästä tekijöistä. Analysoin tutkimukseni hyödyntäen aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

5.2 Kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen ja arviointi

Ari Salminen (2011) näkee kirjallisuuskatsauksen pyrkivän olemassa olevan teorian kehittämiseen ja uuden teorian rakentamiseen. Salmisen mukaan sitä voidaan hyödyntää teorian arvioimiseen sekä kokonaiskuvan luomiseen jostakin asiakokonaisuudesta. Kirjallisuuskatsauksella voidaan myös tunnistaa ongelmia ja luoda kuvaa jonkin teorian historiallisesta kehityksestä. (emt. 3.) Helen Aveyard (2014) kertoo laadukkaana kirjallisuuskatsauksen olevan yhtä lailla tutkimus, joka seuraa tutkimusprosessin vaiheita. Näin ollen kirjallisuuskatsauksen tutkimusprosessi sisältää tutkimuskysymyksen määrittelyn, johon sitten vastataan käyttämällä ennalta määritettyä metodologiaa, johon sisältyy asiaankuuluvan aineiston etsimistä ja arviointia sekä tulosten yhdistämistä. Kirjallisuuskatsauksella kehitetään uusia oivalluksia, jotka käsittelevät tutkimuskysymystä tai osoittavat aukkoja nykyisessä tietopohjassa, mikä viittaa lisätutkimusten tarpeeseen. Aveyard muistuttaa, että kirjallisuuskatsauksen tutkimusprosessin vaiheet ovat tärkeitä dokumentoida, kuten minkä tahansa muun tutkimuksen. (emt. 3.)

Riitta Suhosen, Anna Axelin ja Minna Stoltin (2015, 8) mukaan kirjallisuuskatsaukset jaetaan kuvaileviin ja systemaattisiin kirjallisuuskatsauksiin sekä määrälliselle tutkimukselle ominaiseen meta-analyysiin ja laadulliselle tutkimukselle ominai-

seen meta-synteesiin. Salmisen (2011) mukaan kuvailevan kirjallisuuskatsaus on väljin kirjallisuuskatsaustyypeistä, koska siihen ei liity tarkkoja sääntöjä, käytetyt aineistot ovat laajoja ja tutkimuskysymykset väljiä, eikä aineiston valintaa rajaa metodiset säännöt. Tästä huolimatta kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla tutkittava ilmiö voidaan kuvata laajasti ja tarvittaessa luokittelemaan sen ominaisuuksia. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen orientaatiotyyppisiä ovat narratiivinen ja integroiva kirjallisuuskatsaus. (emt. 6.) Tässä tutkielmassa tutkimusmenetelmänä hyödynnän systemaattista kirjallisuuskatsausta. Mari Kangasniemi ja Tarja Pölkki (2015, 85) kuvaavat systemaattisen kirjallisuuskatsauksen kokoavan tavanomaisesti yhteen jo tutkittua tietoa, raportoiden ja yhdistellen sitä tai rakentaen siitä kokonaisuuden eli synteesin. Salmisen (2011, 9) mukaan systemaattinen kirjallisuuskatsaus soveltuu hypoteesien testaukseen, tutkimustulosten tiiviiseen esittämiseen ja niiden johdonmukaisuuden arviointiin sekä tuomaan esille tutkimuksissa olevia puutteita ja tutkimuksellisia kehittämistarpeita. Tässä tutkimuksessa hypoteesina on, että perheen jälleenyhdistäminen on pitkäaikainen prosessi, jossa lapsen sijoittamisen syyt määrittävät, millaisia tukitoimia ja palveluita perhe tarvitsee lapsen kotiin paluun mahdollistumiseksi. Hypoteesina on näin ollen, että perheen jälleenyhdistämiseen liittyy monia edistäviä ja estäviä tekijöitä.

Kangasniemi ja Pölkki (2015) toteavat aineiston käsittelyn keskiössä olevan mahdollisimman kattavan kuvan saamisen tutkittavasta ilmiöstä. Kiteytettynä systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aineiston käsittely voidaan jakaa käsittelymenetelmän valintaan, valitun aineiston esittelyyn ja tulosten esittämiseen. Valitun aineiston heterogeenisuus tai lukumäärä taikka katsauksella tuotettavan tiedon laatu voivat vaikuttaa aineiston käsittelytavan valintaan. (emt. 83–85.) Salminen (2011) kuvaa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekemistä yksityiskohtaisemmin Finkin (2005, 3–5) seitsemänvaiheista systemaattista kirjallisuuskatsausta koskevaa mallia mukaillen. Mallin ensimmäisessä vaiheessa asetetaan tutkimuskysymys, minkä jälkeen valitaan kirjallisuus ja tietokannat. Kolmas vaihe koostuu hakutermin valinnasta. Tämä vaihe on tehtävä huolella, jotta jäljelle jääväksi aineistoiksi rajautuisi mahdollisimman hyvin tutkimuskysymykseen vastaava aines. Seuraavat vaiheet koskevat seulontaa. Neljännessä vaiheessa taas hakutuloksia rajataan käytännön seulan kautta, kuten kielen ja julkaisuvuoden mukaan. Tämän jälkeen seulotaan metodologian suhteen. Tarkoituksena on koota mahdollisimman laadukas aineisto kirjallisuuskatsaukseen. Kuudennessä vaiheessa tehdään itse katsaus ja viimeisessä vaiheessa syntetisoidaan tulokset. (emt. 10.)

Aveyard (2014) näkee, että sosiaali- ja terveysalalla kirjallisuuskatsauksista on hyötyä, koska yksittäisen työntekijän on mahdotonta pysyä ajan tasalla tutkimusten määrän kasvaessa koko ajan. Toisaalta tutkimustuloksia tulisi pystyä hyödyntämään käytännön asiakastyössä. Aveyardin mukaan kirjallisuuskatsaukset mahdollistavat

sen, että yksittäisten tutkimusten tulokset yhdistyvät laajempaan kokonaisuuteen ja kuva ajankohtaisesta tieteellisestä tiedosta tulee monipuolisemmaksi. Kirjallisuuskatsaus antaa tutkijoille mahdollisuuden nähdä monien tutkimusten tulosten kokonaisvaikutus yhdistettynä, mikä yksittäisiä tutkimuksia lukemalla ei välttämättä näytä niin merkittävältä. (Aveyard 2014, 4–8.)

Leena Lehtiön ja Elise Johanssonin (2015) mukaan sosiaalitieteiden tietokantoja ovat Social Services Abstracts, Sociological Abstracts ja SocINDEX with Full Text. Social Services Abstracts ja Sociological Abstracts ovat ProQuestin käyttöliittymässä. Olen valinnut käyttäväni Social Services Abstracts -tietokantaa, koska haluan kansainvälistä aineistoa kirjallisuuskatsaukseen ja kyseisen tietokannan kautta koehakuja tehdessäni tuloksia tuli hyvin muutamia eri hakutermejä käyttäen. Lisäksi olen käyttänyt aineistonhaussa Web of science ja Scopus -tietokantoja, joiden avulla sain lisää aineistoa. Lehtiö ja Johansson (2015, 52–54) mainitsevatkin hakutulosten määrään liittyen, että haun tarkentaminen on tarpeen, mikäli hakutuloksia tulee yli 1 000 yhdestä tietokannasta. Tätä ohjetta seuraten olen päättänyt käyttämään seuraavia hakutermejä sekä sisäänotto- ja poissulkukriteerejä.

Aloitin aineiston hakemisen tekemällä koehakuja Social Services Abstracts -tietokantaan ja etsimällä tutkimusaihetta koskevista artikkeleista avainsanoja eri hakutermin kokeilemiseksi. Alkuun minulle selkeytyi se, että hakusana *reunification* on keskeisin hakutermejä muodostaessa. Kokeilin hyvin monia eri hakutermejä koehakuja tehdessäni. Seuraavassa esitän esimerkkejä aineiston haussa kokeilemistani hakutermeistä Social Services Abstracts -tietokannassa:

reunification AND ("child welfare"), viitteitä 217.

reunification AND ("foster care" OR "child welfare" OR "social work"), viitteitä 308.
ab(reunification), viitteitä 148.

ab(reunification) AND ("foster care" OR "child welfare" OR "social work"), viitteitä 127.

Edellä kuvatuilla hakutermeillä toteutettu haku tuotti paljon tuloksia artikkeleista, jotka koskevat muun muassa lastensuojelun sijaishuoltoa monesta tarkennetusta näkökulmasta, mutta vain pieni osa liittyi perheen jälleenyhdistämiseen. Lehtiö ja Johansson (2016, 53) toteavat, että mikäli hakusanat ovat kovin yleisiä, kannattaa haku kohdistaa otsikkoon ja abstraktiin. Tätä ohjetta seuraten kokeilin tarkentaa hakua niin, että asetin hakutermin *reunification* koskemaan julkaisun otsikkoon. Lisäksi asetin hakutermin "*child welfare*" koskemaan julkaisun tiivistelmää. Haku *ti(reunification) AND ab("child welfare")* tuotti hakutuloksia, joista merkittävä osa kosketti tutkimusaihetta. Laajensin tätä hakua vielä huomioimalla artikkeleiden otsikoissa hakusanan

reunification kaikki taivutusmuodot sekä hakien artikkeleiden abstrakteista hakusanoja *foster care*, *child welfare* tai *social work*. Näillä hakutermeillä sain lisää tutkimusaihetta koskevia artikkeleita. Tarkempi kuvaus aineistohausta liitteissä (LIITE 1).

Käytin aineiston haussa kolmea eri kansainvälistä hakukonetta. Valikoiduilla hakutermeillä hakukone Social Services Abstracts tuotti yhteensä 44 viitettä, jossa kaksi artikkelia oli mainittu kaksi kertaa hakutuloksissa. Hakukone Scopus tuotti kyseisillä hakutermeillä 58 viitettä, jossa yksi artikkeli oli mainittu kaksi kertaa. Web of science -hakukone ei tuottanut päällekkäisiä viitteitä. Tutkimuksessani käytettäviksi valikoituneilla hakutermeillä saaduista tuloksista karsiutui pois artikkeleita, jotka koskettivat perheen jälleenyhdistämisen jälkeistä aikaa ja siihen kohdennettuja tukitoimia uudelleen sijoittamisen estämiseksi, koska tässä tutkielmassa keskityn tutkimaan sitä, mikä tukee tai estää perheen jälleenyhdistymistä lapsen ollessa vielä sijoitettuna, eikä sen jälkeistä aikaa ja tukea. Lisäksi hakutuloksista karsiutui pois tutkimukset maahanmuuttoon liittyvästä perheen jälleenyhdistymisestä sekä tutkimukset, joiden kohderyhmänä oli vähemmistö- tai alkuperäiskansa ja tutkimus keskittyi näin tarkastelemaan aihetta kohderyhmästä käsin tai tutkimus keskittyi vertailemaan tuloksia etnisen ryhmän suhteen. Tein tämän rajauksen, koska halusin tutkielmaani tutkimuksia, joiden tulokset ovat mahdollisimman yleistettävissä koskemaan valtaväestöä. Tuloksista myös karsiutui pois tutkimukset, joissa ei tullut esille lastensuojelun perheen jälleenyhdistämistä edistäviä ja estäviä tekijöitä, koska esimerkiksi yksi artikkeleista keskittyi tunnepuoleen ja yksi artikkeleista vahvasti oikeudelliseen näkökulmaan. Kahteen artikkeliin taas yliopiston tunnuksilla ei ollut pääsyä, minkä takia ne karsiutuivat pois lopullisesta aineistosta, vaikka otsikon ja abstraktin perusteella artikkelit olisivat päässeet koko tekstin luentaan.

Koko tekstin luentaan otsikon ja abstraktin perusteella valikoitui kaksi kirjallisuuskatsausta, joista toista en ottanut mukaan aineistoon, koska kirjallisuuskatsaus käsitteli perheen jälleenyhdistämisen jälkeistä aikaa tutkien jälleenyhdistämisen pysyvyyttä ja lasten uudelleen sijoituksia sekä kirjallisuuskatsauksessa oli käytetty melko vanhentunutta aineistoa. Kyseisen kirjallisuuskatsauksen aineistossa oli vain kolme vuoden 2015 jälkeen julkaistua artikkelia, joista kaksi oli jo mukana oman kirjallisuuskatsaukseni aineistossa. Aineistoon muukaan ottamani kirjallisuuskatsauksen aineistossa oli vain yksi vuonna 2015 julkaistu tutkimus, kun muut aineiston tutkimukset oli julkaistu vuosina 2006–2012. Otin kyseisen kirjallisuuskatsauksen kuitenkin mukaan aineistoon, koska sen sisältö vastasi tutkimuskysymykseeni ja lastensuojelun reunaehdot muuttuvat hitaasti, minkä kyseisen kirjallisuuskatsauksen tuloksia voidaan pitää relevantteina tässä tutkimuksessa.

Valitsin aineiston valintakriteeriksi vuodesta 2015 alkaen julkaistut tutkimukset ja tieteelliset artikkelit, jotta kirjallisuuskatsauksessa käyttämäni aineisto kuvaisi

melko ajantasaisesti tutkimusaihetta sekä sain rajattua hakutuloksia kohtuumääräiksi. Seuraavassa on listattuna aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Sisäänottokriteerit:

- Suomen ja englannin kieli
- Vertaisarvoidut artikkelit
- Aikavälillä 2015–2021 julkaistut artikkelit
- Yliopiston tunnuksilla pääsy
- Artikkelit, joissa tarkastellaan perheen jälleenyhdistämistä edistäviä ja estäviä tekijöitä
- Artikkelit, jotka koskevat lapsen kodin ulkopuolelle sijoittamiseen liittyvää perheen jälleenyhdistämistä lastensuojelussa

Poissulkukriteerit:

- Muun kuin suomenkieliset tai englanninkieliset artikkelit
- Artikkelit, joita ei ole vertaisarvoitu
- Ennen vuotta 2015 julkaistut artikkelit
- Artikkelit, joihin ei ole pääsyä yliopiston tunnuksilla
- Artikkelit, joissa ei tuoda esiin perheen jälleenyhdistämistä edistäviä ja estäviä tekijöitä
- Artikkelit, jotka koskevat maahanmuuttoon liittyvää perheen jälleenyhdistämistä

Näitä edellä kuvaamiani hakutermejä ja asettamiani aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerejä hyödyntämällä sain mielestäni tutkimuskysymykseeni kattavasti vastaavan aineiston. Kolme hakukonetta käyttämällä aineistonhaun tulokset alkoivat toistua, eikä aineistoon näin tullut enää uutta tietoa tai näkökulmia. Näin ollen mielestäni tutkimukseni aineistohaun saturaatiopiste tuli saavutettua. Tutkimuksen aineisto koostui lopulta 33 tieteellisestä artikkelista. Lähdin analysoimaan kirjallisuuskatsaukseen mukaan ottamaani aineistoa aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

5.3 Aineiston analysointi

Analysoin aineiston aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysillä aineiston sisältöä kuvataan sanallisesti sekä aineisto voidaan analysoida systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysin avulla pyritään siihen, että tutkittavasta ilmiöstä rakentuu tiivistetty, yhteneväinen ja selkeä kuva hajanaisen aineiston sijaan. Tärkeää on myös se, että aineiston sisältämä informaatio säilyy. (Burns & Grove 1997; Strauss &

Cobin 1998, Tuomen ja Sarajärven 2018, 117, 119, 122 mukaan.) Anu Puusa (2020) kuvaa, kuinka tällaisen aineiston avulla tutkija pystyy tekemään johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. Puusan mukaan tärkeää analyysivaiheessa on pyrkimys totuudenmukaisuuteen ja uskottavaan tulkintaan sekä tehtyjen valintojen hyvään perustelemiseen. (emt. 149.)

Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven (2018) mukaan sisällönanalyysi voidaan toteuttaa aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti tai teoria ohjaavasti. Valitsin aineistoni analysointitavaksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, koska haluan pitää aineistossa nousseet asiat keskiössä välttämällä sen, että rajaan etukäteen mitään pois. Aineistolähtöisen analyysin tavoitteena on tutkimusaineiston rakentuminen teoreettiseksi kokonaisuudeksi, missä analysoitavat yksiköt valitaan tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun pohjalta, eikä ne ole etukäteen määriteltyjä. Aiemmat havainnot, teorit ja tiedot tutkittavasta ilmiöstä eivät vaikuta siihen, miten analyysin toteuttamisen tai tutkimuksen lopputulosten kanssa. Sisällönanalyysin toteuttaminen aineistolähtöisesti voidaan nähdä ongelmallisena siitä syystä, että objektiivisesti ”puhtaat” havainnot ovat lähes mahdottomia, koska esimerkiksi tutkijan asettamat tutkimuksessa käytettävät käsitteet, menetelmät ja tutkimusasetelmat vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin. Tämä on kaikessa laadullisessa tutkimuksessa ongelmallista, mutta aineistolähtöisessä perustavanlaatuisempi. Aineistolähtöisessä tutkimuksessa tätä ongelmaa pyritään ratkaisemaan sillä, että tutkija kirjoittaa ilmiöstä olevat ennakkokäsityksensä auki ja tietoisesti käsittelee niitä analysointivaiheessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–109.)

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin prosessi voidaan jakaa Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan Milesia ja Hubermania (1994) lainaten kolmeen eri vaiheeseen, joita ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Analyysiyksikön määrittäminen tulee tehdä ennen analyysin aloittamista. Analyysiyksikkö voi olla sana, lause, lausuma tai useita lauseita sisältävä ajatuskokonaisuus ja analyysiyksikköä ohjaa tutkimustehtävä ja aineiston laatu. Aineistoa pelkistäessä analysoitava informaatio voi olla esimerkiksi haastattelu, havainnointi tai asiakirja. Tässä tutkimuksessa analysoin artikkeleita. Aineiston pelkistäminen tarkoittaa sitä, että aineistosta karsitaan kaikki epäolennainen pois sekä aineistoa voidaan tiivistää tai pilkkoa. Tässä tutkimuksessa etsin aineiston artikkeleista tutkimuskysymystä kuvaavia ilmaisuja perheen jälleenyhdistämistä edistävästä ja estävästä tekijöistä. Tässä vaiheessa alleviivasin artikkeleista eri väreihin samaa tarkoittavia ilmaisuja ja muodostin niistä listauksen. Eli pelkistin artikkeleissa esiintyviä alkuperäisilmaisuja. Aineistossa samasta lausumasta voi löytyä useampia pelkistettyjä ilmauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–124.) Pelkistetyt ilmauksia olen kuvannut taulukossa 1.

TAULUKKO 1 Esimerkki aineiston pelkistämisestä

Alkuperäiset ilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset
"Vanhemmat kuvasivat jälleenyhdistämisprosessin olevan usein hyvin hämmentävä ja haastava, erityisesti liittyen siihen, että he saivat tietoa siitä, miten jälleenyhdistämisprosessi voidaan tehdä."	Miten jälleenyhdistämisprosessi etenee Epävarmuuden tunteet
"Vanhemmat kuvasivat pelkoa siitä, että heitä pidetään kykenemättöminä hoitamaan vastuuta lasten palatessa kotiin, mutta toisaalta vanhemmilla oli haluttomuutta osallistua palveluihin, kun niitä on saatavilla."	Vanhemman pelko epäonnistumisesta Vanhempien haluttomuus palveluihin
"Lapset ovat usein iältään nuoria, heillä on lyhyet ja vakaat sijoituskokemukset ja johdonmukainen perhekontakti ennen kotiin paluuta. Vaikka jälleenyhdistämistä edeltävä arviointi oli epäjohdonmukaista, palvelujen tarjonta oli yleensä hyvää ja onnistunutta lapsen kotona pysymisen tukemiseksi."	Lapsen ikä ja sijoituskokemukset Yhteys biologiseen perheeseen Epäselvä jälleenyhdistämisprosessi Hyvät palvelut

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan aineiston pelkistämistä seuraa aineiston klusterointi eli ryhmittely. Aineiston ryhmittelyssä pyritään löytämään aineistosta samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä, missä samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet ryhmitellään ja muodostetaan luokkia. Näistä muodostuu alaluokkia, jotka nimetään sopivalla tavalla sisältöä kuvaten. Luokitteluyksikkönä voidaan nähdä esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuus, piirre tai käsitys. Tässä vaiheessa aineisto taas tiivistyy, koska yksittäiset tekijät yhdistyvät yleisempiin käsitteisiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124.) Taulukko 2 kuvaa tutkimukseni aineiston ryhmittelyä alaluokkien muodostamisesta.

TAULUKKO 2 Esimerkki aineiston ryhmittelystä

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Perheenjäsenten antama tuki Sijaisvanhempien antama tuki Kirkkoyhteisöjen antama tuki Yhteisön antama tuki	Epävirallinen tuki
Lapsen terveydenhuolto ja mielenterveys- huolto jälleenyhdistämisen tukemisessa Pitkät jonot hoito-ohjelmiin pääsyssä Lastensuojelun työntekijän työskentely vanhemman kanssa Lisäresurssit päihteiden väärinkäytön ja mielenterveyden hoidon tueksi	Virallinen tuki

Riittämättömät jälleenyhdistämisen palvelumallit Jälleenyhdistämiseen valmistautuminen perheterapiaistunnoin Voittoa tavoittelemattomien ohjelmien tuki parantaa vanhempien toimintaa Perhevalmentajan tuen merkitys omakohtaisen kokemuksen kautta Vanhemman ohjelmaan osallistuminen lyhensi lapsen sijoitusaikaa Lapsen ja vanhemman tapaamisten pidentäminen	Palvelut jälleenyhdistämistä varten
Lapsen ikä laitossijoitukseen mennessä Lapsen kokema fyysinen laiminlyönti Lapsen sijoitusjakson pituus Lapsen kokemat aiemmat sijoitukset	Lapsen ja sijoitukseen liittyvät tekijät jälleenyhdistämiseen liittyen
Pysyvä asuminen Epävarma asuminen Kohtuuhintaisten asuntojen puute Lapsen turvassa olo perheessä Vakaat tulot ja ruuan saatavuus perheessä	Vakaa ja turvallinen tilanne perheessä

Analysointiprosessi ryhmittelyvaiheessa jatkuu Tuomen ja Sarajärven (2018) kuvauksen mukaan niin, että alaluokkia yhdistellään yläluokiksi ja yläluokkia yhdistämällä taas saadaan pääluokkia. Pääluokat nimetään niin, että ne kuvaavat aiheen mukaan aineistosta nousevaa ilmiötä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125.) Tutkimuksessani alaluokkia yhdistelemällä muodostui kuusi yläluokkaa, joita ovat lasten ja vanhempien osallisuus ja motivaatio, lapsen kasvua ja kehitystä turvaavat perheolot, lastensuojelun ja perheen yhteistyö, tuen ja palveluiden muodot ja saatavuus, suunniteltu perheen jälleenyhdistämisprosessi sekä perheen jälleenyhdistämisen perusta.

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan aineiston abstrahointi on ikään kuin prosessi, jossa tutkimuskohteesta rakennetaan kuva aiemmin luotujen käsitteiden avulla. Klusteroinnin nähdään sisältyvän abstrahointiprosessiin. Abstrahoinnissa luokituksia yhdistetään niin kauan kuin aineiston sisältö sen mahdollistaa. Keskeistä abstrahointiprosessi on se, että aineistossa pysyy yhteys alkuperäisdataan. Tätä ohjetta seuraten tulini siihen tulokseen, että tutkimuksessani abstrahointi päättyi yläluokkien muodostukseen, koska sain muodostamieni käsitteiden avulla kattavan kuvauksen tutkimuskohteesta ja enkä nähnyt voivani enää yhdistää yläluokkia pääluokiksi luokkien sisältöjen takia. Tuomi ja Sarajärvi toteavat, että aineiston analysointivaiheessa muodostuvia luokituksia ja luokitusten tasojen lukumäärää ei voi etukäteen tietää tai määrittellä, kun kyseessä on aineistolähtöinen sisällönanalyysi. (emt. 125–127.) Tutkimukseni abstrahointivaiheen viimeinen vaihe eli yläluokkien muodostus on kuvattu esimerkein taulukossa 3. Puusa (2020, 149) mainitsee, että analyysivaiheiden tallentaminen tukee sitä, että eri vaiheiden ratkaisuihin on helppo palata ja niitä voidaan tarkastella

tutkimuksen ja tulkinnan kokonaisuuden kautta. Omassa tutkimuksessani pyrin tekemään yksityiskohtaisia ja huolellisia muistiinpanoja kaikista aineiston analysoinnin vaiheista, jotta pystyisin säilyttämään ”punaisen langan” tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä muodostaessani.

TAULUKKO 3 Esimerkki yläluokkien muodostuksesta

Alaluokat	Yläluokat
Epävirallinen tuki Virallinen tuki Palvelut jälleenyhdistämistä varten	Tuen ja palveluiden muodot ja saatavuus
Vakaa ja turvallinen tilanne perheessä Lapsen ja vanhemman suhde Vanhemmuuden vahvistuminen	Lapsen kasvua ja kehitystä turvaavat perheolot
Lapsen muutoksiin valmistautuminen Riittävä aika sijoitukseen johtaneiden tekijöiden työstämiseen Prosessin hyvä suunnitelmallisuus ja aikataulutus yksilöllisesti	Suunniteltu perheen jälleenyhdistämisprosessi

Tutkielmani tulokset esitän aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla muodostuneiden yläluokkien jaottelun mukaisesti. Kaikkien aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla muodostui kuusi yläluokkaa, joiden avulla pystyn vastaamaan tutkimuskysymykseen jäsennellysti ja kattavasti. Seuraavassa pääluvussa 6 olen esittänyt aineistolähtöisen sisällönanalyysin perusteella muodostamani tulokset tutkimuskysymykseen vastaten.

5.4 Tutkimuksen eettiset lähtökohdat

Tutkimusprosessin aikana olen tehnyt monenlaisia eettisiä valintoja. Tuomi ja Sarajärvi (2018) esittävät, että hyvän tutkimuksen merkkejä ovat sisäinen johdonmukaisuus ja eettinen kestävyys. Sisäisen johdonmukaisuuden nähdään liittyvän tutkimusraportissa argumentaatioon, esimerkiksi siihen, miten ja millaisia lähteitä on käytetty. Eettinen kestävyys taas liittyy tutkimuksen laatuun ja luotettavuuteen. Muodollisesti eettisyys kytkeytyy tutkimuksen luotettavuus- ja arviointikriteereihin, mutta moraalisesti arveluttavaa on, jos nämä ovat tutkijalle vain tarkastuslistoja. Eettisen sitoutuneisuuden nähdään ohjaavan hyvää tutkimusta. (emt., 149–150.). Tutkimuksessa olen esittänyt perusteluita esimerkiksi tietyille tutkimusvalinnoille, jotka ovat vaikuttaneet siihen, millaiseksi tutkimus on muodostunut. Tutkimuksen tekoon liittyy aina epävarmuustekijöitä, joita olen pyrkinyt eettisen pohdinnan kautta tuomaan esille. Näin

pystyn tuomaan näkyväksi asiat, jotka ovat voineet vaikuttaa tutkimuksen laatuun ja luotettavuuteen.

Olen noudattanut tutkimusta tehdessäni Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksia (2012). Tutkimuksessani olen huolehtinut lähteiden asianmukaisesta käytöstä ja viittaamisesta. Tutkimukseni eettisyyden kannalta tärkeää on myös se, että olen suunnitellut, toteuttanut ja raportoinut tutkielmani niin, ettei siitä aiheudu kenellekään harmia. Tähän liittyen keskeistä on, että olen tehnyt eettistä arviointia läpi tutkimusprosessin. (emt. 6–7.) Oma asemaani tutkijana minun on ollut tärkeä avata läpi tutkimusprosessin tutkimuksen luotettavuuden kannalta.

Jari Kylmä ja Taru Juvakka (2012) toteavat tieteellisen tutkimuksen tavoitteena olevan mahdollisimman luotettavan tiedon tuottamisen tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa on otettava huomioon tuotetun tiedon totuudenmukaisuus, mitä voidaan arvioida laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteeristöä käyttäen. Tästä kriteeristöstä uskottavuus liittyy tutkimukseen, tulosten uskottavuuteen ja sen osoittamiseen. Tutkimuksessani olen pyrkinyt huolelliseen toteutukseen ja erityisesti aineiston analysoinnissa tarkkuuteen, mikä edistää sitä, että tulokset ovat mahdollisimman monipuolinen ja totuudenmukainen koonti aineistosta. Tutkimuksen uskottavuutta sanotaan lisäävän esimerkiksi se, että tutkija on riittävän pitkään tekemisissä tutkittavan ilmiön kanssa. Tutkimusprosessini on kestänyt noin vuoden ja tutkittava ilmiö on minulle ennestään tuttu aiempien opintojen ja työkokemuksen kautta, minkä nähdään voida tukevan tutkimukseni uskottavuutta. Toisena luotettavuuskriteerinä Kylmä ja Juvakka (2012) mainitsevat vahvistettavuuden, joka liittyy koko tutkimusprosessiin ja sen kirjaamiseen Yardleyta (2000) lainaten. Tässä tärkeää on, että toisen tutkijan on helppo seurata tutkimusprosessin pääpiirteitä. Tutkijan omien muistiinpanojen hyödyntäminen raportin kirjoittamisessa on tärkeää. Omassa tutkimuksessani vahvistettavuutta olen lisännyt sillä, että olen kirjannut huolella ja avoimesti tutkimuksen eri vaiheita. Pitää huomioida, että tutkijoiden tekemät tulkinnot samasta aineistosta saattavat olla erilaiset. Tämä on kuitenkin laadullisessa tutkimuksessa hyväksyttävää, eikä vaikuta tutkimuksen luotettavuuteen, sillä moninaiset tulkinnot voivat lisätä ymmärrystä tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä Malterudia (2001) lainaten. (Kylmä & Juvakka 2012, 127–129.) Tutkimuksessa olen pyrkinyt kuvaamaan yksityiskohtaisesti aineiston analysointia vahvistettavuutta edistäen. Aineiston keruu- ja analysointiprosessi voisi olla toisen tutkijan tekemänä toisenlainen tutkijan tekemistä tulkinnoista riippuen, mutta huolellinen tutkimusprosessin kuvaus tukee sitä, että toinen tutkija voi seurata sitä.

Kylmä ja Juvakka (2012) kertovat Maysia ja Popea (2000), Malterudia (2001) ja Horsburghia (2003) lainaten, että yhtenä luotettavuuskriteerinä reflektiivisyys taas korostaa tutkijan omien lähtökohtien tunnistamista tutkimuksen tekijänä sekä näiden seurauksia koko tutkimusprosessiin. Tähän liittyen tärkeäksi näen, että olen avannut

asemaani tutkijana läpi tutkimusprosessin. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijapositioni on väistämättä vaikuttanut koko tutkimusprosessiin ja tutkimuksen tuloksiin tehdessäni valintoja tutkimusprosessin aikana sekä oman taustani vaikuttaessa muun muassa aineistonkeruuseen ja tulosten analysointiin. Tässä tutkimuksessa tärkeää on ottaa huomioon tutkijapositioni siinä, että myös itse työskentelen lastensuojelun sosiaalisuudessa ja työssäni päivittäin kohtaan samanlaisia tilanteita kuin tutkimusaiheeni käsittelee, mistä minulle on syntynyt omia ennakkokäsityksiä aiheeseen liittyen. Tämä on voinut vaikuttaa esimerkiksi siihen, kuinka olen tutkimuksen aineistoa tulkinnut ja analysoinut. Viimeisenä luotettavuuskriteerinä Kylmä ja Juvakka (2012) mainitsevat Lincolnia ja Cubaa (1985) lainaten siirrettävyyden, missä taas on arvioitava tutkimustulosten siirrettävyyttä muihin vastaaviin tilanteisiin. Tämän arvioimiseksi tutkimuksen tekijän on esimerkiksi kuvailtava riittävästi tutkimuksen osallistujia ja ympäristöä. Tutkimukseni siirrettävyyttä olen vahvistanut muun muassa sillä, että olen kuvaillut tarkasti kirjallisuuskatsaukseen mukaan ottamaani aineistoa. (emt. 129.) Tulee ottaa huomioon, että en tehnyt aineistohakua suomalaisiin hakukoneisiin, eikä aineistohaulla ei löytynyt yhtään Pohjoismaissa tehtyä tutkimusta, mikä olisi ollut toivottavaa suomalaisen ja pohjoismaisten lastensuojelujärjestelmien samankaltaisuuden vuoksi ja siten tutkimustulosten mahdollisen siirrettävyyden arvioimiseksi. Kuitenkin tein tutkimuksessa tietoisesti valinnan siinä, etten tarkastele tutkimuksessa suomalaista aineistoa, vaan tutkimuksen päämääränä on avata kansainvälisen aineiston avulla näkökulmia perheen jälleenyhdistämiseen, mitä voisi hyödyntää suomalaista lastensuojelujärjestelmää kehittäessä.

6 TULOKSET

6.1 Lasten ja vanhempien osallisuus ja motivaatio

Aineiston artikkeleissa tulee selkeästi esille lasten ja vanhempien osallisuuden huomioimisen ja tukemisen tärkeys perheen jälleenyhdistämisprosessissa. Marina Lalayantsin (2020) artikkelissa tulee esille, kuinka perheen jälleenyhdistämisprosessissa vanhemmille tarjottu perhevalmentaja tuki vanhempia sitoutumaan yhteistyön tekemiseen. Tällaista sitoutumista edisti esimerkiksi se, että perhevalmentaja kertoi omakohtaisista kokemuksistaan lastensuojelujärjestelmästä, milloin vanhempien oli helpompi päästää perhevalmentaja elämäänsä ja sitoutua yhteistyöhön. Perhevalmentajan puolueeton ja aito tuki nähtiin tutkimuksessa motivoivan perheitä jälleenyhdistämiseen. (emt. 461–466.)

Aineiston artikkeleista käy ilmi, että perheiden positiivisen osallistumisen tukeminen ja osallisuuden vahvistaminen edistivät omalta osaltaan perheen jälleenyhdistymistä. Becci Akin ja Thomas McDonald (2018) tutkivat sitä, kuinka vanhemmuusinterventio Parent Management Training, Oreon eli PMTO vaikutti perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen. PMTO -mallin mukainen vanhemmuusinterventio toteutettiin biologisille vanhemmille, joiden lapset olivat sijaishuollossa ja lapsilla oli vakavia emotionaalisia haasteita ja käyttäytymisongelmia. PMTO-opetussuunnitelmassa keskityttiin opettamaan vanhempia viidellä osa-alueella, joista yksi oli positiivinen osallistuminen. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kyseisen vanhemmuusintervention suorittaneilla perheillä jälleenyhdistäminen oli 32 % todennäköisempää verrattuna perheisiin, jotka eivät interventioon osallistuneet. (emt. 94, 100.) Ruth Chambers, Rashida Crutchfield, Stephanie Goddu Harper, Maryam Fatemi ja Angel Rodriguez (2018) tutkivat myös perheen jälleenyhdistämistä tukevan ohjelman vaikutuksia jälleenyhdistämisen tuloksiin. Tutkimuksessa käytetty Family to family -ohjelmamalli

perustui perheiden vahvuuksiin ja otti perheen mukaan ohjelman suunnitteluun. Tutkimuksen tulosten mukaan vanhemmat ja henkilökunta näkivät ohjelman ainutlaatuisen rakenteen tukevan perheen jälleenyhdistämistä. (Chambers ym. 2018, 221–222.)

Maria Balsells Bailón, Ainoa Mateos Inchaurreondo, Aida Urrea Monclús ja Eduard Vaquero Tió (2018) tutkivat vanhemmuuden taitojen tukemista perheen jälleenyhdistämisen aikana, missä tutkimuksen tulokset osoittavat, kuinka perheillä oli erilaiset vanhempien itsetehokkuustasot, ymmärrys tietoisuuden edistymisestä ja edistymisen tarjoamista positiivisen vahvistamisen tunteista. Suurin osa perheistä oli tietoisia muutoksista ja edistymisestä koko prosessin ajan. Toinen havainto liittyi lasten rooliin tietoisuuden edistymisestä. Tutkimuksessa pohdittiin sitä, kuinka lastensuojelujärjestelmän yleinen käytäntö on pienten lasten sulkeminen pois päätöksistä ja tiedoista heidän perheidensä kehitykseen johtuen oletettavasti heidän suojelunsa vuoksi. Tutkimuksessa nähtiin tärkeänä, että tietoisuus perheen edistymisestä edellyttää kaikkien perheenjäsenten osallistumista iästä riippumatta, eikä vain aikuisten kuulemista. (emt. 1567, 1574.)

Monissa aineiston tutkimuksissa painoarvoa perheen jälleenyhdistämisen onnistumisessa annetaan sille, ovatko lapset ja vanhemmat siihen halukkaita. Merav Jedwabin, Anusha Chatterjeen ja Terry Shawin (2018) tutkimuksen tuloksissa tulee esille, kuinka lapsen ja vanhempien halu ja valmiudet sekä lasten ja vanhempien osallistuminen prosessiin vaikuttivat osaltaan onnistuneen jälleenyhdistämisen saavuttamiseen lastensuojelun työntekijöiden kokemusten mukaan. Tulosten mukaan yksi tärkeimmistä ensimmäisistä vaiheista perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen oli vanhempien ja lapsen halu palata yhteen. Työntekijöiden mukaan lasten (ikätasoinen) ja vanhempien mukaanotto prosessiin alusta alkaen oli perheen jälleenyhdistämisen kannalta merkittävää, ja tärkeänä nähtiin myös, että työntekijöiden tulisi aktiivisesti kannustaa lapsia ja vanhempia osallistumaan. (emt. 56, 61.)

Mirte Teunissen, Anouk Goemans ja Frank Van Holen (2020, 1) tutkivat perheen jälleenyhdistämisen päätöksentekoprosessia sijaishuoltotyöntekijöiden ja perhetuomareiden kokemana. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että sekä sijaishuoltotyöntekijät että perhetuomarit ehdottivat, että perheen jälleenyhdistämisen päätöksentekoprosessin tulisi kattaa biologisten vanhempien toiminta ja kyvyt, biologisten vanhempien tuen vastaanottaminen sekä lapsen toiminta, kehitystarpeet ja toiveet. Ainoa Mateos Inchaurreondon, Nuria Fuentes-Peláezin, Crescencia Pastor Vicenten ja Anna Mundet Bolósin (2018) tutkimuksen tulokset taas osoittavat, kuinka positiivisen vanhemmuuden säilyttämistä perheen jälleenyhdistämisprosesseissa ja lapsen aktiivisen osallistumisen edistämistä sijaishuollossa ja perheen jälleenyhdistämisessä pidetään tärkeinä ammatillisina käytäntöinä. Tulosten mukaan 94,3 % ammattilaisista oli sitä mieltä, että lapset tarvitsevat aktiivista osallistumista sijaishuollossa ja perheen jälleenyhdistämisessä. (emt. 574, 578.)

João Carvalhon, Paulo Delgadon, Rami Benbenishtyn, Bilha Davidson-Aradin ja Vânia Pinton (2018) sekä João Carvalhon, Paulo Delgadon, Vânia Pinton ja Rami Benbenishtyn (2018) sekä Floor Minkhorstin, Cilia Wittemanin, A. Carien Koopmansin, Nickie Lohmanin ja Erik Knorthin (2016) tutkimuksissa tulee esille viitteitä siitä, kuinka lapsen halukkuudella perheen jälleenyhdistämiseen oli vaikutuksia sen lopulliseen onnistumiseen. Tutkimuksissa tutkittiin tapausvinjettiä hyödyntäen sitä, millaisia päätöksiä ammattilaiset tekevät lasten sijoittamisesta ja perheiden jälleenyhdistämisestä. Kaikkien kolmen tutkimusten tulosten mukaan lapsen toive lapsen kotiin paluusta vaikutti ammattilaisten tekemiin päätöksiin ja suosituksiin jälleenyhdistää perhe. Carvalhonin ym. (2018) tutkimuksen tulosten mukaan ammattilaisilla oli taipumus enemmän hyväksyä kuin olla hyväksymättä päätös, jonka tekoon lapsi ja vanhemmat osallistuivat. (emt. 296, 306.) Minkhorstin ym. (2016) tutkimuksen tuloksissa havaittiin merkittävä yhteys lapsen toiveiden perheen jälleenyhdistämisestä ja tehdyn päätöksen välillä, mikä oli kylläkin heikko yhteys. Yhteys osoitti kuitenkin sen, että jossain määrin alkuperäisperheisiin takaisin haluavien lasten kohdalla päätetään perhe useammin jälleenyhdistää verrattuna lapsiin, jotka eivät halua palata takaisin. Yhteenvetona tutkimuksen perusteella todettiin, että lapsen toive jälleenyhdistämisestä sijoituksen jälkeen ei melko usein vaikuta sosiaalityöntekijän tekemään päätökseen, paitsi, jos he mainitsevat lapsen toiveen päätöksensä perustelemiseksi. Tämä on tärkeä havainto, koska se osoittaa, että lapset voivat vaikuttaa päätöksentekoprosessiin. (emt. 177–178, 182.)

Aineistosta voi havaita myös sen, kuinka lasten ja vanhempien osallisuuden tukemisessa perheen jälleenyhdistämisprosessissa oli puutteita. Mooly Wongin (2016) tutkimuksessa useat vanhemmat kokivat, ettei sosiaalityöntekijät ota heitä mukaan päätöksentekoprosessiin, koska he pitivät vanhempia kyvyttöminä, ja vanhemmat kokivat heillä olevan vähän sanavaltaa lapsen sijoituksen purkamista koskevassa päätöksentekoprosessissa. (emt. 343–345.) Eleanor Murphynin ja Anna Fairtloughin (2015) tutkimuksen tuloksissa 20 % tapauksissa ei ollut näyttöä vanhempien tai lapsen kuulemisesta perheen jälleenyhdistämiseen liittyen, vaikka kuulemista oli voinut tapahtua, mutta sitä ei oltu kuitenkaan kirjattu. Tulosten mukaan 40 % tapauksissa molemmat vanhempien ja lasten toiveet kirjattiin ja vielä 40 % tapauksissa kirjattiin joko vanhemman tai lapsen toiveet, mutta ei molempien. Myönteisesti tapauksissa, missä sekä vanhempien että lapsen näkemykset oli kirjattu, ehdotettiin tapaustiedoissa näiden vaikuttaneen päätöksentekoon ja tarjotun tuen tyyppeihin. Tuloksissa mainitaan, että 62 % tapauksissa jälleenyhdistämisspätökseen vaikutti suuresti vanhempien, lasten tai heidän molempien aiheuttamat paineet. (emt. 2272–2273.)

Seuraavana kuvattujen tutkimusten perusteella voi todeta, että vanhempien kykyä ja motivaatiota aiempien haasteiden työstämiseen ja tuen vastaanottamiseen pidetään perheen jälleenyhdistämisen onnistumisen kannalta keskeisenä asiana.

Jedwabin ym. (2018) tutkimuksen tuloksissa vanhempien kyky osoittaa valmiutensa perheen jälleenyhdistymiseen näytti edistävän perheen jälleenyhdistämistä. Esimerkiksi vanhempien kyky tapaussuunnitelman noudattamiseen, tarpeellisiksi katsottujen palveluiden käyttämiseen ja kaikkien vaatimusten täyttämiseen oli työntekijöiden vastauksissa tärkeässä roolissa. Tulosten mukaan tärkeää on, että vanhemmilla on kyky työstää lapsen sijoitukseen johtaneita asioita. (emt. 59–60.) Jacqueline Huscroft-D'Angelo, Alexandra Trout, Christine Henningsen, Lori Synhorst, Matthew Lambert, Irina Patwardhan ja Patrick Tyler (2019, 4–5) tutkivat oikeusalan ammattilaisten näkemyksiä perheen jälleenyhdistämistä tukevista ja estävistä tekijöistä kouluikäisten lasten kohdalla, missä tutkimuksen tuloksissa tulee esille, kuinka onnistuneen jälleenyhdistämisen esteenä nähtiin vanhempien haluttomuus toteuttaa pitkäaikaisia muutoksia.

Amy D'Andrade (2015) tutki vanhempien palveluiden käyttöä koko palvelujärjestelmän alueella perheen jälleenyhdistämiseen liittyen. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että suurin osa (27 %) vanhemmista käytti kokonaisuudessaan kaikkia järjestettyjä palveluita, 20 % vanhemmista käytti heikosti kaikkia järjestettyjä palveluita ja lopuille yli puolelle vanhemmista palvelujen käyttötapa oli vaihteleva järjestettyjen palvelupakettien suhteen. Palvelun käytössä oli tulosten mukaan vaihtelua sukupuolen, huoltajuuden, etnisen ryhmän ja iän mukaan. Äideillä palvelumallien käyttö oli suurempaa täyden palvelun ja enimmäkseen täyden palvelun käytön suhteen isiin verrattuna. Suurimmat erot havaittiin ikäryhmittäin niin, että 40-vuotiaat tai sitä iäkäämmät vanhemmat olivat paljon todennäköisempiä käyttämään malleja, jotka heijastavat korkeampaa palvelujen käyttöä kuin muut vanhemmat, ja alle 25-vuotiaat olivat paljon todennäköisempiä käyttämään alhaisemmin palveluja kuin muut vanhemmat. Tuloksiin viitaten tutkimuksessa pohditaan, viittaavatko erilaiset palvelunkäyttömallit siihen, että sitouttaminen palveluihin voidaan joutua räätälöimään erityisten ryhmien tarpeisiin. (emt. 29–32.)

Jan Basiaga, Anna Róg ja Beata Zięba-Kołodziej (2018) tutkivat ammatillisten sijaisperheiden näkemyksiä heidän osallisuudestaan perheen jälleenyhdistämisprosessissa. Tulosten mukaan 19 % sijaisperheistä näkivät biologisten vanhempien käyttäytymisen olevan merkittävä tekijä, joka vaikuttaa heidän asenteisiinsa perheen jälleenyhdistämiseen. Näin vastanneet sijaisvanhemmat odottivat, että lapsen vanhemmat osoittavat todellisia toimia, jotta heidän täysi huoltajuus lapsiinsa voitaisiin palauttaa. Tulosten mukaa 31 % sijaisvanhemmista koki, että lapsen ja vanhempien yhteydenpidon tukeminen on ehdollinen vanhempien sitoutumisesta lapsen sijoitukseen johtaneiden esteiden työstämiseen. (emt. 651–652.)

Amy D'Andrade (2017) tutki sitä, kuinka isien osallistuminen palveluihin vaikuttaa äitien ja lasten jälleenyhdistämisen todennäköisyyteen. Tutkimuksen tuloksissa ilmenee selvästi, kuinka isien osallistuminen palveluihin paransi äitien ja lasten

jälleenyhdistämisen mahdollisuuksia perheen rakenteesta riippumatta. Tulosten mukaan isää kannattaa osallistaa palveluihin silloin, kun valmistellaan isälle huoltajuutta ja kun tavoitteena on jälleenyhdistää äiti ja lapsi. (D'Andrade 2017, 5, 7.)

6.2 Lapsen kasvua ja kehitystä turvaavat perheolot

Perheen jälleenyhdistämisen onnistumisessa tärkeässä roolissa aineiston perusteella näyttäytyy se, että biologisen perheen olot ovat vakaat ja turvalliset lapselle muun muassa asumisen, taloudellisen tilanteen sekä vanhempien päihteiden käytön suhteen. Etenkin vakaaan asumisen merkitys korostuu aineiston tutkimuksissa jälleenyhdistämistä edistävänä tekijänä. Tricia Stephens, Tyrone Parchment, Geetha Gopalan, Geraldine Burton, Aida Ortiz, Taishawn Brantley, Selestina Martinez ja Mary McKay (2016) tutkivat perheen jälleenyhdistämisprosessissa esiin nousseita haasteita ja onnistumisia vanhempien näkökulmasta. Tulosten mukaan yhtenä merkittävänä tekijänä perheen jälleenyhdistämisen kannalta oli pysyvän asumisen järjestäminen. Jotkut vanhemmat olivat olleet kodittomia lasten siirtyessä sijaishuoltoon. (emt. 9, 22.). Chambersin ym. (2018, 229) tutkimuksen tuloksissa haasteet perheen jälleenyhdistämistä tukevan ohjelman toteuttamisessa liittyivät lastensuojelujärjestelmän yleisiin systeemiin esteisiin, kuten kohtuuhintaisten asuntojen puutteeseen, eikä yleensä ohjelmaan. Myös Margaret Lloydin (2018) tutkimuksessa vakavat asumisongelmat olivat yksi neljästä äitien sosioekonomisen tilan riskitekijöistä, joiden yhteyttä perheen jälleenyhdistämiseen tutkittiin. Tulosten mukaan mikään sosioekonomisen tilan riskitekijöistä ei yksinään vähentänyt jälleenyhdistämisen mahdollisuuksia, mutta tekivät sen yhdessä. Päätös olla jälleenyhdistämättä perhettä tehtiin huomattavasti nopeammin neljän riskin ryhmässä kuin kolmen riskin ryhmässä ja tapaukset, joissa oli neljä riskiä, todennäköisyys jälleenyhdistymiselle oli vielä matalampi kuin kolmen riskin perheissä. Tulosten mukaan ensisijainen ero neljän riskin ryhmän ja kolmen riskin ryhmän välillä oli se, että kaikissa neljän riskin ryhmissä oli asumisongelmia. (emt. 301, 314.)

Lisäksi Joseph Ryanin, Victor Bryanin, Andrew Mooren, Orion Mowbrayn ja Brian Perronin (2016, 359–361) tutkimuksen tuloksissa todetaan, että työhön liittyvän aseman suhteen työllistetyt vanhemmat saavuttivat todennäköisemmin vakaaan perheen jälleenyhdistämisen, ja asumistilanteeseen liittyen kodittomuus lisäsi epävakautta jälleenyhdistämisessä. Kuten myös Paul Delfabbron, Elizabeth Fernandezin, Jessica McCormickin ja Lisa Ketterin (2015, 368) tutkimus osoittaa, että lapset jälleenyhdistyivät perheisiinsä epätodennäköisemmin, jos perheessä oli köyhyyttä, taloudellisia tai asumiseen liittyviä ongelmia, päihteiden väärinkäyttöä, hylkäämistä tai

torjumista, jos vanhemmat olivat aiemmin olleet kodin ulkopuolisessa sijoituksessa tai jos ensisijainen hoivaaja oli kuollut.

Useassa aineiston tutkimuksessa tulee esille lasten turvallisuuden varmistamisen edellytys perheen jälleenyhdistämisessä. Chambersin, Crutchfieldin, Goddun, Fatemin ja Rodriguezin (2018) tutkimuksessa hyödynnettiin Family to Family -ohjelmamallia, joka edellyttää, että perheiden onnistuneita tuloksia helpotetaan keskittymällä lasten turvallisuuteen, perheen hyvinvointiin ja yhteistyökumppanuuteen eri toimijoiden kanssa. (emt. 221–222.) Maria Àngels Balsellsin, Crescencia Pastorin, Ainoa Mateosin, Eduard Vaqueron ja Aida Urrean (2015) tutkimuksessa tarkastellaan vanhempien tarpeita, jotka ovat saaneet koulutuksellista interventiota positiivisella painotuksella edistää perheen jälleenyhdistämisen onnistumista. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että vanhempien osaamisessa nähtiin kehitystä ja nähtiin muutoksia liittyen siihen, mitkä suosi vakaampaa ympäristöä lapsille. Tulosten mukaan vanhempien osaamisen suhteen huomattiin kehitystä opetussuunnitelmien valvonnassa, itsevarmemman viestinnän taidoissa, koulutuksen yhteisvastuussa, tunnustamisessa ja tyytyväisyydessä vanhempien rooliin, itsearviointikyvyssä ja perheen yhteisessä vapaa-ajassa. (emt. 162–163.) Murphyn ja Fairtloughin (2015, 2271–2272) tutkimuksen tulokset osoittavat taas, että jos kotitalouden muutokset olivat positiivisia ja lisäsivät lasten turvallisuutta, perheen jälleenyhdistämisen onnistuminen oli todennäköisempää.

Jedwabin ym. (2018) tutkimuksen tuloksissa ilmenee, että lähes kaikki lastensuojelun työntekijät uskoivat, että tärkeimmät tekijät onnistuneen jälleenyhdistämisen varmistamiseksi ovat lasten turvallisuus sekä palvelujen ja tuen tarjoaminen syntymäperheelle. Tulosten mukaan työntekijät uskoivat, että lapsen on oltava täysin turvassa perheen kanssa ennen perheen jälleenyhdistämistä, mikä oli kolmen tärkeimmän tekijän joukossa onnistuneen jälleenyhdistämisen varmistamiseksi. Monissa työntekijöiden vastauksissa korostui sanat "vakaus", "johdonmukaisuus" ja "vastuullisuus" ja vastaajat korostivat sitä, että yleisenä tavoitteena oli lähettää lapsi takaisin perheeseen, jolla on "Vakaus jokapäiväisessä elämässä ja kyky käsitellä stressitekijöitä." Vastaajien mukaan oli myös tärkeää, että perhe on vakaa turvallisen asumisen, vakaan tulon ja ruoan saatavuuden suhteen. Tulosten mukaan perheen jälleenyhdistämisen tukeminen riittävin konkreettisin palveluin, kuten asumisen, talouden ja yleishyödyllisten palvelujen suhteen voi auttaa parantamaan vakautta. Tuloksissa todetaan, että vanhempien linkittäminen tällaisiin palveluihin voi auttaa parantamaan vakautta käsittämällä myös pitkäaikaisia henkisiä, fyysisiä ja emotionaalisia huolenaiheita, kuten "asumisen vakaus, taloudellinen vakaus, huumeettomat olosuhteet, vakaa mielenterveys, yhteisön tuki perheelle". (emt. 56, 59–60.)

Tärkeänä aineistossa näyttäytyy myös se, että biologisten vanhempien vanhemmuus oli vahvistunut ja vanhemmuuden taidot olivat kehittyneet lapsen sijoituksen

jälkeen turvaamaan lapsen kasvua ja kehitystä. Frank Van Holenin, Laurence Belengerin, Elke Carlierin, Babette Potomsin ja Johan Vanderfaellien (2018) tutkimuksessa perheen jälleenyhdistämispäätöksiin liittyvistä ominaisuuksista ilmenee, että merkittävänä tekijänä perheen jälleenyhdistämisen onnistumisen kannalta oli äidin pedagogiset taidot lapsen sijoituksen lopussa. Tuloksissa edistäviä tekijöitä olivat myös muun muassa se, kun vanhemmilla oli työ, molempien vanhempien pedagogiset taidot olivat parempia alussa, äidin asumisen laatu oli parantunut, äidillä ei ollut huumeongelmaa, oli olemassa oleva tapaamisjärjestely, äiti-lapsi -suhteen havaittiin parantuneen ja pedagogiset taidot sekä äidillä että isällä arvioitiin paremmiksi sijoituksen lopussa. (emt. 699, 705.) Lalayants (2020) tutki vertaistuen merkitystä ennen perheen jälleenyhdistämistä ja sen jälkeen vanhempien kokemusten perusteella. Tutkimuksessa vanhemmille tarjottiin oma perhevalmentaja, jolla oli omakohtaisia kokemuksia lapsen sijoittamisesta ja perheen jälleenyhdistämisestä. Tutkimuksen tulosten mukaan perhevalmentajan tarjoama tuki vanhemmille oli monipuolista. Yksi tuen muodoista oli emotionaalinen tuki, joka koostui muun muassa vanhempien kannustamisesta, voimaannuttamisesta, vahvistamisesta, rauhoittamisesta ja mahdollisuuden tarjoamisesta. Tiedostus- ja käytännön tuki oli taas tiedon jakamista palveluista ja aineellisten palvelujen tarjoamista, kuten siivous- ja taloustarvikkeiden antamista. Vanhemmat saivat perhevalmentajilta tukea asumisen järjestymiseen, kun asumisen epävarmuus oli monien ohjelmaan osallistuvien vanhempien haasteena. Perhevalmentajien ja vertaisten tarjoamat käytännön neuvot ja ongelmanratkaisutaidot olivat vanhemmille tärkeitä. (emt. 453, 457–460.)

Vanhemmuuden vahvistamisen merkitys perheen jälleenyhdistämisen edistäjänä tulee esille myös Akinin ja McDonaldin (2018) tutkimuksessa, jossa Parent Management Training, Orego (PMTO) -mallin mukaiseen vanhemmuusinterventioon osallistuminen tulosten mukaan paransi perheen jälleenyhdistämisen onnistumista. PMTO -mallin kuului se, että vanhempien odotettiin harjoittavan uusia taitoja, joiden kehittymistä työntekijät seurasivat. PMTO-opetussuunnitelmassa keskityttiin vanhempien opettamiseen viidelle vanhemmuuden ydinkäytännölle, joita olivat positiivinen osallistuminen, taitojen kehittäminen, valvonta ja seuranta, ongelmanratkaisu ja asianmukainen kuri. Lisäksi lapsi-vanhempi kontakti oli olennainen osa tämän tutkimuksen vanhempien kanssa työskentelyä. (emt. 94, 100–102.) Myös Jody Brookin, Becci Akinin, Margaret Lloydin ja Yueqi Yanin (2015) tutkivat vanhemmuusohjelmien (Strengthening families ja Celebrating Families!) vaikutuksia perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen. Tutkimuksessa molemmat vanhemmuusohjelmat käyttivät opetussuunnitelmia, joissa keskityttiin lasten kehitykseen, kiintymykseen ja sitoutumiseen, kurinalaisuuteen, lasten ja perheen turvallisuuteen sekä perheen organisointiin. Tulosten mukaan molempiin vanhemmuusohjelmiin osallistuvat perheet jäl-

leenyhdistyivät yli kaksi kertaa suuremmalla todennäköisyydellä 45 kuukauden tarkkailujakson sisällä vertailuryhmään eli ohjelmaan osallistumattomiin perheisiin verrattuna. (Brook ym. 2015, 35, 40.)

Mateos Inchaurrendon, Fuentes-Peláezin, Pastor Vicenten ja Mundet Bolósin (2018) ammattilaisille tehty kyselytutkimus osoittaa, että 94,3 % ammattilaisista oli sitä mieltä, että vanhempien taitojen edistäminen on jälleenyhdistämisprosessissa tärkeää. Tulosten mukaan 93,4 % ammattilaisista näki, että työskentely jälleenyhdistämisprosessissa pitäisi perustua siihen lupaukseen, että vanhemmat ovat tietoisia lastensa tarpeista. (emt. 578.) Myös Balsells Bailón, Mateos Inchaurrendo, Urrea Monclús ja Vaquero Tió (2018) tutkivat vanhemmuuden taitoja lapsen palatessa kotiin sijaishuollon jälkeen. Tulosten mukaan perheen jälleenyhdistämisen vahvistamiseksi tarvittiin vanhempien taitojen mukautumista, sopeutumista lapsen tarpeisiin, sosiaalista tukea, vahvempaa käsitystä omasta roolista ja vanhempien itsetehokkuutta. Tulosten mukaan lapsen palatessa kotiin, vanhempien taitoja oli mukautettava lapsen optimaalisen kehityksen saavuttamiseksi ensisijaisesti koulutuksen, sääntöjen ja rajojen vahvistamisen sekä perheenjäsenten välisen viestinnän ja kiintymykseen perustuvan rinnakkaiselon suhteen. Tulosten mukaan vanhempien käsitys omasta vanhemmuudestaan selkeytyi koko jälleenyhdistämisprosessin ajan sekä vanhemmat kehittyivät ymmärtämään omien vanhemmuuden taitojen merkitystä ja kyvyssä tunnistaa lastensa erityistarpeita. Tuloksissa tuli esille myös tuen tarpeita useiden tarvealueiden suhteen, kuten vanhempien taitojen kehittämisessä sekä vakaan ja turvallisen ympäristön takaamiseksi lapsille, koska perheillä oli usein jatkuvia työ-, asunto- ja taloudellisia vaikeuksia. (emt. 1567, 1571–1574.)

Lasten ja vanhempien välinen vuorovaikutussuhde on myös yksi tekijä onnistuneen perheen jälleenyhdistämisen kannalta aineiston perusteella. Anouk Goemans, Johan Vanderfaeillie, Harm Damen, Huub Pijnenbur ja Frank Van Holen (2016) selvittivät kvantitatiivisella tutkimuksella perheen jälleenyhdistämiseen liittyviä tekijöitä. Tutkimuksen tulosten mukaan lasten kontakti biologisten vanhempien kanssa liittyi vahvimmin perheen jälleenyhdistämiseen. Tulosten mukaan yhtenä kuudesta tekijästä oli se, että lapsi ja biologiset vanhemmat olivat yhteydessä toisiinsa. Tämä viittasi siihen, että lapset jälleenyhdistyivät todennäköisemmin perheidensä kanssa. Tämä taas lisäsi perheen jälleenyhdistymisen todennäköisyyttä 13 kertaisesti. (emt. 284, 288.) Teunissenin ym. (2020, 10–12) tutkimuksen tuloksissa sijaishuollon työntekijät pitivät biologisen vanhemman ja lapsen suhteen turvaamista tärkeimpänä tekijänä perheen jälleenyhdistämisessä, kun taas perhetuomarit pitivät tärkeimpänä tekijänä vanhempien toimintakykyä ja vanhemmuuden taitoja. Lisäksi Murphyn ja Fairtloughin (2015) tutkimuksessa johdonmukainen perhekontakti ennen lapsen kotiin paluuta oli yksi tekijä, joka luonnehti onnistunutta perheen jälleenyhdistämistä.

Tulosten mukaan 71 % jälleenyhdistyneistä lapsista oli ollut perhekontaktissa sijoituksen aikana ja 90 % perhekontaktin omaavista lapsista tämän kontaktin arvioitiin olevan positiivinen. Tulosten mukaan 41 % tapauksista kontakti lisääntyi ennen kotiin paluuta valmistamaan perhettä siihen ja 24 % tapauksista oli ollut vähintään yksi yön yli tapaaminen lapsen ja perheen välillä. (2261, 2271–2272.)

6.3 Lastensuojelun ja perheen yhteistyö

Lastensuojelun ja perheen yhteistyön onnistuminen näyttäytyy aineistossa yhtenä olennaisena tekijänä perheen jälleenyhdistämiseen liittyen. Aineiston mukaan perheillä on pelkoa lastensuojelua kohtaan ja vaikeuksia luottaa lastensuojelun tarjoamaan tukeen. Perheen ja lastensuojelun työntekijän välinen suhde ja sen vahvistamiseen saatava tuki vaikuttaa aineiston valossa perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen. Stephens ym. (2016) tuovat tutkimuksensa tuloksissa esille, kuinka esteenä olemissa olevien palveluiden saannille vanhempien mukaan oli pelko uusista lasten huonoa kohtelua koskevista väitteistä eli vanhemmilla ilmeni pelkoa lastensuojelupalveluita kohtaan. Tutkimuksessa vanhemmat kuvasivat pelkoa siitä, että heitä pidetään kykenemättöminä hoitamaan vastuuta siitä, että heidän lapsensa ovat takaisin kotona, mutta toisaalta vanhemmilla oli haluttomuutta osallistua palveluihin, kun niitä oli saatavilla. Tutkimuksen mukaan vanhemmat haluavat kokea niin, että heidän katsotaan tarvitsevan tukea ilman, että heidän katsotaan olevan vanhemmiksi sopimattomia. (emt. 10–11, 19–21, 29–32.)

Lalayantsin (2020, 463–466) tutkimuksessa ilmenee, kuinka vanhemmat näkivät paljon eroja perhevalmentajien ja lastensuojelutyöntekijöiden välillä. Joidenkin vanhempien kokemusten mukaan lastensuojelutyöntekijät eivät välittäneet, eivätkä tehneet asioille mitään, joista vanhemmat kertovat tai vanhemmista tuntui, ettei heitä kuunnella. Lisäksi tutkimuksessa osa vanhemmista toivoi parempaa kommunikointia lastensuojelun työntekijöiltä. Wongin (2016) tutkimuksen tulokset kertovat, kuinka monet vanhemmat eivät saaneet riittävää tukea sosiaalityöntekijöiltään kohdatessaan vanhemmuuteen ja henkilökohtaisiin asioihin liittyviä ongelmia, etenkin niiden vanhempien kohdalla, joilla oli aiemmin ollut negatiivinen kokemus sosiaalityöntekijöistä liittyen neuvotteluihin lastensa kotiin paluusta. Jotkut vastaajista olivat edelleen traumatisoituneita edellisestä kielteisestä suhteestaan sosiaalityöntekijöihin, joten heistä tuli herkkiä muiden ammattilaisten kommenteille. (emt. 344–345). Lisäksi yhteistyön merkitystä vahvistaa Teunissenin ym. (2020, 10–12) tutkimus, jossa esitetään, kuinka biologisten vanhempien yhteistyön tekemisen jatkaminen oli yksi neljästä klusterista, jonka sekä lastensuojelun sijaishuoltotyöntekijät ja perhetuomarit näkivät tärkeänä perheen jälleenyhdistämisessä.

Stephensin ym. (2016) tutkimuksessa tulee myös esille se, kuinka suhde lastensuojelun työntekijään oli isossa roolissa perheen jälleenyhdistämisprosessissa. Tulosten mukaan vanhemmat kertoivat, että heidän kokemuksensa perustuivat lähes yksinomaan heidän suhteidensa laatuun lastensuojelutyöntekijöihin. Tulokset osoittavat sen, että jos suhteessa oli jännitteitä, tietoa oikeuksista tai eduista voidaan jättää kertomatta, ja kun suhteet taas perustuivat yhteistyöhön, jälleenyhdistämisprosessi näytti etenevän sujuvammin. Vanhemmat tunnustivat työntekijöiden tiedon ja halun auttaa olevan avainasemassa tietojen ja palvelujen saamisessa asumisen järjestykseksi. Vastaavasti työntekijöiden vähäinen avustus, tietämys ja tehottomuus tai palvelujärjestelmien välisen yhteistyön puute oli merkittävä este pääsyssä pysyvään asumiseen. Lastensuojelutyöntekijöiden tiedoilla ja taidoilla näytti olevan merkitystä perheen jälleenyhdistämisen kannalta vanhempien kokemuksissa. Vanhemmilla oli erilaisia kokemuksia, kuinka työntekijät edistivät perheen jälleenyhdistämistä tai tukivat esimerkiksi taloudellisesti prosessissa. Lisäksi vanhempien kokemusten mukaan lastensuojelun työntekijät kohtelivat eri tavoin jälleenyhdistämisprosessin aikana isejä ja äitejä. Tulosten mukaan molempien ryhmien isät jakoivat kokemuksensa siitä, että heitä kohdeltiin epäoikeudenmukaisemmin vuorovaikutuksessa lastensuojelutyöntekijöiden kanssa. Nämä kokemukset vaihtelivat järjestelmän lähes näkymättömyydestä vain olemiseen negatiivisessa valossa. Kaikki äidit olivat samaa mieltä asiasta. (emt. 20–22, 26–29.)

Elizabeth Harris ja Miguel Berecca (2020) havaitsivat tutkimuksessaan, kuinka vanhemmuusohjelmalla voidaan tukea vanhempia kehittämään vuorovaikutusta lastensuojeluvirastojen kanssa, mikä tukee vanhempien kykyä luoda yhteistyösuhde sosiaalityöntekijöihin ja neuvotella siten perheen jälleenyhdistämisestä. Tulosten mukaan vanhempien usein mainitsema teema oli se, että viestintä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kanssa oli aluksi vaikeaa, ja lastensuojelun työntekijöiden odotukset olivat toisinaan epäselviä. Vanhemmat kuvasivat kokevansa lastensuojelutyöntekijöiden ymmärtävän heitä väärin ja tilanteita, joissa heidän lastensuojelutyöntekijänsä tekivät johtopäätöksiä heistä tai eivät kuunnelleet heitä. Kohderyhmiin osallistuneet työntekijät tunnustivat myös, että vanhemmilla oli usein vaikeita suhteita ja viestintää lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kanssa. Tuloksista käy ilmi, kuinka vanhemmuusohjelmien työntekijät olivat ikään kuin vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden välissä sopimassa. Esimerkiksi vanhemmat tukeutuivat työntekijöihin, kun eivät ymmärtäneet, mitä sosiaalityöntekijät olivat puheillaan tarkoittaneet. Tulosten mukaan vanhemmat oppivat kommunikoimaan lastensuojelun kanssa myös vertaistuen avulla. Tämän tutkimuksen vanhemmat näkivät, että he saivat hyötyä vanhempainohjelmasta oppimalla, kuinka tehokkaammin olla tekemisissä sosiaalityöntekijöiden kanssa. (emt. 832, 835–838, 842.)

Aineiston perusteella lastensuojelun työntekijän pysyvyys, pätevyys ja kohtuullinen asiakasmäärä näyttävät vaikuttavan siihen, kuinka tavoitteellista ja tehokasta työskentelyä perheen jälleenyhdistämiseksi on mahdollista tehdä. Chambersin ym. (2018) tutkimuksen tulokset vahvistavat sitä, kuinka perheen jälleenyhdistämisen edistämiseen suunniteltu ohjelma auttoi perheitä jälleenyhdistymään erityisesti edistämällä luottamuksellisia suhteita tapaustyöntekijöiden ja vanhempien välillä sekä läheistä yhteistyötä lastensuojeluviraston ja paikallisen yhteisöjen välillä. Tutkitussa ohjelmassa vähennettiin merkittävästi työntekijöiden tapausmäärää (30 tai useampi) enintään 15 perheeseen työntekijää kohden. Toiseksi ohjelmassa käytettiin yhden työntekijän tapausten hallintaan liittyvää lähestymistapaa, jossa yksi tapaustyöntekijä hoitaa perheen tapausasiakkuuteen tulosta tapauksen päättämiseen. Tämä oli huomattava kontrasti perinteisiin lastensuojeluohjelmiin, joissa perheen tapaus siirretään eri työntekijöille tapauksen eri vaiheissa. Tuloksista ilmenee, että pienempien asiakastapausten määrä ja työntekijöiden jatkuvuuden merkitys nousi esiin selvästi tässä tutkimuksessa. Työntekijät kuvasivat, että seurauksena ohjelman pienemmästä tapausten määrästä ja yhden työntekijän tapaushallintamallista, työntekijät saivat perheiden kanssa aikaa luottamuksen kasvattamiseen ja positiivisten suhteiden rakentamiseen sekä parempaa kumppanuutta vanhempien kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi. Vanhemmat puolestaan kuvasivat tapaustyöntekijöitä reagoiviksi ja tukeviksi. Vanhemmat kokivat, että palvelut räätälöitiin heidän tarpeisiinsa ja ohjelma auttoi heitä jälleenyhdistymään lastensa kanssa tehokkaasti. (emt. 221–222, 229.) Huscroft-D'Angelo ym. (2019, 4–5) mainitsevat tutkimuksensa tuloksissa, kuinka puute saman työntekijän pysyvyydessä nähtiin perheen jälleenyhdistämistä estävänä tekijänä sekä tapaustyöntekijän johdonmukaisuus taas yhtenä jälleenyhdistämistä tukevana tekijänä.

Jedwabin ym. (2018) tutkimustulokset osoittavat, kuinka lastensuojelun työntekijöiden mukaan onnistunutta perheen jälleenyhdistämistä muun muassa tukee se, että työntekijöiden ja syntymäperheen välillä on hyvää yhteistyötä sekä estävänä tekijänä perheen jälleenyhdistämiselle taas mainittiin muun muassa korkeat asiakasmäärät. Tuloksissa yksi keskeinen teema muodostettiin liittyen luottamukseen ja hyvään viestintään vanhempien ja työntekijän välillä sekä ylipäätään viraston henkilöstö oli avain onnistuneeseen jälleenyhdistämiseen. Työntekijät näkivät, että on tärkeää varmistaa, että työntekijät ja muu viraston henkilökunta ovat totuudenmukaisia, kärsivällisiä ja hyviä kuuntelijoita. Toisaalta kuitenkin korostettiin, että työntekijät voivat hoitaa vastuunsa onnistuneesti, mikäli asiakasmäärät ja henkilöstön suhde saadaan tasapainoon. (emt. 56, 61.)

6.4 Tuen ja palveluiden muodot ja saatavuus

Lasten ja vanhempien tarvitsemiin tukitoimiin ja palveluihin liittyviä näkökulmia perheen jälleenyhdistämisen tavoittelemiseksi on aineistosta nähtävillä monia. Virallisen tuen tarve muodostuu aineiston perusteella kirjavaksi ja laajaksi, kuten esimerkiksi aineistosta tunnistettiin tarvetta lapsen terveydenhuollon palveluihin sekä vanhempien mielenterveys- ja päihdepalveluihin ja emotionaalisen, informatiivisen ja oikeudellisen tuen muotoihin. Balsells Bailón ym. (2018) esittävät tutkimuksensa tuloksissa, kuinka perheen jälleenyhdistämisprosessi edellyttää tukea ja seurantaa sekä virallisen lastensuojelujärjestelmän että kunnan palveluiden kautta. Kaikki tutkimukseen osallistujat näkivät, että virallista tukea esimerkiksi terveydenhuollon, psykologi-, sosi-aali-, koulutus- ja työvoimapalveluiden kautta tarvittiin vastaamaan muun muassa vanhempien taitojen kehittämiseen ja henkilökohtaisten vaikeuksien selvittämiseen. (emt. 1573–1574.) Murphyn ja Fairtloughin (2015) tutkimuksesta taas ilmenee, että tietty tekijät luonnehtivat onnistunutta perheen jälleenyhdistämistä ja tulokset viittasivat siihen, että perheen jälleenyhdistämisen onnistuminen voidaan yleensä liittää tukipalvelujen riittävään tarjoamiseen. Parannettavia alueita yksilöitiin terapeuttisten ja kulttuurispesifisten palvelujen tarjoamisessa ja kohdentamisessa perheille. Tutkimuksessa perheille tarjottiin erilaisia tukipalveluja ennen, aikana ja jälkeen perheen jälleenyhdistämisen. Tutkimukseen osallistuneista perheistä lähes viidesosa sai yhdistelmän terapeuttista, käytännön ja taloudellista tukea. Yleisimmin tarjottu tuki oli käytännön tukea, jota annettiin 76 % perheistä. Tämä tapahtui yleensä tukihakemuksen muodossa toimistossa, vanhemmuustuntien tarjoamisena, käyttäytymisen hallinnan tukena, päivähoitona alle 5-vuotiaille lapsille tai tukena kunnan palveluiden saamiseksi. Ainoastaan 38 % perheistä sai taloudellista tukea ja vain 45 % sai terapeuttista tukea. (emt. 2261, 2271–2274.)

Stephensin ym. (2016) tutkimus osoittaa, että asumisen, lasten terveydenhuollon ja mielenterveyshuollon turvaaminen helpotti perheen jälleenyhdistämistä vanhempien kokemusten mukaan. Tuloksissa todetaan, että vaikka vanhemmilla oli edelleen vain vähän virallisia palveluja jälleenyhdistämisprosessin aikana ja haluttomuutta käyttää palveluja, mitä ruokki pelot uusista lastensuojeluasioista, vanhemmat myönsivät, että he tarvitsivat jälleenyhdistämisen jälkeistä tukea. Tulosten mukaan tavoilla, joilla näitä tukia tarjotaan, on kuitenkin paljon merkitystä. Perheen jälleenyhdistämisen jälkeiseen aikaan olisi valmistauduttava vanhempien kokemusten mukaan esimerkiksi avoimilla perheterapiaistunnoilla, missä käsitellään sitä, miltä elämä voisi näyttää heidän palatessaan kotiin. Vanhemmat ehdottivat, että järjestelmää tulisi kehittää perheiden jälleenyhdistämistä tukevampaan suuntaan niin, että avustuksia myönnettäisiin kaikille perheille lasten palatessa kotiin sekä, että perusteelliset lääketieteelliset työt tehtäisiin, potilastiedot siirrettäisiin sekä välineet ja vakuutusturva

hoidettaisiin kuntoon ennen lapsen sijoituksen purkamista, koska vanhemmat kuvasivat muun muassa epäjohdonmukaisuuksia ja hämmennystä lasten terveydenhuoltoon liittyvien tietojen ja välineiden saamisessa lasten palattua kotiin ja vanhemmilla oli huonoja kokemuksia siitä, että he olivat tietämättömiä lapsen sijaishuollon aikana saamista diagnooseista. Lisäksi vanhempien kehitysehdotuksina oli vertaistuen saaminen opastamaan vanhempia ja lapsia siihen, mitä voivat odottaa sekä mielenterveysneuvonnan tarjoaminen perheille, mukaan lukien päihdehoidosta vanhemmille, joilla on päihteiden väärinkäytön historiaa. (Stephens ym. 2016, 24, 29–32.)

Jedwabin ym. (2018) tutkimuksen tuloksissa ilmenee, kuinka lastensuojelun työntekijöiden kokemusten mukaan kolme tärkeintä tekijää onnistuneeseen perheen jälleenyhdistämiseen olivat lapsen täysin turvassa olo perheen kanssa ennen jälleenyhdistymistä, jälleenyhdistymisen jälkeiset palvelut tärkeänä osana jälleenyhdistämisen suunnittelua ja kotikokeilun suorittaminen ennen perheen jälleenyhdistämistä. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että lapsen sijoittamiseen johtaneiden vanhempainongelmien ratkaiseminen voi tapahtua hoidon avulla esimerkiksi päihteiden väärinkäyttöön, mielenterveyden hoitoon ja vihan hallintaan liittyen tai lastensuojelun työntekijän työskennellessä vanhemman kanssa. Tuloksissa tulee myös esille, että esimerkiksi lapsen käytösongelma tulisi käsitellä onnistuneesti ennen perheen jälleenyhdistämistä. Useimmat työntekijät korostivat useiden tukipalvelujen tarjoamisen tärkeyttä ennen jälleenyhdistämistä, sen aikana ja sen jälkeen. Ennen jälleenyhdistämistä vastaajat korostivat tarvetta perhetapaamisiin tapaamissuunnitelman keskustelemiseksi ja valmiuksien arvioimiseksi jälleenyhdistämistä varten. Lisäksi vastaajat näkivät tarpeen runsaampiin ja parempiin resursseihin päihteiden väärinkäytön ja mielenterveyden hoitoon. (emt. 56, 61.) Huscroft-D'Angelo ym. (2019) taas esittävät tutkimuksensa tuloksissa, kuinka oikeusalan ammattilaisten mukaan perheet eivät oleet hyvin valmistautuneet jälleenyhdistämiseen ja että nykyiset tuet olivat jonkin verran tehokkaita tukemaan tätä siirtymävaihetta. Osallistujien vastauksista saatiin 27 tukeen ja 36 esteeseen liittyvää asiaa perheen jälleenyhdistämisessä. Näissä muun muassa mielenterveyden tuen saatavuus koko perheelle, johdonmukainen tietojen jakaminen keskeisten sidosryhmien välillä, pääsy palvelupuhelimeen, tapaustyöntekijän johdonmukaisuus, vanhemmuuden tuki ja kouluhenkilöstön kouluttaminen lastensuojelun asiakkaana olevien lasten tukemiseksi nähtiin tärkeimpinä jälleenyhdistämistä edistävinä tekijöinä. Muun muassa rajoitettu pääsy palveluihin, kuten perhetukeen, neuvontaan ja etuihin, haasteet uudelleen integroitumisessa koulutusjärjestelmiin, palvelujen jatkuvuuden puute uuden sijoituksen estämiseksi, rajoitettu pääsy sijaishuollon aikana muodostuneisiin suhteisiin ja puute saman työntekijän pysyvyydessä taas mainittiin merkittävimmiksi esteiksi onnistuneelle jälleenyhdistämiselle. (emt. 1, 4–5.)

Aineistosta ilmenee myös selvästi se, kuinka perheen jälleenyhdistämisen tavoittelemisen tueksi kehitetyt erilliset ohjelmat ja tukikokonaisuudet osoittivat positiivisia yhtäläisyyksiä perheen jälleenyhdistämisen lopullisiin tuloksiin. Vanhemman oma erillinen työntekijä ja rinnalla kulkija edisti perheen jälleenyhdistämistä aineiston tutkimusten mukaan. Järjestön tarjoama vanhempainkoulutus tarjosi tukea parantamaan vanhempien toimintaa, joka johti lastensuojelutoimiin sekä tukivat vanhempien ja lastensuojeluvirastojen välistä yhteistyötä Harrisin ja Becerran (2020) tutkimuksessa. Tutkimuksessa työntekijät tukivat vanhempia esimerkiksi auttamalla heitä harjoitteluun yhteydenpitoa lastensuojelutyöntekijöiden kanssa, ja työntekijän mukana olo palaverissa sosiaalityöntekijän ja muun verkoston kanssa mainittiin tukeväksi asiaksi. Vanhemmat näyttivät arvostavan työntekijän tukea, joka näytti olevan heidän puolellaan, koska useimmat eivät kokeneet heidän lastensuojelun sosiaalityöntekijän olevan heidän liittolaisiaan. Vanhempien koulutusohjelma auttoi vanhempia erityisesti nimeämään ja hallitsemaan negatiivisia ja häiritsevien tunteita, jotka saattavat estää heitä olemasta emotionaalisesti läsnä lastensa kanssa tai haastoi yhteistyötä lastensuojelun kanssa. (emt. 834, 837–838, 842.) Myös Beccin ja McDonaldin (2018) tutkimuksessa selvitettiin erityisesti perheen jälleenyhdistämistä tukemaan olevan intervention Parent Management Training, Orego (PTMO) vaikutuksia. Tämänkin tutkimuksen tulokset viittasivat siihen, että interventio vaikutti positiivisesti perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen. Sijaishuollon ammattilaiset toteuttivat kyseistä interventiota perheille keskittyen tukemaan vanhempia muutokseen ja uusien taitojen oppimiseen. Interventio oli suunnattu biologisille vanhemmille, joiden lapset ja nuoret olivat sijaishuollossa ja, joilla oli vakavia emotionaalisia haasteita ja käyttäytymisongelmia. Perheeseen toteutettava interventio kesti jopa kuusi kuukautta. Tulokset osoittivat, että intervention suorittaneiden perheiden jälleenyhdistämisen todennäköisyys oli 32 % suurempi verrattuna perheisiin, jotka saivat lastensuojelun tukitoimia tavalliseen tapaan. Merkittävää eroa ei havaittu intervention keskeyttäneiden ja tavalliseen tapaan lastensuojelun tukitoimia saaneiden perheiden jälleenyhdistämistapauksissa. (emt. 94, 100.)

Edellä kuvattujen tutkimusten lisäksi Ryanin ym. (2016) tutkimuksessa selvitettiin, parantaako interventio perheiden lastensuojelun tuloksia päihteiden väärinkäyttöä olevissa perheissä. Tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti todennäköisyyttä perheiden vakaaseen (vähintään 12 kuukautta kestävä) jälleenyhdistämiseen. Interventio oli integroitu asiakastapausten hallintamalli, jossa palautumisvalmentajat nimitettiin perheille, joissa on päihteiden väärinkäyttöä ja lapsi on sijoitettuna. Tulosten mukaan perheet, joilla oli palautumisvalmentajan tuki, saavuttivat huomattavasti todennäköisemmin vakaa jälleenyhdistämisen verrattuna kontrolliryhmän vastaaviin perheisiin. Palautumisvalmentaja auttoi vanhempia hankkimaan tarvittavia hoitopalveluja, sitoutumaan hoitoon, neuvottelemaan jaostollisista ja oikeudellisista vaatimuksista

huumeista toipumiseen liittyen ja tukemaan samanaikaisesti pysyvyyden suunnittelea. (Ryan ym. 2016, 357, 359.)

Lisäksi Brookin ym. (2015) artikkelissa kerrotaan löydöksistä liittyen perheen jälleenyhdistämistulosten arviointiin. Tässä tutkittiin perheitä, jotka osallistuivat perhehuumetuomioistuimeen (Family Drug Court,) sekä kahteen vanhemmuusohjelmaan (Strengthening Families ja Celebrating Families!) peräkkäin. Tulokset osoittavat, että FDC-palveluja saaneet perheet jälleenyhdistyivät yli kaksi kertaa suuremmalla todennäköisyydellä 45 kuukauden tarkkailujakson sisällä kontrolliryhmään verrattuna. Tulosten mukaan sekä koeryhmän (kyseisiä palveluja saaneet perheet) että kontrolliryhmän (tavalliseen tapaan lastensuojelupalveluja saaneet perheet) jälleenyhdistämistasot olivat melko alhaiset ensimmäisten 200 päivän aikana ja suunnilleen samat ryhmien välillä. Tämän jälkeen ryhmien välillä havaittiin eroja, kun koeryhmään osallistuneet perheet siirtyivät huomattavasti nopeammin kohti jälleenyhdistämistä. Tulosten mukaan esimerkiksi 16,69 % koeryhmästä saavutti jälleenyhdistymisen 400 päivässä lapsen sijoittamisen jälkeen, kun vastaava luku vertailuryhmässä oli 9,15 %. Lisäksi koeryhmän jälleenyhdistämistaso nousi reilusti, 45,78 %:iin 600 päivässä lapsen sijoittamisen jälkeen, kun taas sama luku oli kontrolliryhmässä 17,26 %. Tulokset osoittavat, että kaikkien muiden muuttujien hallinnan jälkeen koeryhmään liittyi 178 %:n kasvu jälleenyhdistämisen todennäköisyydessä verrattuna kontrolliryhmään. (emt. 35, 44–46.)

April Murphy, Whitney Harper, Austin Griffiths ja Christopher Joffrion (2017) tutkivat kirjallisuuskatsauksen avulla perheen jälleenyhdistämistä tukevia interventioita, jotka oli suunnattu perheille, joissa lasta oli kaltoinkohdeltu vanhempien huumausaineiden käytön takia. Lastensuojelun ja päihdehoidon tulokset Family Treatment Drug Court -interventiota käsittelevissä tutkimuksissa olivat samanlaisia, koska he kaikki ilmoittivat osallistujien aloittaneen hoidon nopeammin, vietti enemmän aikaa hoidossa, onnistui paremmin hoito, ja johti perheen jälleenyhdistämisen korkeampaan tasoon kuin vertailuryhmät, jotka eivät saaneet FTDC-palveluja. Tutkimusten välillä oli kuitenkin erilaisia havaintoja muun muassa siitä, kuinka nopeasti jälleenyhdistyminen tapahtui. FTDC plus -mallin mukaisten palvelujen käyttö antoi samanlaisia jälleenyhdistämisen tuloksia. FTDC plus -ryhmään osallistuneet olivat todennäköisempi suorittamaan hoidon loppuun ja jälleenyhdistymään perheidensä kanssa, mikä päti myös FTDC-malliin. Kokonaispalvelumallia hyödyntävät tutkimukset taas löysivät jonkin verran menestystä lastensuojelun ja päihdehoidon tuloksissa. Kolme neljästä tutkimuksesta, joissa hyödynnettiin kokonaispalvelumallia, liittyivät positiivisilla tuloksilla perheen jälleenyhdistämiseen, mutta yhdessä tutkimuksessa havaittiin, että kokonaispalveluja saavat perheet eivät hyötäneet merkittävästi perheen jälleenyhdistämisen kannalta. Yhdessä kirjallisuuskatsauksen tutkimuksessa käytettiin

Strengthening Families -ohjelmaa, jonka tulosten mukaan ajan myötä ohjelmaan osallistuneet perheet jälleenyhdistyivät huomattavasti korkeammalla todennäköisyydellä kuin vertailuryhmän perheet. Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittavat, että kriittisintä onnistuneessa perheen jälleenyhdistämisessä oli se, saivatko vanhemmat kattavia palveluja, jotka olivat yksilöllisesti sopivia valitusta hoitomallista riippumatta. (Murphy ym. 2017, 413, 423–426.)

Myös vertaistuella on oma paikkansa perheen jälleenyhdistämisprosessissa aineiston valossa ja useammassa tutkimuksessa on käytetty vertaisohjaajia perheen jälleenyhdistämisen tavoittelua tukevissa ohjelmissa ja tukipaketeissa. Lalayantsin (2020) tutkimuksessa perhevalmentajien eli vertaismentorien tarjoama jaetun kokemuksen tuki oli monelle vanhemmalle merkittävä emotionaalisesti, informatiivisesti ja puolustuksellisesti, ohjaavan ja käytännön tuen kautta sekä luomalla samalla luottamuksellista suhdetta. Perhevalmentaja antoi opastusta lastensuojelujärjestelmästä, kertoi vanhemmille heidän oikeuksistaan sekä tarjosi neuvoja ja vinkkejä, kuinka toimia. Vanhemmat saivat käytännön neuvoja ja ongelmanratkaisutaitoja perhevalmentajilta ja vertaisilta. Perhevalmentajan koettiin toimivan myös mallina joillekin vanhemmille, koska he edustivat jotakin, joka oli onnistunut ja muuttanut elämänsä. Puolustusellista tukea taas kuvattiin saavan siinä, että perhevalmentaja lähti esimerkiksi vanhemman tueksi oikeuteen, oli tukena kunnollisen asumisen järjestymisessä ja auttoi selviämään jännitteisistä tilanteista lastensuojelutyöntekijän kanssa. Perhevalmentajien nähtiin myös luovan ja helpottavan vertaistuen syntymistä, milloin taas vertaisryhmien kautta syntyi ymmärrystä ja empatiaa sekä hyväksynnän ja luottamuksen tunteita. Tulosten mukaan vanhemmat toivoivat lisää perhevalmentajia, muita tukipalveluja ja ohjaamista vertaispalveluihin. (emt. 455–461, 464.)

Jeff Chambersan, Sandy Lintbin, Maggie Thompsonan, Matthew Carlsonan ja Michelle Graefan (2019) tutkimuksessa myös selvitettiin ohjelman (Iowa Parent Partner) vaikutuksia perheen jälleenyhdistämiseen. Tutkittu ohjelma oli mallinnus vanhemmasta kumppanina laittamalla pariin vanhemmat, joiden lapset oli sijoitettu ja saivat lastensuojelupalveluja niiden vanhempien kanssa, jotka olivat aiemmin olleet mukana lastensuojelujärjestelmässä ja joiden perheen jälleenyhdistäminen onnistui. Vanhemmat kumppaneina -ohjelman avulla tarjottiin mentoroitaville vanhemmille tukea, ohjausta, motivaatiota, toivoa ja työskentelyä sosiaalityöntekijöiden, lakiammattilaisten, yhteisöjärjestöjen ja muiden ammattilaisten kanssa. Tulokset osoittavat, että ohjelmaan osallistuneiden lasten oli huomattavasti todennäköisempää palata kotiin sijaishoitopaikasta kuin vastaavien lasten, joiden vanhemmat eivät osallistuneet ohjelmaan. Lapsista, joiden vanhemmat osallistuivat ohjelmaan 62,4 % palasi kotiin eli jälleenyhdistyi perheensä kanssa tarkasteluaikana, kun taas lapsilla, joiden vanhemmat eivät osallistuneet ohjelmaan vastaava luku oli 55,8 %. Näin ollen vanhem-

piensa kanssa jälleenyhdistyneiden lasten prosenttiosuus erosi vanhempien kumppaniohjelmaan osallistumisen mukaan merkittävästi. (Chambers ym. 2019, 1–2, 6.) Samantyyppistä tukimuotoa tutkivat Stephanie Enano, Bridget Freisthler, Derrick Perez-Johnson ja Kristina Lovato-Herman (2017, 236, 242), missä biologisten vanhempien osallistuminen vertaisten vetämään mentorointiohjelmaan (Parents in Partnership) lisäsi viisinkertaisesti perheen jälleenyhdistämisen todennäköisyyttä verrattuna kontrolliryhmään.

Àngels Balsellsin ym. (2015) tutkimuksessa vertaistuki tunnistettiin tärkeäksi tuen muodoksi sekä vanhempien että ammattilaisten keskuudessa. Ammattilaisten vastauksissa kokemusten jakamisen tarve muiden samanlaisia kokemuksia läpikäyneiden kanssa nähtiin tärkeänä ja näissä tilanteissa nähtiin voivan jakaa neuvoja ja kertoa, mitä on odotettavissa. Vanhemmat kertoivat, että vertaisryhmien ansiosta he oppivat muilta perheiltä ja heillä oli tilaa ilmaista itseään ihmisille, jotka ymmärsivät heitä. Ammattilaisten ja vanhempien mukaan tällaista palvelua pitäisi olla enemmän tarjolla. Tutkimuksen johtopäätöksissä esitettiin, että vertaistukeen perustuvat ryhmät voivat myös lisätä perheen vaikutusmahdollisuuksia niin, että perheet voivat toimia muiden perheiden tukena ”jälleenyhdistäminen jälleenyhdistämiseksi” tapaan. Tällä tarkoitettiin sitä, että perheen tulisi sallia osallistua aktiivisina edustajina jälleenyhdistymisprosessiin ja muiden perheiden käynnissä oleviin tai tuleviin prosesseihin. Johtopäätösten mukaan epävirallisen, vähemmän jäsennellyn ja hierarkkisen yhteyden luominen perheiden välille voisi tuottaa kaksinkertaista hyötyä ja samalla herättää toivoa siitä, että joku on käynyt läpi samanlaisen tilanteen ja toisaalta osallistuminen voisi olla suojaustekijänä, koska se lisää perheen itseluottamusta ja omavaraisuutta. (emt. 159, 163–165.)

Lisäksi epävirallisen tuen merkitys perheitä tukevana elementtinä perheen jälleenyhdistämisessä on näkyvissä jossakin määrin aineistossa. Esimerkiksi biologisten vanhempien ja sijaisvanhempien välinen suhde vaikutti perheen jälleenyhdistämiseen positiivisesti tai negatiivisesti. Epävirallista tukea saatiin myös aineiston perusteella esimerkiksi perheenjäseniltä ja kirkkoyhteisöiltä. Stephensin ym. (2016) tutkimuksessa tulee esille, kuinka virallisen tuen sijaan vanhemmat käyttivät luotettua epävirallista tukea lasten kotiin saamisen edistämiseksi, mitä tarjosivat muun muassa perheenjäsenet, yhteisöpohjaiset organisaatiot, kirkkoyhteisöt ja sijaisvanhemmat. Vanhemmat kokivat saavansa sijaisvanhemmilta tukea, neuvoja ja lastenhoitoapua. (emt. 9, 20–21.) Jedwabin ym. (2018) tutkimuksen tuloksissa lastensuojelun työntekijät näkivät, että perheen jälleenyhdistämiseksi tukijärjestelmien olemassaolo omissa perheissä ja yhteisöissä oli tärkeää. Tärkeänä tuloksissa pidettiin, että työntekijä voi hakea palveluita yhteisössä ja yrittää sitouttaa kaikki perheenjäsenet, myös sukulaiset, jos mahdollista tai, että tukihenkilönä voi toimia ystävä tai sukulainen. Tällä sanottiin

voivan olla merkittävä rooli jälleenyhdistämisen tuloksissa. Tärkeänä tulosten mukaan on se, että vanhemmat ovat tietoisia ja heitä kannustetaan käyttämään yhteisön tukiryhmiä, kuten kirkkoja niin sanotusti ilmaisina jälkihoitotoimina. Tällaisten tukien nähtiin voivan kannustaa vanhempia kehittämään yhteisöllisyyden tunnetta estäen eristyneisyyden kokemista. (Jedwab ym. 2018, 61.)

Sijaisperheiden tarjoaman tuen ja sijaisperheen tyyppin vaikutuksia perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen tulee esille muutamissa aineiston tutkimuksissa. Basiaga ym. (2018) esittävät tutkimuksessaan, kuinka merkittävä osa ammatillisista sijaisperheistä suhtautui kielteisesti perheen jälleenyhdistämiseen. Tulosten mukaan vain 15,5 % sijaisvanhempien näkemyksistä kertoo heidän asenteensa jälleenyhdistämistä kohtaan olevan ehdottomasti myönteinen. Sijaisvanhemmista 63,8 % koki sijoitettun lapsen ja biologistenvanhempien välisen yhteydenpidon olevan erittäin tärkeässä roolissa perheen jälleenyhdistämisen prosessissa, ja siksi he kokivat haluavansa helpottaa lapsen tapaamisia perheensä kanssa, kun taas 36,2 % sijaisvanhemmista suhtautui lapsen ja biologisen perheen yhteydenpidon tukemiseen etäsuotuisasti tai ehdottoman epäsuotuisasti. 46,6 % sijaisvanhemmista yritti osoittaa vanhemmille mahdollisia tapoja ratkaista ongelmia, koska muun muassa he näkivät, ettei vanhemmat saa muualta tukea, mutta toisaalta myös kokivat heidän keskusteluillaan olevan vähän vaikutusta vanhempien käytökseen ja asenteisiin. Toisaalta 53,4 % sijaisvanhemmista kertoivat, etteivät yritä tarjota vanhemmille mahdollisia tapoja ongelmien ratkaisemiseen, koska eivät näe sen kuuluvan heidän tehtäviinsä tai lasten ja vanhempien tapaamiset pidettiin tukilaitoksissa, joihin sijaisvanhemmat eivät osallistuneet. Vain 34,5 % sijaisvanhemmista osoitti toimintaa, joilla he tukivat biologisia vanhempia huoltajuuteen ja koulutukseen liittyvien asioiden oppimisessa. Tutkimuksessa todetaan, että huolimatta oikeudellisesta velvoitteesta tukea biologisia perheitä huoltajuuden palauttamisessa, monet sijaisperheet päättivät hoitaa vain huoltajuutta ja kasvatustehtäviä sijaishuoltoon sijoitettujen lasten suhteen. Lisäksi jotkut sijaisvanhemmat olivat jopa sitä mieltä, että olisi ryhdyttävä jälleenyhdistämisen vastaisiin toimiin niin, että biologisten vanhempien huoltajuus lapsista riistettäisiin kokonaan. Tutkimuksessa kerrottiin, ettei Puolassa ole tukijärjestelmää perheille heidän jälleenyhdistämensä jälkeen tai esimerkiksi virallisia ratkaisuja, jotka mahdollistaisivat tuen biologisille vanhemmille vieroitushoidossa, vaan vanhempien on pyrittävä itsenäisesti voittamaan esteet, jotka liittyvät hoidon saatavuuteen, pitkiin jonoihin, hoidon tavoittamattomuuteen asuinpaikan lähellä ja varojen puutteeseen hoidon kustantamiseksi. (emt. 649–655.) Murphyn ja Fairtloughin (2015, 2270–2271) tutkimuksen tuloksissa myös mainitaan, että vain 5 % tutkimukseen osallistuneissa perheissä oli näyttöä siitä, että sijaisvanhemmat osallistuivat perheen jälleenyhdistämisen tukemiseen.

Joseph Ryan, Brian Perron, Adrew Moore, Bryan Victor ja Michael Evangelist (2016) tutkivat sitä, millaisia yhteyksiä sijaisperheen tyypeillä ja perheen jälleenyhdistämisen todennäköisyyden välillä oli. Tulosten mukaan luvallisissa sukulaissijaisko-deissa olevilla nuorilla oli pienin todennäköisyys perheen jälleenyhdistymiseen verrattuna nuoriin, jotka oli sijoitettu luvallisiin ei-sukulaissijaiskoteihin ja lisensoimattomaan sukulaishoitoon. Siispä lisensoimattomaan sukulaishoitoon sijoitetut nuoret saavuttivat todennäköisemmin jälleenyhdistymisen verrattuna luvallisiin sukulaissijaiskoteihin ja luvallisiin ei-sukulaissijaiskoteihin sijoitettuihin nuoriin. Luvallisiin ei-sukulaissijaiskoteihin sijoitettuihin nuoriin verrattuna lisensoimattomaan sukulaishoitoon sijoitetut nuoret jälleenyhdistyivät huomattavasti todennäköisemmin vuoden sisällä ja taas sekalaiseen sijaishuoltoon sijoitetut nuoret ja luvallisiin sukulaissijaiskoteihin sijoitetut nuoret jälleenyhdistyivät pienemmällä todennäköisyydellä. Jokaisella sijaishoitotyypillä oli merkittävä vaikutus jälleenyhdistämisen todennäköisyyden kasvuun kahden vuoden jälleenyhdistämisjaksolla. Suurin todennäköisyyden kasvu havaittiin luvallisiin sukulaissijaiskoteihin sijoitetuilla nuorilla. Tutkimuksen tulokset osoittavat kuitenkin, että kaikki sukulaissijaiskodit eivät ole samanlaisia jälleenyhdistämisen saavuttamisen suhteen, vaan todellisuudessa todistetut erot lisensoitujen ja lisensoimattomien kotien välillä ovat melko suuria ja niillä on suoria vaikutuksia jälleenyhdistämisen parantamiseen tähtäävien toimien kohdentamisessa. (emt. 88, 94, 97.)

6.5 Suunniteltu perheen jälleenyhdistämisprosessi

Perheen jälleenyhdistämisen huolellinen suunnittelu näyttäytyy aineiston valossa tärkeässä roolissa sen onnistumisen kannalta. Aineiston perusteella onnistunut perheen jälleenyhdistäminen on prosessi, jossa annetaan riittävästi aikaa puuttua lapsen sijoitukseen johtaneisiin riskitekijöihin. Catherine LaBrenz, Rowena Fong ja Catherine Cubbin (2020, 12) toteavat perheen jälleenyhdistämistä edistäviä tekijöitä kartoittavassa tutkimuksessaan, että heidän tutkimuksensa ja aiemman kirjallisuuden perusteella on nähtävissä, että perheille tarvitaan riittävästi aikaa puuttua alkuperäisiin riskitekijöihin, jotka johtivat lasten sijoittamiseen ennen perheen jälleenyhdistämistä. Samaa tapaam Jedwabin ym. (2018, 61) tutkimuksessa lastensuojelun työntekijät vastasivat yhtenä perheen jälleenyhdistämistä edistävänä tekijänä sen, että alun perin lapsen sijoitukseen johtaneiden huolenaiheiden kanssa työskenneltäisiin.

Aineistossa tulee esille perheen jälleenyhdistämistä haastavana tekijänä se, että prosessi on perheelle epäselvä, eikä siihen voida valmistautua. Stephensin ym. (2016, 20–21) tutkimuksessa vanhemmat kuvasivat perheen jälleenyhdistämisprosessin olevan usein hämmentävä ja haastava, mikä liittyi erityisesti siihen, miten perheet saivat

tietoa jälleenyhdistämisprosessista. Huscroft-D'Angelon ym. (2019) tutkimuksen tuloksissa oikeusalan ammattilaiset kokivat, että perheen eivät ole hyvin valmistautuneita jälleenyhdistämiseen ja että nykyiset tuet nähtiin jonkin verran tehokkaina tukemaan tätä siirtymävaihetta. Kukaan oikeusalan ammattilaisista ei vastannut perheiden olevan "hyvin valmistautuneita" jälleenyhdistämisyksikölle ja 23,1 % vastaajista koki, etteivät perheet ja lapset olleet lainkaan varautuneet jälleenyhdistämisen yksikölle sijaishuollon jälkeen. (emt. 1, 3.) Teunissenin ym. (2020, 10–12) tutkimuksessa taas sijaishuollon työntekijät mainitsivat yhtenä klusterina perheen jälleenyhdistämisen yhteydessä olevan perheen jälleenyhdistämisen valmistelu ja lapselle sopiva ajoitus. Murphy ja Fairtlough (2015) esittävät tutkimustuloksissaan, kuinka arviointi, suunnittelu ja päätöksenteko perheen jälleenyhdistämisen suhteen tapahtuivat epäjohdonmukaisesti. Vaikka tulosten mukaan 90 % tapauksista oli jonkin verran näyttöä arvioinnista, vain 26 % tapauksista oli näyttöä siitä, että arvioinneista suunnitteluprosessissa olisi ilmoitettu ennen jälleenyhdistämistä. Tutkimus osoitti, että päätöksentekoprosessit olivat epäjohdonmukaisia, ilman selkeitä odotuksia siitä, kenen pitäisi päättää, milloin lapsi voisi palata kotiin ja millä perusteella. Pelkästään sosiaalihuolto teki päätökset 50 % tapauksista, kun taas myönteisemmin 50 % tapausten asiakirjoista kävi ilmi, että muita virastoja kuultiin päätöksenteossa, mistä 76 %:ssa ilmeni, että muut virastot olivat aktiivisesti mukana perheen jälleenyhdistämisen suunnittelussa. Tutkimuksessa tämän todettiin viittaavan siihen, että virastot alkavat työskennellä kumpuunudessa ja jakaa vastuun päätöksestä, milloin ja kuinka sijoitettujen lasten tulisi palata kotiin. (emt. 2272–2273.)

Perheen jälleenyhdistämisprosessin hyvää suunnitelmallisuutta ja yksilöllistä aikataulutusta pidetään aineiston perusteella tärkeänä. Suunnitelmallisen perheen jälleenyhdistämisprosessin tärkeydestä kertoo Jedwabin ym. (2018) tutkimustulokset, joiden mukaan lastensuojelun työntekijät kertoivat käytännössä tukevansa lasten ja vanhempien jälleenyhdistämistä yleisimmin tarjoamalla useita komponentteja onnistuneen perheen jälleenyhdistämisen varmistamiseksi sekä varmistamalla, että lapsen ja vanhemman tapaamiset toteutuvat vähintään kuukausittain ennen jälleenyhdistämistä ja useimmat työntekijät huolehtivat aina lapsen ja hänen sisarustensa välisten yhteyksien ylläpitämisestä. Lisäksi melkein puolet työntekijöistä vastasivat aina varmistavansa, että jälleenyhdistämisen jälkeiset palvelut ovat olemassa ennen jälleenyhdistämistä. Esimerkiksi työntekijät kuvasivat tekevänsä vanhempien kanssa tapausuunnitelmia tai palvelusopimuksia. Ennen jälleenyhdistämistä työntekijät korostivat tarvetta perhetapaamisiin tapaamissuunnitelman keskustelemiseksi ja valmiuksien arvioimiseksi jälleenyhdistämistä varten. Lisäksi tutkimuksen tulosten mukaan tärkeänä nähtiin, että jälleenyhdistämisprosessin aikataulut räätälöidään yksilöllisesti perheelle sopivaksi, eikä mielivaltaiselle aikajanelle. Monissa työntekijöiden vastauksissa korostettiin tärkeänä sitä, että perheen jälleenyhdistäminen tapahtuu oikealla

vauhdilla, eikä kiireellä. Asteittaiset siirtymät pidempien lapsi–vanhempi tapaamisten kautta mainittiin auttavan varmistamaan, ettei pysyvyyteen vaikuttavia kiireellisiä päätöksiä tehdä. (Jedwab ym. 2018, 59, 61.) Myös Van Holenin ym. (2018) tutkimuksesta ilmenee perheen jälleenyhdistämisen suunnitelmallisuuden merkitys, kun tutkimuksen tulosten mukaan 53,8 % lapsista jälleenyhdistettiin perheiden kanssa, kun sijoituksen alussa tavoitteena oli lapsen kotiinpaluu. Taas niiden lasten kohdalla, joiden tulevaisuus oli vielä selkeytymätön, vain 20,2 % lapsista palasi suunnitellusti kotiin. Tuloksissa perheen jälleenyhdistämistä edistävänä tekijänä pidettiin sitä, kun lapsen sijoituksen alussa tavoitteena oli työskennellä kohti perheen jälleenyhdistämistä. (emt. 705.)

Aineistossa ilmenee kuvauksia siitä, kuinka perheet kokivat haasteita lapsen sijoituksen aikana tapahtuneisiin muutoksiin sopeutumisessa, kuten lapsen kasvatuskäytäntöjen erilaisuudesta, sijoituksen seuraamasta traumasta ja lapsen omista muutoksista johtuen. Vanhempien epävarmuuden tunteisiin tarvittaisiin aineiston perusteella tukea. Stephensin ym. (2016) tutkimuksessa viisi kuudesta haastatellusta vanhemmasta kertoi kokeneensa perheen jälleenyhdistämisen jälkeen haasteita lasten kanssa liittymisessä, rajojen palauttamisessa ja haavoittuvuudessa tulevien muutosten ympärillä. Tulosten mukaan muun muassa lasten kanssa koettiin kasvatukseen ja auktoriteettiin liittyviä haasteita, kun lapset esimerkiksi vertailivat kotia sijaiskotiin ja uhkasivat soittaa lastensuojeluun, jos vanhemmat yrittivät panna täytäntöön sääntöjä. Vanhemmat kokivat erottamisesta johtuvan trauman vaikuttaneen väleihin lapsen kanssa kotiin palatessa sekä vanhemmat kuvasivat lasten hämmentävää käyttäytymistä, jota he eivät olleet kokeneet lastensa kanssa ennen sijoittamista. Kotiin palautettuja lapsia kuvattiin vanhempien kertomuksissa "uusiksi ihmisiksi", jotka vanhempien oli opittava tuntemaan uudelleen. (emt. 24–27.)

Lisäksi Wongin (2016) tutkimuksen tulosten mukaan vanhempien kokemuksille oli ominaista taisteluprosessi osaavaksi vanhemmaksi perheen jälleenyhdistämisen prosessissa. Tuloksissa tähän liittyen tunnistettiin kolme keskeistä teemaa, jotka olivat olemassa kolmella ajankohdalla, nimittäin alemmuus, sopeutuminen ja haaste. Nämä teemat osoittivat, että vanhempien haastattelujen aikana tapahtui muutosta vanhempien kokemissa tunteissa perheen jälleenyhdistämisen prosessin aikana. Suurin osa vanhemmista olivat iloisia lastensa paluusta, mutta jotkut olivat väsyneitä ja hukkuneita vanhempien taakan ja/tai henkilökohtaisten asioiden takia. Vanhemmat olivat huolissaan esimerkiksi lapsen käytöksestä ja omasta pärjävyydestä vastaamaan siihen. Tutkimuksessa jotkut lapsista olivat siirtyneet lapsuudesta murrosikään, joten heidän käytöstään vanhempien oli vaikea hallita. Tulosten mukaan vanhemmat kamppailivat tulemaan osaaviksi hoitajiksi lapsilleen jälleenyhdistämisen prosessin aikana ja van-

hempien kokemukset sosiaalipalvelujen työntekijöistä vahvistivat vanhempien uskosta siitä, että heidän oma vanhemmuutensa ei ollut yhtä vaikuttavaa kuin ammatillinen hoito. (Wong 2016, 343–345.)

Edellä kuvattuihin tutkimustuloksiin samaistuu Àngels Balsellsin ym. (2015) tutkimus, jonka tuloksissa kuvataan, kuinka vanhempien osaamisen oli mukauduttava kotiin palaavan lapsen suhteen sekä uusiin tapoihin ja rutiineihin, joihin lapsi oli totunut sijoituksessa. Vanhempien oli oltava tietoisia näistä muutoksista jälleenyhdistämisen vahvistamiseksi. Haastateltavat näkivät, että tarvitaan lisää koulutusta lasten kehityksen muutoksista. Tulokset osoittavat, että vaikka vanhemmilla oli onnellisuuden ja vastuun tunteita lapsen palatessa kotiin, vanhemmat kokivat myös epävarmuuden ja pelkoon liittyviä tunteita, koska perhe oli erotettu tietyksi ajaksi, ja vanhemmat tunsivat olonsa epävarmoiksi, koska he näkivät lapsensa muukalaisina, joiden kanssa heidän tuli oppia elämään. (emt. 162–163.) Samaan tapaan Balsells Bailón ym. (2018) esittävät tutkimuksensa tuloksissa, kuinka lapsissa havaittiin muutoksia kahdella alueella perheen jälleenyhdistyessä, koska lapset olivat oppineet sijaisperheessä tapoja ja rutiineja sekä lapsilla oli kasvun ja kehityksen tuomia muutoksia. Tulokset osoittavat, miten sijaisperheessä omitut muun muassa järjestykseen, ruokailuun, tehtävien jakamiseen ja aikatauluihin liittyvät jokapäiväiset asiat edellyttivät kaikkien perheenjäsenten hyväksymistä positiivisen perhedynamiikan säilyttämiseksi lapsen palatessa kotiin. Lisäksi lapset ja nuoret ehtivät käydä läpi erilaisia kehitysvaiheita sijoituksen aikana, milloin heidän tarpeensa olivat erilaiset sijoitukseen lähtiessä ja perheen jälleenyhdistyessä. Tulosten mukaan perheet vähitellen ymmärsivät ja omaksuivat vastuunsa lapsen hyvinvoinnista, omien taitojensa parantamisesta, ja muutoksista psykososiaalisessa kontekstissa sekä vanhempien käsitys omasta vanhemmuudesta selkeytyi koko jälleenyhdistämisprosessin ajan. Perhevuorovaikutusta koskevilla odoituksilla oli tärkeä rooli vuorovaikutuksen muotoilussa niin, että kun vanhemmilla ja lapsilla on tarkka käsitys rooleistaan, oli helpompi kulkea läpi kotiin palaamisen eri vaiheet, joita kuvattiin kuherruskuukaudeksi, kriisiksi ja vakauttamiseksi. Siispä perheen tarkka käsitys rooleistaan sekä lasten ja vanhempien valmistelu jälleenyhdistämisprosessin vaiheista ja eteen tulevista asioista näytti tukevan perheen jälleenyhdistämistä. (emt. 1571–1574.)

6.6 Perheen jälleenyhdistämisen perusta

Aineisto sisältää tutkimuksia, joissa tarkastellaan perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen liittyviä tekijöitä lasten ja vanhempien näkökulmasta niin ikää kuin lähtökohtina koko prosessille. Aineistossa tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi lapsen sijoitukseen liittyvät tekijät, kuten sijoitusjaksojen pituus, sijoituspaikkojen lukumäärä ja

sijoituksen onnistuminen taikka lapseen liittyvät tekijät, kuten lapsen ikä tai sijoittamisen syyt vaikuttavat perheen jälleenyhdistämisen mahdollisuuteen. Eduardo Martínin, Patricia González-Navasan ja Moisés Betancortin (2020) tutkimuksen tulokset osoittavat, että jotkut muuttajat, kuten epävakaus lapsen laitoshoidon aikana, lapsen kokema fyysinen laiminlyönti, vähintään 15-vuotiaana lastensuojelujärjestelmään tulleet lapset ja erittäin pitkät sijoitusjaksot vähentävät todennäköisyyttä perheen jälleenyhdistämiseen. Tuloksissa lasten iän ja sukupuolen suhteen ei esiintynyt vaihtelua perheen jälleenyhdistämisen suhteen, mutta eroja näkyi siinä, minkä ikäisenä lapsi tuli laitoshoittoon. Alle 6-vuotiaana laitoshoittoon tulleista lapsista, joilla oli perheen jälleenyhdistämistä koskeva suunnitelma, oli huomattavasti pienempi prosenttiosuus jälleenyhdistämiseen muihin lapsiin verrattuna, kun taas yli 15-vuotiaana laitoshoittoon tulleilla nuorilla perheen jälleenyhdistämistä koskevan suunnitelman toteutuminen oli todennäköisempää. Lapsilla, jotka olivat kokeneet väärinkäyttöä, etenkin fyysistä tai emotionaalista laiminlyöntiä, oli huomattavasti pienempi todennäköisyys perheen jälleenyhdistämiseen. Yksi muuttaja, jossa havaittiin eroja laitoshoidossa oloajan pituuden ja perheen jälleenyhdistämisen suhteen oli siinä, että alle vuoden laitoshoidossa olleilla lapsilla oli suurempi todennäköisyys perheen jälleenyhdistämiseen verrattuna lapsiin, jotka olivat olleet laitoshoidossa yli kolme vuotta, milloin todennäköisyys jälleenyhdistämiseen pieneni. Nuoriin liittyvistä muuttujista ilmeni, että erityisesti prosenttiosuus tapauksista, joissa nuori käytti tupakkaa, muita laittomia myrkyllisiä aineita tai oli suorittamassa tai oli suorittanut jonkin oikeudellisen toiminnan, oli korkeampi yhteys ryhmään, jolla oli perheen jälleenyhdistämissuunnitelma (emt. 1–4).

Lapsen sijoituksen pituuden ja onnistumisen vaikutuksista perheen jälleenyhdistämiseen kertoo Carvalhon ym. (2018) tutkimuksen tulokset, joiden mukaan vain noin 8 % ammattilaisista ajatteli lapsen jälleenyhdistyvän perheensä kanssa oltuaan onnistuneesti kaksi vuotta sijoituksessa. Kyseinen luku oli samansuuruinen (alle 10 %) kuin annetut suositukset muissa vertailututkimukseen osallistuneissa maissa, minkä taas nähdään kertovan siitä, että ammattilaisten arvion mukaan lapsen vakautta ei saa häiritä, jos lapsi voi sijoituksessa hyvin. (emt. 306.) Saman tyyppisiä tuloksia ilmenee Carvalhon ym. (2018, 73) tutkimuksessa, missä 47,4 % ammattilaisista vastasi lapsen hyvän pärjäämisen sijaisperheensä kanssa perusteena lapsen sijaishuollon jatkumiselle sekä opiskelijoiden vastauksista saman perusteen valitsi 55,1 % vastaajista. John Devaney, David Hayes ja Trevor Spratt (2017) käyttivät myös samanlaista tutkimusmenetelmää kuin kahdessa edellä kuvatussa tutkimuksessa. Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, kuinka ammattilaiset arvioivat sijaishuollon onnistuneen, eikä perheen jälleenyhdistämistä suositeltu, kun suuri enemmistö (yli 90 %) osallistujista suosittelee tapausvinjetin Danan pysyvän sijaishuollossa vielä jonkin aikaa. (emt. 2373–2375.)

Goemansin ym. (2016) tutkimuksen tuloksista ilmenee, että perheen jälleenyhdistämisen todennäköisyys oli korkeampi ensimmäisten 30 kuukauden aikana lapsen sijoituksesta, kun taas 2,5 vuoden kuluttua sijoituksesta jälleenyhdistämisen todennäköisyys hieman laski. Tulosten mukaan kuusi muuttujaa liittyi merkittävästi jälleenyhdistämiseen, joista yksi muuttuja oli lapsen sijoituksen lähettäjäviranomaisen ja toinen lapsen käyttäytymisongelmat kuuden kuukauden jälkeen sijoituksesta. Näihin liittyen tutkimuksen mukaan lapset jälleenyhdistyivät todennäköisemmin, jos heidät sijoitettiin vapaaehtoiselta pohjalta ja heillä oli vähemmän käyttäytymisongelmia kuuden kuukauden jälkeen sijoituksesta. (emt. 288.) Samaan tapaan lapsen sijoituksen pituuteen liittyen Delfabbro ym. (2015) esittävät tutkimuksensa tuloksissa, joissa ensimmäisen vuoden kuluessa lapsen sijoituksesta tapahtui 80 % perheen jälleenyhdistymisistä. Tarkemmin esitettyä tuloksissa kerrotaan, että hieman yli joka viides lapsi palasi kotiin sijoituksen kolmen ensimmäisen kuukauden aikana, noin 30 % kuuden kuukauden sisällä, hieman yli kolmasosa vuoden kuluttua ja noin 40 % kahden vuoden jälkeen sijoituksesta. Perheen kanssa jälleenyhdistyneiden lasten kokonaismäärän pohjalta nämä luvut viittasivat siihen, että 57 % kaikista kahden vuoden sisällä kotiin palaavista lapsista jälleenyhdistyi ensimmäisen kolmen kuukauden sisällä sijoituksesta, 73 % lapsista puolen vuoden sisällä ja 89 % lapsista vuoden sisällä. (emt. 359, 367.)

Murphy ja Fairtlough (2015) kertovat tutkimustuloksissa, kuinka lapsen nuori ikä, lyhyet ja vakaat sijoituskokemukset sekä johdonmukainen perhekontakti ennen kotiin paluuta ovat tekijöitä, jotka luonnehtivat onnistunutta perheen jälleenyhdistämistä. Tulosten mukaan kaikkien jälleenyhdistyneiden lasten ikä oli keskimäärin kahdeksan vuotta ja kuusi kuukautta sekä keskimääräinen sijoituksen pituus oli 3,5 kuukautta. Tulokset kertovat, että nuoremmat lapset jälleenyhdistettiin nopeammin verrattuna vanhempisiin lapsiin sekä, että jälleenyhdistyneistä lapsista 86 % oli kokenut jälleenyhdistymisen ensimmäistä kertaa. Tutkimus osoittaa myös, että suurin osa onnistuneesti kotiin palanneista lapsista oli kokenut vakaita sijoituspaikkoja ja, että 74 % jälleenyhdistyneistä lapsista oli kokenut yhden sijoituksen, kun taas 17 % lapsista oli kokenut kaksi sijoitusta ja 9 % lapsista oli kokenut kolme sijoitusta. Eli tutkimuksen perusteella lapsen sijoituspaikkojen vakauden nähdään tukevan perheen jälleenyhdistämisen onnistumista. (emt. 2261, 2269–2271.) Lapsen ikään liittyen myös Jedwabin, ym. (2018, 59–60) tutkimuksen tuloksissa lastensuojelun työntekijät mainitsivat lapsen sopivan iän yhtenä perheen jälleenyhdistämistä edistävänä tekijänä. Kiley Liming, Jody Brook ja Becci Akin (2021, 7) mainitsevat tutkimustuloksissaan, kuinka yli 10-vuotiailla lapsilla oli huomattavasti pienempi todennäköisyys (yli 70 %) perheen jälleenyhdistämiseen verrattuna lapsiin, jotka tulivat sijaishuoltoon alle 6-vuotiaina.

LaBrenz ym. (2020) esittävät taas tutkimuksensa tuloksissa havainnon, että tyttöjen perheillä oli korkeampi todennäköisyys onnistuneelle perheen jälleenyhdistämiselle poikiin verrattuna. Tuloksissa ilmenee, että jokaisen vuotta vanhemman lapsen todennäköisyys jälleenyhdistämisen onnistumiseen kasvoi 1,07 kertoimella, kun taas jokaisen uuden sijoituksen kokeneella perheellä oli 0,67 kertoimella pienempi todennäköisyys onnistuneeseen jälleenyhdistämiseen. Tuloksista myös ilmenee, että esimerkiksi perheiden, joiden lapset sijoitettiin fyysisen pahoinpitelyn takia, todennäköisyys jälleenyhdistämisen onnistumiselle oli 1,3 kertoimella suurempi kuin niillä, joilla tätä ei ollut. Taas perheillä, joiden lapset sijoitettiin seksuaalisen hyväksikäytön takia, oli 1,27 suurempi todennäköisyys saavuttaa onnistunut jälleenyhdistyminen kuin ne, joilla ei ole aiemmin ollut seksuaalista hyväksikäyttöä. Toisaalta perheet, joiden lapset sijoitettuun alun perin vanhempien huumeiden väärinkäytön takia, oli 0,77 kertoimella pienempi todennäköisyys onnistuneen jälleenyhdistämiseen sekä vanhemmilla, joilla on ollut alkoholin väärinkäyttöä, kertoimet olivat 0,90 pienemmät onnistuneeseen jälleenyhdistämiseen verrattuna vanhempiin, joilla ei päihteiden väärinkäyttöä ollut. Vanhemmat, jotka olivat laiminlyöneet lapsiaan, oli 0,91 kertoimella pienempi todennäköisyys onnistuneeseen jälleenyhdistämiseen kuin niillä perheillä, joilla näitä haasteita ei ollut. (emt. 10.) Liming ym. (2021) esittävät tutkimuksensa tuloksissa, että kasautuvien haitallisten lapsuuden kokemusten lisääntyminen vaikeutti merkittävästi jälleenyhdistämisen todennäköisyyttä ja hidasti jälleenyhdistämisen saavuttamisen aikaa. Tulosten mukaan lapset, joilla oli 6–9 kasautuvaa haitallista lapsuuden kokemusta, oli 28 % pienempi todennäköisyys jälleenyhdistämiseen verrattuna lapsiin, joilla oli 1–5 tekijää. Taas lapset, joilla oli yli 10 kasautuvaa haitallista lapsuuden kokemusta, oli 42 % pienempi todennäköisyys jälleenyhdistämiseen verrattuna lapsiin, joilla oli 1–5 tekijää. Muut merkittävät perheen jälleenyhdistämistä ennustavat tekijät olivat tutkimuksen mukaan lapsen rotu, ikä sijaishuollossa ollessa, sisarusten sijaishuollossa olemisen ja sijaishuoltopaikka. Lapsen sukupuolella ei ilmennyt tilastollisesti merkitsevää eroa perheen jälleenyhdistämiseen liittyen, mutta lapsilla, joilla oli sisaruksia sijaishuollossa, oli merkittävästi pienempi (52 %) todennäköisyys jälleenyhdistämiseen verrattuna lapsiin, joilla ei ollut sisaruksia sijaishuollossa. Muualla kuin perheessä sijoituksessa olevilla lapsilla oli 50 % pienempi todennäköisyys perheen jälleenyhdistämiseen. (emt. 1, 7.)

Myös vanhempiin liittyviä tekijöitä ja niitä lapsen sijoitukseen johtaneina syinä, kuten vanhempien päihteiden käyttö, taloudelliset ongelmat tai puutteelliset vanhemmuuden taidot tarkastellaan aineistossa perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen liittyen. Martín ym. (2020, 2–3, 5) esittävät tutkimuksensa tuloksissa, kuinka vanhempien kyvyttömyys lasten valvontaan oli yhteydessä perheen jälleenyhdistämisen suunnitelman laatimiseen kolminkertaisesti eli tämän tekijän olemassaolo lisäsi perheen jälleenyhdistämisen todennäköisyyttä, minkä nähtiin voivan johtua siitä, että

tätä tekijää on suhteellisen helppo parantaa kouluttamalla vanhempia. Saman suuntaista tulosta ilmenee Van Holenin ym. (2018, 705) tutkimuksessa, jonka tuloksissa todettiin olleen huomattavasti suurempi todennäköisyys lasten jälleenyhdistämiseen, kun sijoittamisen syyt eivät olleet lapsen laiminlyönti ja/ tai väärinkäyttö, vaan pikemminkin riittämättömät vanhempien pedagogiset taidot. Näiden kahden tutkimuksen tuloksista poikkeaa LaBrenzin (2020) tutkimus, jonka tulosten mukaan vanhemmat, joiden lapset sijoitettiin vanhempien kyvyttömyydestä selviytyä vanhempainrooleistaan, todennäköisyys jälleenyhdistämiseen oli 0,89 pienempi kuin vanhemmilla, joilla tätä ei ollut. Tutkimuksen johtopäätöksissä todetaan, että lastensuojelujärjestelmistä onnistuneesti jälleenyhdistyneiden imeväisten ja pienten lasten perheiden kohdalla perhetason tekijät ovat edelleen vahvimmat ennustajat onnistuneesta perheen jälleenyhdistymisestä tai jälleenyhdistymisen jälkeisestä onnistumisesta. (emt. 10, 12.)

Van Holenin ym. (2018) tutkimuksessa perheen jälleenyhdistämistä edistäviksi tekijöiksi mainittiin myös muun muassa se, ettei ollut parisuhdeväkivaltaa, isä oli työssä, molempien vanhempien pedagogiset taidot olivat parempia alussa, äidillä oli työ, äidin asumisen laatu oli parantunut ja äidillä ei ollut huumeongelmaa. (emt. 705.) Martínin ym. (2020) tutkimuksen tuloksissa kerrotaan, että isien ongelmien osalta prosenttiosuus tapauksista, joissa isillä oli alkoholismiongelmia, huumeriippuvuus tai taloudellisia ongelmia oli huomattavasti vähäisempi ryhmässä, joissa perhe oli jälleenyhdistetty, ja prosenttiosuus tapauksista, joissa isillä ei ollut mitään ongelmia, oli merkittävästi korkeampi tässä ryhmässä. Äitien ongelmien osalta tapausten prosenttiosuus, joissa äiti oli poissa tai osallistumattomana tai jolla oli taloudellisia ongelmia, oli huomattavasti pienempi ryhmässä, jolla oli jälleenyhdistämissuunnitelma, kun taas huomattavasti useammalla lapsella oli jälleenyhdistämissuunnitelma, jos äiti oli vankilassa tai äideillä ei ollut ongelmia muihin tapauksiin verrattuna. Tulosten mukaan perheen jälleenyhdistämissuunnitelma oli laadittu huomattavasti useammin lapsille, joilla vanhemmat olivat naimisissa tai vanhemmilla oli vakaa suhde. Merkittäviä eroja ei havaittu sen suhteen, miten vanhemmat olivat kontaktissa nuorten kanssa. Niillä lapsilla, joilla sisarus oli laitoshoidossa, perheen jälleenyhdistämissuunnitelma oli epätodennäköisempi. (emt. 1-5.)

Lloydin (2018) tutkimuksessa selvitettiin sosioekonomisen tilan (SES) riskien vaikutuksia päihteitä väärinkäyttävien äitien ja sijoituksessa olevien lastensa todennäköisyyteen saavuttaa perheen jälleenyhdistäminen. Yhdessä ja erikseen tutkittavat SES-riskitekijät olivat yksinhuoltaja, tulot alle 15 000 dollaria, työttömyys ja vakavat asumisongelmat. Tutkimuksen tulosten mukaan mikään SES-tekijöistä ei yksinään vähentänyt perheen jälleenyhdistämisen mahdollisuuksia, mutta tekivät sen yhdessä. Yhden riskin tapauksiin verrattuna tapaukset, joissa oli kolme riskiä, jälleenyhdistämisen todennäköisyys oli 39,1 % alhaisempi ja neljän riskin tapausten jälleenyhdistä-

misen todennäköisyys oli 49,3 % alhaisempi. Nollan, yhden ja kahden riskien tapauksissa ei ollut merkittäviä eroja. Tuloksissa ainoa tilastollisesti merkittävä ero oli kolmen riskin ryhmän ja yhden riskin ryhmän välillä niin, että kolmen riskin ryhmässä sijoituksessa olon aika oli pidempi ja siinä oli huomattavasti pienempi todennäköisyys jälleenyhdistymiseen verrattuna yhden riskin ryhmään. Tulosten mukaan päätös olla jälleenyhdistämättä perhe tehtiin huomattavasti nopeammin neljän riskin ryhmässä kuin kolmen riskin ryhmässä. Tulokset osoittavat, että perheitä, joissa on päihteiden väärinkäyttöä, voidaan auttaa vähentämällä sosioekonomisten riskitekijöiden kokonaismäärää pikemminkin kuin eliminoimalla erityiset riskit. (Lloyd 2018, 301, 310–311, 314.)

Jedwabin ym. (2018, 56) tutkimuksessa perheessä olevat päihde- ja mielenterveysongelmat nähtiin perheen jälleenyhdistämistä estävinä tekijöinä. Ryanin ym. (2016) tutkimuksen tuloksissa taas pääasiassa alkoholia käyttävien vanhempien lapset palasivat todennäköisemmin kotiin, mutta olivat myös riskissä palata sijaishuoltoon. Ensisijaisen huumausaineen tyypillä ei ollut merkittävää vaikutusta jälleenyhdistämiseen. Muiden vanhempien ominaisuuksien suhteen tuloksissa ilmeni, että työhön liittyvän aseman suhteen työllistetyt vanhemmat saavuttivat todennäköisemmin vakaan jälleenyhdistämisen ja asumistilanteeseen liittyen kodittomuus lisäsi epävakautta jälleenyhdistämisessä. Lisäksi aiemmin aineelle altistuneiden imeväisten kohdalla perheet, joilla ei ollut aikaisemmin aineelle altistuneita imeväisiä, saavuttivat todennäköisemmin vakaan jälleenyhdistämisen. Tutkimukseen osallistuneista perheistä 28,8 % saavutti jälleenyhdistämisen kolmen vuoden sisällä, minkä todettiin olevan suhteellisen pieni jälleenyhdistämisaste, mikä taas osoittaa sen, että päihteitä väärinkäyttävillä vanhemmilla on vaikeuksia saavuttaa jälleenyhdistäminen. (emt. 359–362.) Delfabbro ym. (2015, 368) esittävät taas tutkimuksensa tuloksissa, että lapset jälleenyhdistyivät epätodennäköisemmin, jos perheessä oli köyhyyttä (taloudellisia tai asumiseen liittyviä ongelmia), päihteiden väärinkäyttöä, hylkäämistä tai torjumista, jos vanhemmat olivat aiemmin olleet kodin ulkopuolisessa sijoituksessa tai jos ensisijainen hoivaaja oli kuollut.

6.7 Yhteenveto

Tässä tutkimuksessa keskityttiin tarkastelemaan lastensuojelussa tapahtuvaa perheen jälleenyhdistämistä. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla siitä, millaisia edistäviä ja estäviä tekijöitä kodin ulkopuolisen sijoituksen purkamisen ja perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen liittyy aikaisemman tutkimustiedon perusteella. Kirjallisuuskatsauksen avulla kerätty aineisto

osoitti, että lastensuojelussa tapahtuva perheen jälleenyhdistäminen on monivaiheinen prosessi, joka vaatii niin lapselta, biologisilta vanhemmilta, sijoituspaikalta, työntekijöiltä kuin muilta perheen ympärillä olevilta tahoilta sitoutumista. Yhteenvetona aineiston perusteella voi todeta, että perheen jälleenyhdistämistä edistäviä ja estäviä tekijöitä on runsaasti ja perheen jälleenyhdistämisen onnistuminen on jokaisen perheen kohdalla yksilöllinen prosessi ja monen tekijän summa. Aineiston perusteella perheen jälleenyhdistämistä edistäviä tekijöitä näyttäytyi olevan enemmän kuin estäviä tekijöitä. Taulukossa 4. olen esittänyt kootusti tutkimuskysymykseen vastaten perheen jälleenyhdistämistä edistävät ja estävät tekijät yläluokitusten mukaisesti.

Aineiston perusteella sai sellaisen käsityksen, että perheen jälleenyhdistämisen prosessi alkaa jo lapsen sijoittamisesta kodin ulkopuolelle. Aineistosta ilmeni, että perheen jälleenyhdistämistä edisti, jos lapsen sijoituksen alussa tavoitteeksi asetettiin perheen jälleenyhdistäminen. Perheen jälleenyhdistämisen ja onnistumisen lähtökohdina näyttäytyivät aineiston perusteella muun muassa se, minkä ikäisenä lapsi oli sijoitettu, oliko lapsi kokenut laiminlyöntiä, millaiset sijoituskokemukset olivat, oliko lapsen sisaruksia sijoituksessa, kuinka pitkä lapsen sijoitusjakso oli, olivatko vanhemmat olleet lapsuudessaan sijoituksessa ja millainen problematiikka vanhemmilla oli lapsen sijoitukseen johtaneina tekijöinä. Näistä asetelmista voi aineiston perusteella tehdä jonkinlaisia päätelmiä siitä, kuinka perheen jälleenyhdistäminen tulee onnistumaan. Tällöin aletaan tehdä suunnitelmaa sille, mitä lapsen sijoittamisella tavoitellaan ja millä keinoin.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella ilmeni, että perheen jälleenyhdistäminen on pitkäkestoinen ja monivaiheinen prosessi, mikä vaatii sekä lapselta että vanhemmilta halua perheen jälleenyhdistämiseen. Se, että lapsella ja vanhemmilla on toiveena lapsen kotiutuminen, ruokkii motivaatiota työstää asioita siihen suuntaan, että perheen jälleenyhdistäminen on tulevaisuudessa mahdollista. Aineiston valossa perheen jälleenyhdistämistä siis edistää lähtökohtaisena asiana ja muutostyöskentelyn pohjana se, että halu lapsen kotiin paluusta on molemmin puoleinen lapsella ja vanhemmilla. Kuitenkaan yksinomaan lasta ja vanhempia ei voida nähdä vastuullisina siitä, ovatko he sitoutuneita ja osallisia perheen jälleenyhdistämisprosessiin, vaan lasten ja vanhempien osallisuuden vahvistaminen on myös työntekijöiden tehtävänä. Perheen jälleenyhdistämistä aineiston mukaan edisti perheen ja lastensuojelun hyvä yhteistyö, kun sitä taas esti yhteistyön puutteellisuus. Aineistosta käy ilmi, kuinka esimerkiksi vanhempien oma työntekijä voi tukea ja motivoida vanhempaa sitoutumaan prosessiin ja yhteistyön tekemiseen lastensuojelun kanssa. Siksipä lastensuojelun työntekijöiden vastuulla on sekä itse kuulla lapsia ja vanhempia perheen jälleenyhdistämisprosessissa että tarjota palveluita ja tukitoimia perheelle, jotta esimerkiksi vanhemmalla olisi prosessissa jatkuvasti rinnalla kulkija ja kannustaja, mikä taas edistää per-

heen jälleenyhdistämisen onnistumista. Lasten ikätasoinen osallisuus perheen jälleenyhdistämisprosessissa näkyy myös perheen jälleenyhdistämistä edistävä tekijänä, mutta yllättävän vähäisissä määrin, kun aineistossa ei näy esimerkiksi tekijöitä, millä lasten osallisuutta tuetaan.

Selvästi vanhempien kykyä ja sitoutumista aiempien huolenaiheiden työstämiseen peräänkuulutettiin aineistossa perheen jälleenyhdistämistä edistävä tekijänä ja päinvastoin jälleenyhdistämistä estävänä tekijänä näyttäytyi se, ettei vanhempi ollut valmis työstämään pitkäaikaisia muutoksia. Näiden huolien selättämiseen usein tarvittiin monenlaisia tukitoimia ja palveluja niin virallisten, epävirallisten kuin vertaistukeen perustuvien tahojen kautta. Riittävien palvelujen tarjonta ja käyttö lapselle ja vanhemmille edisti perheen jälleenyhdistämistä, kun taas palveluiden saatavuuden, jatkuvuuden ja käytön puute taas esti sitä aineiston valossa. Aineistossa ilmeni, kuinka vanhemmat kokivat pelkoa lastensuojelua kohtaan, koska pelkäsivät esimerkiksi työntekijöiden esittävän uusia lasten kaltoinkohteluepäilyksiä, mikä taas vaikutti vanhempien palveluiden vastaanottamiseen. Palveluihin liittyen perheen jälleenyhdistämistä edistävä tekijänä näyttäytyi myös se, että perheen jälleenyhdistämisen jälkeisiä palveluja valmisteltiin perheen jälleenyhdistämisen suunnitteluvaiheessa. Tärkeänä aineiston valossa näyttäytyi se, että lapsen kehitysympäristöissä pystyttiin tukemaan perheen jälleenyhdistämistä. Esimerkiksi läheisten, sijaisvanhempien ja yhteisöjen antama tuki sekä kouluhenkilöstön kouluttaminen lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen tukemiseen mainittiin aineistossa perheen jälleenyhdistämistä edistävinä tekijöinä. Ylipäätään yhteistyön tekeminen tiedonvaihdon suhteen eri sidosryhmien välillä edisti perheen jälleenyhdistämistä.

Asumiseen liittyvät ongelmat näkyivät aineistossa aika selvänä perheen jälleenyhdistämistä estävänä tekijänä. On itsestään selvää, että lasta on mahdotonta palauttaa biologiseen perheeseen, mikäli asumisen olosuhteet ovat puutteelliset tai jopa olemattomat. Lapsen turvallisuuden takaaminen oli tekijä, joka oli perheen jälleenyhdistämisen kannalta olennaista. Turvallisuuden takaamisen käytännössä tarkoitti aineiston mukaan sitä, että vanhemmat voivat tarjota lapselle vakaan ympäristön, mikä käsittää pysyvän asumisen, taloudellisen turvan, päihteettömät olosuhteet ja psyykkisesti vakaat kasvattajat. Vanhempien sosioekonomisella tilanteella ja esimerkiksi parisuhteen vakaudella näytti olevan vaikutuksia jälleenyhdistämiseen. Lisäksi riittävän vahva lapsen kasvua ja kehitystä turvaava vanhemmuus ja sen kehittäminen erilaisten tukitoimien avulla näytti aineistossa edistävän perheen jälleenyhdistämistä. Erityisesti perheen jälleenyhdistämistä tukemaan ovat palvelumallit ja interventiot tuottivat aineistossa positiivisia vaikutuksia jälleenyhdistämisen onnistumiseen. Nämä palvelumallit ja interventiot olivat suunniteltuja ja tiiviitä kokonaisuuksia perheen kuntouttamiseen ja tukemiseen. Lapsille suunnattu tuki näissä jäi kuitenkin vähemmälle huomiolle vanhempiin nähden.

Perheen jälleenyhdistämisen suunnitelmallisuus, huolellinen valmistelu ja yksilöllinen eteneminen toistui aineistossa jälleenyhdistämistä edistävänä tekijänä ja niiden puute taas päinvastoin estävänä tekijänä. Aineiston perusteella voi sanoa, että sekä lapsi että vanhemmat tulee valmistella etukäteen perheen jälleenyhdistämisen myötä tuleviin muutoksiin sen onnistumisen edistämiseksi. Perheen jälleenyhdistämistä edisti se, että jälleenyhdistämisen prosessi suunniteltiin kullekin perheelle yksilöllisesti ja lapselle sopivan ajoituksen mukaisesti. Lapsen ja vanhemman säännöllinen yhteydenpito varmistaa lapsi-vanhempi -suhteen säilymisen, mikä taas edisti perheen jälleenyhdistämisen onnistumista aineiston valossa. Myös lapsen ja sisarus-ten yhteydenpidon jatkuminen näytti edistävän perheen jälleenyhdistämistä. Aineiston perusteella tämä tulisi ottaa huomioon perheen jälleenyhdistämistä suunniteltaessa ja valmistella lasta kotiin paluuseen lisäämällä asteittain yhteydenpitoa esimerkiksi pidempikestoisten vanhemman tapaamisten tai kotikokeilun avulla. Lapsen läheisten yhteydenpitoon liittyen toisaalta myös lapsen sijaishuollon aikana muodostuneiden ihmissuhteiden säilyminen näytti edistävän perheen jälleenyhdistämistä. Lastensuojelun työntekijöiden pätevyys, pysyvyys, johdonmukaisuus ja kohtuulliset asiakasmäärät edistivät aineiston perusteella perheen jälleenyhdistämistä kun taas puutteet työntekijän pysyvyydessä ja korkeat asiakasmäärät näyttäytyivät jälleenyhdistämistä estävinä tekijöinä. Suunnitelmallinen työ kärsii, mikäli edellä kuvatut asiat eivät ole järjestelmän tasolla kunnossa.

Aineistossa ilmeni myös useita ristiriitaisia tuloksia, minkä takia kirjallisuuskatsauksen avulla saatuja tuloksia perheen jälleenyhdistämistä edistävästä ja estävästä tekijöistä voidaan pitää vain suuntaa antavina. Vanhemmuuden taidot olivat keskeisessä roolissa aineistossa perheen jälleenyhdistämisen onnistumisessa. Esimerkiksi tällaista ristiriitaa ilmenee LaBrenzin (2020), Martínin ym. (2020) ja Van Holenin (2018) tutkimusten tulosten kesken liittyen vanhempien vanhemmuuden taitojen yhteydestä perheen jälleenyhdistämisen onnistumiseen. Martínin ym. (2020, 2–3, 5) tutkimuksen mukaan vanhempien kyvyttömyys lasten valvontaan oli yhteydessä perheen jälleenyhdistämisen suunnitelman laatimiseen merkittävästi eli tämän tekijän olemassaolo lisäsi perheen jälleenyhdistämisen todennäköisyyttä, ja Van Holenin ym. (2018, 705) tutkimuksen tuloksissa huomattavasti suurempi todennäköisyys lasten jälleenyhdistämiseen oli silloin, kun sijoittamisen syynä oli riittämättömät vanhempien pedagogiset taidot. Taas LaBrenzinin (2020, 10) tutkimuksen mukaan vanhemmat, joiden lapset sijoitettiin vanhempien kyvyttömyydestä selviytyä vanhempainrooleistaan, todennäköisyys jälleenyhdistämiseen pieneni.

TAULUKKO 4 Yhteenveto perheen jälleenyhdistämistä edistävistä ja estävistä tekijöistä

Luokitus	Edistävät tekijät	Estävät tekijät
Lasten ja vanhempien osallisuus ja motivaatio	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsen osallisuuden vahvistaminen • Vanhemman osallisuuden vahvistaminen • Lapsen halu ja valmiudet • Vanhemman halu ja valmiudet • Positiivisen vanhemmuuden säilyttäminen • Vanhempien kyky osoittaa valmiudet • Vanhempien kyky työstää sijoitukseen johtaneita tekijöitä • Vanhemmat vastaanottavat palveluja ja tukitoimia 	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhempia ei oteta mukaan päätöksentekoprosessiin • Vanhempien haluttomuus toteuttaa pitkäaikaisia muutoksia
Lapsen kasvua ja kehitystä turvaavat perheolot	<ul style="list-style-type: none"> • Pysyvä asuminen • Työllistetyt vanhemmat • Lapselle vakaa ja turvallinen ympäristö • Positiiviset ja lasten turvallisuutta lisäävät kotitalouden muutokset • Palvelujen ja tuen tarjoaminen perheelle • Vanhemmuuden taitojen kehittyminen • Olemassa oleva tapaamisjärjestely lapsella ja vanhemmalla • Lapsi-vanhempi -suhteen turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Useampi sosioekonomisen tilan riskitekijä vanhemmilla • Asumisongelmat • Köyhyys ja taloudelliset ongelmat perheessä • Päihteiden väärinkäyttö perheessä • Hylkääminen ja torjuminen perheessä • Vanhemmat olleet kodin ulkopuolisessa sijoituksessa • Ensisijainen hoivaaja kuollut
Lastensuojelun ja perheen yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Perheen ja lastensuojelun työntekijän hyvä yhteistyösuhde • Tuki perheen ja lastensuojelun työntekijän yhteistyösuhteen vahvistamiseen • Lastensuojelutyöntekijöiden pysyvyys, pätevyys ja kohtuulliset asiakasmäärät • Tapaustyöntekijän johdonmukaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien pelko lastensuojelupalveluita kohtaan • Huono yhteistyö perheen ja lastensuojelutyöntekijöiden välillä • Puute saman lastensuojelutyöntekijän pysyvyydessä • Korkeat asiakasmäärät työntekijällä
Tuen ja palveluiden muodot ja saatavuus	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten terveydenhuollon ja mielenterveyshuollon turvaaminen • Kotikokeilu ennen jälleenyhdistämistä 	<ul style="list-style-type: none"> • Perheen rajoitettu pääsy palveluihin • Haasteet uudelleen integroitumisessa koulutusjärjestelmiin • Palvelujen jatkuvuuden puute

Suunniteltu perheen jälleenyhdistämisprosessi

Perheen jälleenyhdistämisen perusta

<ul style="list-style-type: none">• Jälleenyhdistämisen jälkeiset palvelut osana jälleenyhdistämisen suunnittelua• Lapsen käytösongelmien käsittely• Useiden tukipalvelujen tarjoaminen ennen, aikana ja jälkeen perheen jälleenyhdistämisen• Johdonmukainen tiedonvaihto sidosryhmien välillä• Kouluhenkilöstön kouluttaminen lastensuojelun asiakkaana olevien lasten tukemiseen• Vanhemman oman työntekijän saatavuus• Perheen jälleenyhdistämistä tukevaan interventioon osallistuminen• Vertaismentorin/kokemusasiantuntijan tuki vanhemmalle• Vertaistuen saatavuus• Epävirallisen tuen saatavuus (mm. sijaisvanhemmilta, perheenjäseniltä ja yhteisöistä)• Lapsen sijoitus lisensoimattomassa sukulaissijaiskodissa	<ul style="list-style-type: none">• Lapsen rajoitettu pääsy sijaishuollon aikana muodostuneisiin suhteisiin• Lapsen sijoitus luvallisessa sukulaissijaiskodissa tai luvallisessa eisukulaissijaiskodissa
<ul style="list-style-type: none">• Riittävä aika työskennellä lapsen sijoitukseen johtaneiden riskitekijöiden kanssa• Perheen jälleenyhdistämisen valmistelu ja lapselle sopiva ajoitus• Lapsen ja sisarusten yhteydenpidon turvaaminen• Jälleenyhdistämisprosessin yksilöllinen aikataulutus• Lapsi-vanhempi tapaamisten asteittainen lisääminen• Perheen jälleenyhdistäminen tavoitteena sijoituksen alussa• Jälleenyhdistämisen jälkeisten palveluiden saatavuuden varmistaminen	<ul style="list-style-type: none">• Perhe ei ole hyvin valmistautunut jälleenyhdistämiseen
<ul style="list-style-type: none">• Lapsen lyhyet sijoitusjaksot• Lapsen vakaat sijoituspaikat• Lapsi sijoitettu vapaaehtoisesti• Lapsen nuori ikä• Harvat kasautuvat haitalliset lapsuudenkokemukset	<ul style="list-style-type: none">• Epävakaus lapsen laitoshoidon aikana• Lapsen kokemus fyysinen tai emotionaalinen laiminlyönti• Vähintään 15-vuotiaana lastensuojelujärjestelmään tulleet lapset• Lapsen pitkät sijoitusjaksot

- Vanhempien riittämättömät vanhemmuuden taidot
- Johdonmukainen perhekontakti
- Lapsen sukupuoli tyttö
- Lapsella vähemmän käyttäytymisongelmia kuuden kuukauden jälkeen sijoituksesta
- Ei parisuhdeväkivaltaa
- Vanhemmat työssä
- Vanhempien pedagogiset taidot parempia alussa
- Pääasiassa alkoholia käyttävät vanhemmat
- Perheet, joilla ei ole aiemmin aineille altistuneita imeväisiä
- Sijoituksen syynä lapsen fyysinen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö
- Äidillä ei huumeongelmaa ja asumisen laatu parantunut
- Isällä ei ongelmia
- Lapsen onnistunut sijoitus
- Lapsen korkea ikä
- Lapsen sukupuoli poika
- Useat kasautuvat haitallaiset lapsuuden kokemukset
- Sisarusten sijoituksessa olo
- Vanhempien kyvyttömyys selvittää vanhemmuuden roolista
- Perheessä olevat päihde- ja mielenterveysongelmat
- Lapsi sijoitettu vanhemman laiminlyönnin takia
- Kts. Estävät tekijät/Lapsen kasvua ja kehitystä turvaavat perheolot

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tulokset osoittivat, kuinka suunnitelmallista työtä perheen jälleenyhdistämisen onnistumisen edellyttää. Tutkimustulokset herättivät miettimään sitä, kuinka tehokkaasti lastensuojelussa todellisuudessa työskennellään sen eteen, että lapsen ja perheen kanssa tehdään muutostyötä sen sijaan, että lapsen ajatellaan sijoituksen myötä nyt olevan turvassa ja suurin työ on tehtynä. Aineiston perusteella saa sen käsityksen, että työn pitäisi nähdä oikeastaan vasta alkavan siitä, kun lapsi sijoitetaan. Yleisesti ainakin Suomen tilannetta katsoessa on selvää, että lastensuojelun resurssit ovat hyvin äärirajoilla, mikä varmasti vaikuttaa myös perheen jälleenyhdistämisen tukemiseen tehtävän työn laadukkuuteen ja tehokkuuteen. Aineistossa on tutkimuksia (Chambers ym. 2018, Huscroft-D'Angelo ym. 2019, Jedwab ym. 2018), joiden tulokset kertovat, kuinka lastensuojelun työntekijöiden kohtuullinen asiakasmäärä ja pysyvyys edistävät perheen jälleenyhdistämistä. Tämä antaa melko suoraa viestiä siitä, että perheen jälleenyhdistämistä edistetään turvaamalla riittävät resurssit lastensuojelussa, milloin sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät pysyvät kohtuullisina ja aika suunnitelmalliselle työskentelylle yhden perheen kanssa on enemmän ”tulipaljon sammuttamisen” mentaliteetin sijaan. Kohtuullinen työmäärä taas tukee työntekijöiden työssä jaksamista, mikä taas edistää saman työntekijän pysymistä perheen rinnalla ihannetilanteessa ennen, aikana ja jälkeen lapsen sijoituksen.

Tutkimuksen aineistossa oli myös keskenään ristiriitaisia ja yllättäviäkin tuloksia, eikä näin ollen täysin puhdasta ja yksioikoista listausta perheen jälleenyhdistämistä edistävistä ja estävistä tekijöistä voi tämän tutkimuksen perusteella luoda. Esimerkiksi LaBrenzin ym. (2020, 10) tutkimustulosten mukaan jokaisen vuotta vanhemman lapsen todennäköisyys jälleenyhdistämisen onnistumiseen kasvoi 1,07 kertomella, kun taas Murphyn ja Fairtloughin (2015, 2261) sekä Limingin ym. (2021, 7) tutkimuksissa lapsen nuoren iän todettiin olevan perheen jälleenyhdistämistä edistävä tekijä. Toinen esimerkki ristiriitaisista tutkimustuloksista liittyy lapsen kokemaan laininlyöntiin ja pahoinpitelyyn. Martínin ym. (2020, 1–4) tutkimustuloksissa lapsilla,

jotka olivat kokeneet väärinkäyttöä, –etenkin fyysistä tai emotionaalista laiminlyöntiä, oli huomattavasti pienempi todennäköisyys perheen jälleenyhdistämiseen, kun taas LaBrenzin ym. (2020, 10) tutkimustulosten mukaan lapsen sijoituksen syynä fyysinen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö lisäsi todennäköisyyttä onnistuneeseen jälleenyhdistämiseen verrattuna lapsiin, jotka eivät olleet tällaista kokeneet. Edellä kuvattu tutkimustulos oli mielestäni yllättävä ja perusteet sen ymmärtämiseen hakalasti pääteltävissä. Kuitenkin pitää muistaa, että kyseessä on vain yksittäisiä tutkimustuloksia, joista ei voi tehdä yleistettäviä päätelmiä. Nämä ristiriitaiset tulokset kertovat mielestäni siitä, että lastensuojelussa työskennellään ainutlaatuisten perheiden kanssa, eikä lastensuojelussa kohdattaviin tilanteisiin ole yhtä ohjetta, jota seuraamalla lapsen edun mukaisesti ratkaisuihin päädytään. Lastensuojelussa tehtävät arviot, suunnitelmat ja päätökset tehdään sen hetkisen tiedon ja ymmärryksen varassa, eivätkä nämä aina johda parhaaseen lopputulokseen.

Yllätyksenä tuli se, kuinka vähän epävirallinen tuki oli aineistossa esillä perheen jälleenyhdistämisen tukemiseen liittyen. Vain muutamissa aineiston tutkimuksissa (Stephensin ym. 2016, Jedwab ym. 2018) oli mainintoja siitä, kuinka esimerkiksi perheenjäseniltä, kirkkoyhteisöiltä ja sijaisvanhemmilta saatu tuki edisti perheen jälleenyhdistämistä. Ehkä epävirallisen tuen näkökulmasta perheen jälleenyhdistämiseen liittyen on tehty vähemmän tutkimuksia tai sitten epävirallinen tuki ei ole niin isossa roolissa perheen jälleenyhdistämisessä, mikä toisaalta tuntuu hieman epätodennäköiseltä. Sijaisvanhempien antaman tuen merkitykseen perheen jälleenyhdistämisessä kiinnitettiin huomiota Basiagan ym. (2018) sekä Murphyn ja Fairtloughin (2015) tutkimuksissa, joiden tulosten mukaan sijaisvanhemmat antoivat vähän tukea perheen jälleenyhdistämisen edistämiseksi. Ajattelen, että sijaisvanhemmat ovat hyvin keskeisessä asemassa perheen jälleenyhdistämisen tukemisessa, koska he ovat ”ruohonjuuritasolla” ja jakavat kasvatusvastuuta lapsesta biologisten vanhempien kanssa. Tästä syystä olisi syytä kiinnittää huomiota esimerkiksi lapsen asiakassuunnitelmaa laatiessa siihen, missä asioissa sijaisvanhemmat tukevat sekä lasta että biologisia vanhempia perheen jälleenyhdistämistä edistävään suuntaan.

Tutkimuksen tuloksissa ilmeni se, kuinka jotkut tietyt tekijät liittyivät siihen, että perheiden jälleenyhdistämistä koskeva suunnitelma oli tehty todennäköisemmin. Tästä ei voida kuitenkaan vetää suoraa johtopäätöstä, että perheen jälleenyhdistäminen lopulta toteutui, vaikka suunnitelman olemassaolon voidaan olettaa lisäävän perheen jälleenyhdistämisen toteutumisen mahdollisuuksia. Lastensuojelulain (417/2007, 30 § 3 mom.) mukaan huostaanotetun lapsen asiakassuunnitelmassa tulee näkyä se, miten lapsen edun mukaisesti huomioidaan tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Lastensuojelulaki (417/2007) myös velvoittaa huostaanotetun lapsen vanhemmille oman vanhemmuutta tukevan asiakassuunnitelman laatimiseen, jollei sitä nähdä tar-

peettomana. Vanhemman asiakassuunnitelmassa on arvioitava muun palveluntarpeen arvioinnin lisäksi sitä, miten vanhemmille järjestettävän erityisen tuen avulla voidaan edistää perheen jälleenyhdistämistä ja tarpeen mukaan suunnitelma voidaan tehdä yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. (417/2007 30 § 4 mom.) Näiden asiakassuunnitelmien avulla perheen jälleenyhdistämisen tavoittelu ja sen eteen työskentely tulee näkyväksi ja konkreettiseksi. Suunnitelmien laatiminen ja toteuttaminen vaatii aikaa, mitä ei muulla kuin riittävällä resursoinnilla mahdollisteta. Myös lastensuojelun työntekijöiden lisäkoulutukset huostaanoton purkamisen ja perheen jälleenyhdistämisen tukemisesta varmasti tukisivat niiden eteen tehtävän työn vakiintumista ja tuloksellisuutta.

Biologisten vanhempien tarvitsemaan tukeen aineiston tutkimuksissa oli monia näkökulmia, kuten tutkimuksia erityisesti perheen jälleenyhdistämistä edistämään suunniteltujen interventioiden ja palvelukokonaisuuksien käytöstä ja tuloksista (esim. Becci & McDonald 2018, Brook ym. 2015, Chambers ym. 2019, Lalayants 2020, Ryan ym. 2016). Useissa näissä interventiossa vanhemmalle nimettiin oma työntekijä, jolta vanhemmat saivat monenlaista tukea. Kandidaatin tutkielmani (Göös 2018, 33–34) johtopäätöksissä totesin, kuinka olisi kehitettävä palvelujärjestelmää niin, että välittömästi lapsen huostaanoton jälkeen vanhemmalle nimettäisiin oma työntekijä, jona lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ei välttämättä ole oikea henkilö suuren työmäärän ja intressiristiriidan vuoksi toimimaan. Myös tämän pro gradu -tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että oma erillinen työntekijä tukee vanhempaa hyvin ja edistää perheen jälleenyhdistämisen toteutumista. Vanhemman oma työntekijä näyttäytyi tämän tutkimuksen aineistossa neutraalina ja täysin vanhemman tarpeita varten olevana henkilönä, jolta vanhemman näytti olevan helpompi ottaa tukea vastaan ja jonka tuella yhteistyö lastensuojeluviranomaisten kanssa edistyi.

Tämän tutkimuksen aineistossa edellä kuvatut tukimuodot olivat pääsääntöisesti suunnattu vanhemmille, vaikka yhtä lailla lapsia ja siten koko perheen jälleenyhdistämisen onnistumista voisi hyödyttää se, että esimerkiksi lapsella olisi oma työntekijä/tukihenkilö/mentori ja vertaistukiryhmä läpi sijoitus- ja jälleenyhdistämisprosessin. Lisätutkimustarpeesta kertoo tämän tutkimuksen tulokset, joissa puutteellisenä näin lasten näkökulman näkymisen perheen jälleenyhdistämisprosessissa. Yllättävää oli se, kuinka vähän aineistossa oli tutkimuksia, joissa selvitettiin lasten kanssa työskentelyn merkityksiä perheen jälleenyhdistämisen onnistumisessa. Aineistossa oli kylläkin tutkimuksia, joissa lapsen toiveella kotiin paluusta oli positiivisia yhteyksiä perheen jälleenyhdistämispäätöksen tekemiseen (esim. Carvalhon ym. 2018, Jedwab ym. 2018, Minkhorst ym. 2016), mutta esimerkiksi lasten tukemisen muodot perheen jälleenyhdistämistä edistävään suuntaan eivät ilmenneet tämän tutkimuksen aineistossa. Vaikka perheen jälleenyhdistämisen onnistuminen vaatii usein etenkin van-

hemmilta ponnisteluja esimerkiksi vanhemmuuden vahvistamiseksi tai mielenterveys- ja päihdeongelmasta kuntoutumiseksi, myös lapsi voi tarvita monia tukitoimia kuntoutumiseksi ja perheen jälleenyhdistämisen tuomaan, jälleen isoon muutokseen sopeutumiseksi.

Kokonaisuudessaan tämän tutkimuksen tulosten perusteella voi todeta, että suomalaisessa palvelujärjestelmässä kehitettävää olisi perheen jälleenyhdistämistä edistävien interventioiden ja palvelukokonaisuuksien rakentamisessa lasten ja vanhempien tukemiseksi, koska tämä tutkimus osoitti selvästi näiden hyödyt kansainvälisellä tasolla. Suomalaisessa kontekstissa kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen on myös näkyvässä sosiaalisella, mitä olisi kannattavaa jalostaa muun muassa perheen jälleenyhdistämistä tukevan työn yhteydessä.

8 POHDINTA

Tutkimukseni systemaattinen aineistohaku tuotti ihan hyvän määrän tuloksia, jotka olivat sisällöltään ja tutkimusmenetelmiltään monipuolisia ja laadukkaita tutkimusartikkeleita, joiden avulla koin pystyväni vastaamaan riittävän laajasti tutkimuskysymykseeni. Asettamani valinta- ja poissulkukriteerit takasivat melko ajankohtaisen tutkimusaineiston ja pitivät työmäärän analysoitavan aineiston suhteen melko kohtuullisena, vaikka yksinomaan englanninkielisen aineiston läpikäyminen oli työlästä. Aineistoni tutkimuksista suurin osa oli Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa julkaistuja artikkeleita, mikä vaikuttaa tulosten tarkasteluun ja siirrettävyyteen muiden maiden kontekstissa. Vaikka suomalainen lastensuojelujärjestelmä poikkeaa aineiston maiden lastensuojelujärjestelmistä, kuitenkin tämän tutkimuksen antamia näkökulmia perheen jälleenyhdistämisen tukemiseksi voi hyödyntää suomalaisen lastensuojelujärjestelmän kehittämisen kannalta. Oli kyseessä sitten lapsen huostaanotto tai muu sijoitus kodin ulkopuolelle, lapsen kotiin paluun mahdollistuminen edellyttää asioiden muuttamista lapsen kasvua ja kehitystä turvaavampaan suuntaan biologisen perheen olosuhteissa. Tästä syystä mielestäni puhutaan samoista asioista kaikissa lastensuojelujärjestelmissä, joissa lapsen kodin ulkopuolelle sijoittaminen nähdään lähtökohtaisesti väliaikaisena ratkaisuna.

Alun perin tarkoitukseni oli toteuttaa pro gradu -tutkielma haastattelemalla lapsensa huostaanoton kokeneita biologisia vanhempia perheen jälleenyhdistämisen onnistumisen edellytyksistä ja esteistä. Näin en kuitenkaan onnistunut toteuttamaan tutkimusta, koska en saanut tutkimukseeni riittävästi haastateltavia vanhempia. Vain yksi vanhempi ilmoitti halukkuudesta osallistua tutkimukseen. Uskon tämän kertovan siitä, että aihe on arkaluontoinen tai ehkä jopa vieras vanhemmille, vaikka haastattelupyynnössä ilmoitettiin, että tutkittavat koko tutkimusprosessin ajan täysin anonyminä. Itse olen ainakin aika monesti törmännyt siihen ajatukseen, että lapsen huostaanoton ajatellaan olevan lopullista, eikä mahdollisuutta lapsen kotiin paluuseen nähdä. Tällaisen väärinkäsityksen korjaaminen on lastensuojelun työntekijöiden

tehtävä, jotta lapsen ja vanhemman motivaatiota ja toivoa lapsen kotiin paluusta pidetään yllä sekä lapsen sijoittamisesta alkaen ääneen puhutaan tavoitteesta kotiuttaa tulevaisuudessa lapsi. Toisaalta en tiedä, millaisessa elämäntilanteessa haastattelukutsun saaneet vanhemmat olivat, ja kuinka tämä vaikutti vanhempien mahdollisuu-teen osallistua tutkimukseen. Kirjallisuuskatsauksen aineistossa oli onneksi kuitenkin mukana tutkimuksia, joissa vanhempien äänet pääsivät kuuluviin. Lastensuojelun asiakkaiden eli lasten ja heidän vanhempiensa ja lähipiirin kokemukset perheen jälleenyhdistämisestä antavat kiistatta arvokasta tietoa ja näkökulmia lastensuojelun toiminnan ja palveluiden kehittämiseen. Suomalaisessa lastensuojelun perheen jälleenyhdistämistä koskevassa tutkimuksessa on selvä puute tämän suhteen, koska tutkimustietoa aiheesta etenkin asiakkaiden näkökulmasta on todella vähän.

Itselleni tutkimusprosessi on ollut monivaiheinen ja opettavainen niin tutkimuk-sellisesti kuin ammatillisen kehittymisen kannalta. Kokonaisuudessaan olen tyytyväi-nen siihen, että haastattelututkimuksen epäonnistumisen jälkeen lähdin toteuttamaan tutkimustani kirjallisuuskatsauksena kansainväliseen aineistoon perehtyen, koska se osoitti, että aihetta koskevaa kansainvälistä tutkimusta on tehty paljon ja useista eri näkökulmista. Kirjallisuuskatsauksen avulla sain hyödynnettyä jo olemassa olevaa ar-vokasta tieteellistä tutkimusta tekemällä näistä tiivistetyn yhteenvedon. Tällainen laa-jaa aihepiiriä kokoava ja tiivistetyssä muodossa esitetty yhteenveto mahdollistaa sen, että nopealukuisuuden takia se on helpommin hyödynnettävissä esimerkiksi käytän-nön sosiaalityössä lastensuojelussa tai alan opiskelijoille. Toivottavasti tämän kirjalli-suuskatsauksen anti innoittaa tutkimaan aihetta lisää suomalaisessa kontekstissa. Vaikka kyseessä on vain pro gradu -tutkielman tasoinen tutkimus, uskon sen antavan hyviä suuntaviivoja käytännön sosiaalityöhön. Tutkimuksen tulokset antavat työka-luja ja ideoita kehittää lastensuojelun työskentelyä perheen jälleenyhdistämisen edis-tämiseen konkreettisemmin sen sijaan, että perheen jälleenyhdistäminen jäisi ideaa-liksi lastensuojelulain tavoitteeksi.

LÄHTEET

Teokset, tutkimukset ja artikkelit

- Araneva, Mirjam (2016) *Lapsen suojeleminen*. Helsinki: Talentum Pro.
- Aveyard, Helen (2014) *Doing a Literature Review in Health and Social Care. A practical guide*. Berkshire: Open University Press.
- Blomberg, Helena & Coranderin, Clary & Krollin, Christian & Meeuwissen, Anna & Scaramuzzinon, Roberto & Swärdin, Hans (2010) *A Nordic model in child welfare? Teoksessa Forsberg, Hannele & Kröger, Teppo (toim.) Social work and child welfare politics – Through Nordic lenses*. Iso-Britannia: The Policy Press, 29–46. E-kirja.
- Burns, Kenneth & Pösö, Tarja & Skivenes, Marit (2017) *Child welfare removals by the state—complex and controversial decisions*. Teoksessa Burns, Kenneth & Pösö, Tarja & Skivenes, Marit. *Child welfare removals by the state. A Cross-Country Analysis of Decision-Making Systems*. Oxford University Press, 1–17.
- Burns, Kenneth & Pösö, Tarja & Skivenes, Marit (2017) *Removals of children by the child welfare system—variations and differences across countries*. Teoksessa Burns, Kenneth & Pösö, Tarja & Skivenes, Marit. *Child welfare removals by the state. A Cross-Country Analysis of Decision-Making Systems*. Oxford University Press, 223–243.
- Enroos, Rosi (2016) *Lapsen tulo julkiseen kotiin: Huostassaolon ensi vaiheet sijaishuoltopaikkojen toimijoiden näkökulmasta*. Teoksessa Ernroos, Rosi & Heino, Tarja & Pösö, Tarja. *Huostaanotto. Lastensuojelun vaativin tehtävä*. Tampere: Vastapaino, 224–260.
- Göös, Tiia (2018) *Biologisten vanhempien tukeminen lapsen huostaanoton jälkeen. Kandidaatin tutkielma*. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Jyväskylän yliopisto. (ei julkaistu)
- Hakalehto, Suvianna (2018) *Lapsioikeuden perusteet*. Liettua: BALTO print.
- Heinonen, Mareena (2019) *Vanhempia on tärkeä tukea*. Teoksessa Kujala, Virpi & Heinonen, Mareena & Koivunen, Mirjami. *Voikukkaavertaiskiryhmät ohjaajan opas: opas sijoitettujen lasten vanhempien vertaiskiryhmien perustamiseen ja ohjaamiseen*. Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry, 5–9.
- Helavirta, Susanna (2016) *Lapsen asioista vastaaminen huostaanoton jälkeen sosiaalityöntekijöiden kuvaamina*. Teoksessa Ernroos, Rosi & Heino, Tarja & Pösö, Tarja. *Huostaanotto. Lastensuojelun vaativin tehtävä*. Tampere: Vastapaino, 188–223.
- Kangasniemi, Mari & Pölkki, Tarja (2015) *Aineiston käsittely: kirjallisuuskatsauksen ydin*. Teoksessa Stolt, Minna & Axelin, Anna & Suhonen, Riitta (toim.) *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä*. Turun yliopisto, Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, Tutkimuksia ja raportteja A:73, 80–93.
- Kylmä, Jari & Juvakka, Taru (2012) *Laadullinen terveystutkimus*. Helsinki: Edita Prima Oy.

- Känkänen, Päivi (2013) Siirtymät sijaishuollossa – hetkiä ja ikuisuuksia. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Tampere: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 264–272.
- Lehtiö, Leena & Johansson, Elise (2015) Järjestelmällinen tiedonhaku hoitotieteessä. Teoksessa Stolt, Minna & Saxelin, Anna & Suhonen, Riitta (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopiston hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. Sarja A73. Grano Oy. Turku. 35–55.
- Muukkonen, Tuula (2013) Lapsen kohtaamis- ja prosessiosallisuus. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Tampere: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 165–175.
- Puusa, Anu (2020) Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus, 145–156.
- Pösö, Tarja (2016) Johdanto. Teoksessa Ernroos, Rosi & Heino, Tarja & Pösö, Tarja. Huostaanotto. Lastensuojelun vaativin tehtävä. Tampere: Vastapaino, 7–30.
- Saastamoinen, Kati (2010) Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita.
- Salminen, Ari (2011) Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 62. Julkisjohtaminen 4. [online] https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf. Luettu 2.5.2021.
- Suhonen, Riitta & Axelin, Anna & Stolt, Minna (2015) Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa Stolt, Minna & Axelin, Anna & Suhonen, Riitta (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto, Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, Tutkimuksia ja raportteja A:73, 56–66.
- Taskinen, Sirpa (2010) Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2020) Lastensuojelu 2019. Tilastoraportti 28/2020.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuovila, Pirjo (2008) Menetykset ja lapsen kehitys. Teoksessa Ketola, Jari (toim.) Menetyksistä mahdollisuuksiin. Jyväskylä: PS- Kustannus, 29–76.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. [online] https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Luettu 11.10.2020.
- Unicef (2020) Lapsen oikeuksien sopimus. [online] <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>. Luettu 18.7.2020.

Lakilähteet

Hallintolaki 434/2003.

Hallintolainkäyttölaki 586/1996.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000.

Lastensuojelulaki 417/2007.
Perhehoitolaki 263/2015.
Perustuslaki 731/1999.
Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.

Aineistolähteet

- Akin, Becci & McDonald, Thomas (2018) Parenting intervention effects on reunification: A randomized trial of PMTO in foster care. *Child Abuse & Neglect* Vol. 83, 94–105.
- Àngels Balsells, Maria & Pastor, Crescencia & Mateos, Ainoa & Vaquero, Eduard & Urrea, Aida (2015) Exploring the needs of parents for achieving reu-nification: The views of foster children, birth fam-ily and social workers in Spain. *Children and youth services review* Vol. 48, 159–166.
- Balsells Bailón, Maria & Mateos Inchaurredo, Ainoa & Urrea Monclús, Aida & Vaquero Tió, Eduard (2018) Positive parenting support during family reunification. *Early Child Development and Care* Vol. 188 (11), 1567–1579.
- Basiaga, Jan & Róg, Anna & Zięba-Kołodziej, Beata (2018) Professional foster families in the reunification process – Polish experience. *Child & Family Social Work* Vol. 23, Iss. 4, 649–656.
- Brook, Jody & Akin, Becci & Lloyd, Margaret & Yan, Yueqi (2015) Family Drug Court, Targeted Parent Training and Family Reunification: Did this Enhanced Service Strategy Make A Difference? *Juvenile and family court journal* Vol. 66, Iss. 2, 35-52.
- Carvalho, João & Delgado, Paulo & Benbenishty, Rami & Davidson-Arad, Bilha & Pinto, Vânia (2018) Professional judgements and decisions on placement in foster care and reunification in Portugal. *European Journal of Social Work* Vol. 21, Iss. 2, 296–310.
- Carvalho, Joao & Delgado, Paulo & Pinto, Vania & Benbenishty, Rami (2018) Reunification in foster care: Influences on decision-making. *Child abuse & neglect* Vol. 86, 67–78.
- Chambers, Jeff & Lintb, Sandy & Thompsona, Maggie & Carlsona, Matthew & Graefa, Michelle (2019) Outcomes of the Iowa Parent Partner program evaluation: Stability of reunification and re-entry into foster care. *Children and Youth Services Review* (2019) Vol. 104, 1–11.
- Chambers, Ruth & Crutchfield, Rashida & Goddu Harper, Stephanie & Fatemi, Maryam & Rodriguez, Angel (2018) Family reunification in child welfare practice: A pilot study of parent and staff experiences. *Children and Youth Services Review* Vol. 91, 221–231.
- D'Andrade, Amy (2017) Does fathers' involvement in services affect mothers' likelihood of reunification with children placed in foster care? *Children and Youth Services Review* Vol. 81, 5–9.
- D'Andrade, Amy (2015) Parents and Court-Ordered Services: A Descriptive Study of Service Use in Child Welfare Reunification. *Families in society-the journal of contemporary social services* Vol. 96, Iss. 1, 25–34.

- Delfabbro, Paul & Fernandez, Elizabeth & McCormick, Jessica & Ketter, Lisa (2015) An Analysis of Reunification from Out-of-Home Care in Three Australian States. *Child indicators research* Vol. 8, Iss. 2, 359-373.
- Devaney, John & Hayes, David & Spratt, Trevor (2017) The Influences of Training and Experience in Removal and Reunification Decisions Involving Children at Risk of Maltreatment: Detecting a 'Beginner Dip'. *British journal of social work* Vol. 4, Iss. 8, 2364-2383.
- Enano, Stephanie & Freisthler, Bridget & Perez-Johnson, Derrick & Lovato-Hermann, Kristina (2017) Evaluating Parents in Partnership: A Preliminary Study of a Child Welfare Intervention Designed to Increase Reunification. *Journal of Social Service Research* Vol. 43, Iss. 2, 236-245.
- Goemans, Anouk & Vanderfaellie, Johan & Damen, Harm & Pijnenburg, Huub & Holen, Frank Van (2016) Reunification of foster children: Factors associated with reunification outcomes in Flanders and the Netherlands. *Children and Youth Services Review* Vol. 70, 284-292.
- Harris, Elizabeth & Becerra, Miguel (2020) Setting the stage for family reunification *Child & Family Social Work* Vol. 25, Iss. 4, 832-844.
- Huscroft-D'Angelo, Jacqueline & Trout, Alexandra & Henningsen, Christine & Synhorst, Lori & Lambert, Matthew & Patwardhan, Irina & Tyler, Patrick (2019) Legal professional perspectives on barriers and supports for school-aged students and families during reunification from foster care. *Children and Youth Services Review* Vol. 107, 1-8.
- Jedwab, Merav & Chatterjee, Anusha & Shaw, Terry (2018) Caseworkers' insights and experiences with successful reunification. *Children and Youth Services Review* Vol. 86, 56-63.
- LaBrenz, Catherine & Fong, Rowena & Cubbin, Catherine (2020) The road to reunification: Family- and state system-factors associated with successful reunification for children ages zero-to-five. *Child Abuse & Neglect* Vol. 99, 1-14.
- Lalayants, Marina (2020) Peer support services in family reunification process in child welfare: perceptions of parents and family coaches. *Journal of Family Social Work* Vol. 23, Iss. 5, 449-471.
- Liming, Kiley & Brook, Jody & Akin, Becci (2021) Cumulative adverse childhood experiences among children in foster care and the association with reunification: A survival analysis. *Child Abuse and Neglect* Vol. 113, 1-12.
- Lloyd, Margaret (2018) Poverty and Family Reunification for Mothers with Substance Use Disorders in Child Welfare. *Child Abuse Review* Vol. 27, Iss. 4, 301-316.
- Martín, Eduardo & González-Navasa, Patricia & Betancort, Moisés (2020) Who will go back home? Factors associated with decisions to address family reunification from residential care. *Children and Youth Services Review* Vol. 109, 1-6.
- Mateos Inchaurreondo, Ainoa & Fuentes- Peláez, Nuria & Pastor Vicente, Crescencia & Mundet Bolós, Anna (2018) Good professional practices for promoting

- positive parenting and child participation in reunification processes. *Child & Family Social Work* Vol. 23, Iss. 4, 574-581.
- Minkhorst, Floor & Witteman, Cilia & Koopmans, A. Carien & Lohman, Nickie & Knorth, Erik (2016) Decision Making in Dutch Child Welfare: Child's Wishes about Reunification after Out-of-Home Placement. *British Journal of Social Work* Vol. 46, Iss. 1, 169-185.
- Murphy, April & Harper, Whitney & Griffiths, Austin & Joffrion, Christopher (2017) Family Reunification: A Systematic Review of Interventions Designed to Address Co-Occurring Issues of Child Maltreatment and Substance Use. *Journal of public child welfare* Vol. 11, Issue 4-5, 413-432.
- Murphy, Eleanor & Fairtlough, Anna (2015) The Successful Reunification of Abused and Neglected Looked After Children with Their Families: A Case-File Audit. *British journal of social work* Vol. 45, Issue 8, 2261-2280.
- Ryan, Joseph & Perron, Brian & Moore, Andrew & Victor, Bryan & Evangelist, Michael (2016) Foster home placements and the probability of family reunification: Does licensing matter? *Child Abuse & Neglect* Vol. 59, 88-99.
- Ryan, Joseph & Victor, Bryan & Moore, Andrew & Mowbray, Orion & Perron, Brian (2016) Recovery coaches and the stability of reunification for substance abusing families in child welfare. *Children and Youth Services Review* Vol. 70, 357-363.
- Stephens, Tricia Nichola & Parchment, Tyrone & Gopalan, Geetha & Burton, Geraldine & Ortiz, Aida & Brantley, Taishawn & Martinez, Selestina & McKay, Mary (2016) Assessing the Needs of Reunified Families from Foster Care: A Parent Perspective. *Child Welfare* Vol. 94, Iss. 6, 9-37.
- Teunissen, Mirte & Goemans, Anouk & van Holen, Frank & Vanderfaeillie, Johan & Nefs, Harold & Pijnenburg, Huub & Damen, Harm & Vedde, Paul (2020) Family Reunification Decision-Making in Dutch Family Foster Care: A Dual Perspective Approach. *Child & youth care forum* (2020), 1-30.
- Van Holen, Frank & Belenger, Laurence & Carlier, Elke & Potoms, Babette & Vanderfaeillie, Johan (2018) Short-term family foster care in Flanders: An exploratory study into the factors associated with family reunification decisions. *Children and youth services review* Vol. 94, 699-708.
- Wong, Mooly (2016) Parents' Experiences During the Family Reunification Process: A Chinese Context. *Asian Social Work and Policy Review* Vol. 10, Issue 3, 339-348.

LIITTEET

Liite 1. Aineistohaun toteutus

Hakutulokset käyttäen rajoituksia:

kieli: suomi ja englanti

aika: 2015–2021

vertaisarvoidut artikkelit

Tietokanta	Hakutermit	Päivämäärä	Viitteet	Valitut viitteet otsikon perusteella	Valitut viitteet abstraktin perusteella	Valitut viitteet koko tekstin luen- nan ja saatavuuden perusteella
Social Services Abstracts/ ProQuest	ti(reunified OR reunification OR reunify) AND ab("child welfare" OR "foster care" OR "social work")	29.1.2021	44	33	28	26
Web of science	(TI=(reunification OR reunified OR reunify) AND AB=("child welfare" OR "foster care" OR "social work"))	29.1.2021	58	45	37	33
Scopus	TITLE (reunification OR reunified OR reunify) AND ABS ("foster care" OR "child welfare" OR "social work")	29.1.2021	58	45	33	31

Lopullinen aineisto koostui 33 artikkelista, kun poistettiin eri hakukoneiden tuottamat päällekkäiset tulokset.

Liite 2. Aineiston kokoava taulukko

Tekijä, julkaisu- vuosi ja otsikko	Tutkimuksen tyyppi, julkaisumaa ja julkaisupaikka	Tarkoitus	Aineisto ja aineiston keruu	Keskeiset tulokset
Akin, Becci & McDonald, Thomas (2018) Parenting intervention effects on reunification: A randomized trial of PMTO in foster care.	Kvantitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Child Abuse & Neglect; Vol. 83, 94-105.	Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia Parent Management Training, Orego (PMTO) mallin vaikutuksia perheen jälleenyhdistämiseen.	Sijoituksessa olevat emotionaalista ja käyttäytymisongelmista kärsivät lapset satunnaistettiin PMTO (n = 461) mukaisia palveluja kotiin saaviin tai tavalliseen tapaan palveluja saavaan ryhmään (SAU) (n = 457). Tiedot aineistoon saatiin valtion lastensuojeluvirastosta. Tiedot analysoitiin SPSS-ohjelmalla. Cox-regressiomallit testasivat PMTO-ryhmän lasten korkeampaa jälleenyhdistämistä. Otokseen kuului lapsia valtion kaikilta alueilta, jotka olivat 3-16-vuotiaita ja juuri tulleet tai palanneet sijaishuoltoon ja joilla oli tunnistettu emotionaalista ja / tai käyttäytymisongelmia kuuden kuukauden kuluessa sijoituksen aloittamisesta.	Tulosten mukaan ohjelman loppuunsaattaminen vahvasti vaikutuksia PMTO-intervention suorittaneiden jälleenyhdistämisen prosenteissa (69,5 %), mikä oli 13,7 % korkeampi kuin SAU-ryhmässä (55,8 %) ja 15,3 % korkeampi kuin intervention keskeyttäneillä (54,2 %). Säästetyt päivät olivat myös intervention loppuun suorittaneilla suuremmat verrattuna SAU-ryhmään (299 päivää) ja keskeytettyjen ryhmään (358 päivää). Kaiken kaikkiaan havainnot viittaavat siihen, että PTMO-mallin mukainen interventio vaikutti positiivisesti jälleenyhdistämiseen, joka tehtiin lapsen biologisille vanhemmille, joiden lapset ja nuoret olivat sijaishuollossa ja, joilla oli vakavia emotionaalista ja käyttäytymisongelmia.
Àngels Balsells, Maria & Pastor, Crescencia & Mateos,	Kvalitatiivinen tutkimus Hollanti	Artikkelissa tarkastellaan vanhempien tarpeita, jotka	Tutkimuksessa tehtiin 18 puolistrukturoitua haastattelua (16	Tuloksissa tunnistettiin joukko vanhempien erityisiä koulutustarpeita perheen jälleenyhdistämisen

<p>Ainoa & Vaquero, Eduard & Urrea, Aida (2015) Exploring the needs of parents for achieving reunification: The views of foster children, birth family and social workers in Spain.</p>	<p>Children and youth services review; Vol. 48, 159-166.</p>	<p>ovat saaneet koulutuksellista interventiota positiivisella painotuksella edistäen perheen jälleenyhdistämisen onnistumista.</p>	<p>nuorta ja 2 vanhempaa) ja pidettiin 22 keskusteluryhmää, joihin osallistui 135 osallistujaa (63 lastensuojelujärjestelmän ammattilaista, 42 vanhempaa ja 30 lasta ja nuorta). Aineisto analysoitiin sisältöanalyysin avulla ja vertaisarvioitiin</p>	<p>yhteydessä. Nämä tarpeet voivat olla intervention kohteen, mikä perustuu positiiviseen keskittymiseen vanhempien vahvuuksiin ja liittyvät tietoisuuden edistymiseen perheessä, tunnehallintaan, avun antamiseen ja vastaanottamiseen muilta perheiltä ja sosiaaliseen tukeen. Osallistujien vastaukset osoittavat, että omavaraisuus ja positiivinen vahvistus olivat välttämättömiä prosessin vakauttamiseksi. Johtopäätösten mukaan sosiaalinen tuki virallisten ja epävirallisten verkostojen kautta voi olla tapa tutkia lisää ja parempaa tukea lapsen palattua kotiin. Perheen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen, jotta he voivat toimia muiden tukena, voi olla tapa vahvistaa jälleenyhdistymistä, milloin perheet voivat olla aktiivisia edustajia jälleenyhdistymisprosessissa. Lisäksi lasten äänien kuuleminen voi olla hyvä strategia perheen jälleenyhdistämisessä.</p>
<p>Balsells, Bailón & Mateos, Inchaurreondo & Urrea, Monclús & Vaquero, Tió (2018) Positive parenting</p>	<p>Kvalitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Early Child Development and Care; Vol. 188 (11), 1567-1579.</p>	<p>Artikkeli esittelee kvalitatiivisen tutkimuksen tuloksia, joka tutki vanhemmuuden taitoja, kun lapsi palasi kotiin sijaishuollon jälkeen lastensuojelujärjestelmässä</p>	<p>Tutkimuksessa tehtiin 18 puolistrukturoitua haastattelua (16 nuorta ja 2 vanhempaa) ja pidettiin 22 keskusteluryhmää, joihin osallistui 135 osallistujaa</p>	<p>Tulosten mukaan perheen jälleenyhdistämisen vahvistamiseksi tarvittiin vanhempien taitojen muuttamista, sopeutumista lapsen tarpeisiin, sosiaalista tukea, vahvempaa käsitystä omasta roolista ja</p>

<p>support during family reunification.</p>			<p>(63 suojelujärjestelmän ammatillaista, 42 vanhempaa ja 30 lasta ja nuorta). Aineisto analysoitiin sisältöanalyysin avulla ja vertaisarvioitiin.</p>	<p>vanhempien itsetehokkuutta. Nämä havainnot viittaavat siihen, että yleisesti käytettävien taitojen sekä erityisesti positiiviseen vanhemmuuteen liittyvien taitojen kehittyminen voivat parantaa perheen jälleenyhdistämisen prosessin onnistumisen mahdollisuuksia.</p>
<p>Basiaga, Jan & Róg, Anna & Zięba-Kołodziej, Beata (2018) Professional foster families in the reunification process – Polish experience.</p>	<p>Monimenetelmätutkimus Iso-Britannia Child & Family Social Work; Vol. 23, Iss. 4, 649–656.</p>	<p>Tarkoituksena on tutkia, missä määrin ammatilliset sijaisperheet täyttävät tehtävänsä perheiden jälleenyhdistämiseksi, minkälaisia asenteita ammatillisilla sijaisperheillä jälleenyhdistämisen suhteen sekä missä määrin ja miten ammatilliset sijaisperheet tukevat perheenjäsenistään ja vanhemmistaan erotettua lasta jälleenyhdistämissä.</p>	<p>Tutkimuksessa tarkasteltiin taustatutkimuksia 58 ammatillisen sijaisperheen otoksesta, jotka toimivat Sleesian maakunnassa sijaitsevilla kiireellistä suojaa tarjoavina sijaisperheinä.</p>	<p>Merkittävä osa ammatillisista sijaisperheistä suhtautuvat kielteisesti jälleenyhdistämiseen. Jotkut tutkimukseen osallistuvat olivat sitä mieltä, että suurimmalta osalta vaikeuksien kanssa kamppailevilta biologisilta vanhemmilta olisi evättävä vanhempien oikeudet. Tällaisten asenteiden takia sijaisvanhemat yrittävät hankaloittaa biologisten vanhempien yhteyttä lapsiinsa monin eri tavoin. Sijaisvanhempien täysi sitoutuminen työhön, joka liittyy perhehoidossa olevien lasten ja heidän perheidensä emotionaalisten siteiden palauttamiseen ja ylläpitämiseen, on harvoin havaittavissa. Tutkimukseen osallistuneet sijaisperheet sitoutuivat vielä vähemmän biologisten vanhempien tukemisprosessissa vanhempien taitojen kehittämisessä, ja yrityksissä palauttaa biologisille vanhemmille oikeudet lastensa hoitoon.</p>

<p>Brook, Jody & Akin, Becci & Lloyd, Margaret & Yan, Yueqi (2015) Family Drug Court, Targeted Parent Training and Family Reunification: Did this Enhanced Service Strategy Make A Difference?</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Juvenile and family court journal; Vol. 66, Iss. 2, 35-52.</p>	<p>Artikkelissa kerrotaan löydöksistä liittyen jälleenyhdistämistulosten arviointiin lapsille ja perheille, jotka osallistuivat perheen huumeuomioistuimeen (Family Drug Court,) ja sisälsivät kahden innovatiivisen näyttöön perustuvan vanhemmuusohjelman käytön. Kattavien FDC-palveluiden lisäksi perheet osallistuivat Strengthening Families -ohjelmaan ja Celebrating Families! -ohjelmaan peräkkäin.</p>	<p>Data-analyysit tehtiin otokseen, joka sisälsi 214 lasta, joiden lastensuojelutapaukset ratkaistiin FDC: n kautta, sekä 418 vertailutapausta.</p>	<p>Tulokset osoittivat, että FDC-palveluja saaneet perheet jälleenyhdistyivät yli kaksi kertaa suuremmalla todennäköisyydellä 45 kuukauden tarkkailujakson sisällä.</p>
<p>Carvalho, João & Delgado, Paulo & Benbenishty, Rami & Davidson-Arad, Bilha & Pinto, Vânia (2018) Professional judgements and decisions on placement in foster care and reunification in Portugal.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia European Journal of Social Work; Vol. 21, Iss. 2, 296-310.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena on analysoida tehtyjä ammattillisia tuomioita ja päätöksiä muun muassa lapsen sijoittamisesta ja perheen jälleenyhdistämisestä Portugalin lastensuojelujärjestelmässä lapsen kaltoinkohdeltun tapausvinjetin kautta. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan vertailuja muissa maissa tehtyihin tutkimuksiin (Israelissa, Pohjois-Irlandissa, Espanjassa ja Alankomaissa).</p>	<p>Menetelmä tietojen keräämiseksi oli vinjetti. Vinjetti kuvataan yksityiskohtaisesti "Dianan" tapauksena. Vinjetti sisälsi kaksi manipulointavaa osaa. Otokseen kuului 200 ammattilaista (50 kutakin versiota kohden, satunnaisesti osoitettu). Tiedonkeruu tutkimukseen tehtiin henkilökohtaisesti kaikkien Porton ja Lissabonin osallistujien työpaikoilla ja internetissä muiden alueiden osallistujien kanssa. Data-analyysi suoritettiin SPSS-ohjelmalla. Tämä tutkimus perustuu kansainväliseen projektiin</p>	<p>Tulosten mukaan tapaukseen on erilaisia lähestymistapoja pohjautuen eri ammattilaisten asenteisiin, jotka voidaan luokitella kahteen ryhmään: sijoituksen puolesta ja sijoitusta vastaan. Nämä ryhmät esittelivät erilaisia riskinarviointeja ja toimenpiteitä koskevia suosituksia, ja kuinka heidän päätökseensä oli vaikuttanut äidin ja lapsen toiveet. Jälleenyhdistämispäätöksen osalta tuloksissa tulee esille, että vain noin 8 % ammattilaisista ajatteli lapsen jälleenyhdistyvän perheensä kanssa oltuaan onnistuneesti kaksi vuotta sijoituksessa.</p>

			(Benbenishty ym., 2015), ja se keskittyy Portugalin lastensuojelujärjestelmän ammattilaisten kuvaamaan tapausvinjettiin lapsen kaltoinkohtelusta.	Asiakkaiden toiveiden osalta havainnot osoittavat, että äidin toive lapsen sijoittamisesta ja lapsen toive lapsen kotiin paluusta vaikutti ammattilaisiin päätökseen. Lisäksi heillä oli taipumus ennemmin hyväksyä kuin olla hyväksymättä päätös, jonka tekoon lapsi ja vanhemmat osallistuivat. Nämä havainnot eroavat huomattavasti Israelissa, Pohjois-Irlannissa, Espanjassa ja Alankomaissa saaduista havainnoista, minkä mukaan vanhempien toiveet eivät vaikuttaneet lapsen sijoittamispäätökseen.
Carvalho, Joao & Delgado, Paulo & Pinto, Vania & Benbenishty, Rami (2018) Reunification in foster care: Influences on decision-making.	Kvantitatiivinen tutkimus Englanti Child abuse & neglect; Vol. 86, 67-78.	Tutkimuksessa tarkastellaan perheen jälleenyhdistämisen päätöksentekoprosessia Portugalissa.	Portugalilaiselle lastensuojelutyöntekijöille ja korkeakouluopiskelijoille (n = 400) esitetään tapausvinjetti ("Dianan tarina") lapsesta sijaishuollossa, jonka jälleenyhdistämistä harkitaan. Vinjettissä tarkastellaan kahta versiota, jotka liittyvät lapsen haluun ja haluttomuuteen palata takaisin biologiseen perheeseensä. Tutkimuksessa on käytetty satunnaistettua tekijäkyselyä kvantitatiivisella lähestymistavalla ja on tehty kuvaileva, pääteltävä ja sisällönanalyttinen esitys aineistosta.	Tulokset osoittavat, että suuri osa ammattilaisista ja opiskelijoista suositteli sitä, että lapsi pysyy sijoituksessa, vaikka molemmat ryhmät suosittivatkin jälleenyhdistämistä useammin silloin, kun lapsi halusi palata biologiseen perheeseensä. Vertailu havaintoihin muista maista viittaa siihen, että maakonteksti voi olla tärkeä tekijä, joka johtaa erilaisiin tuloksiin.

<p>Chambers, Jeff & Lint, Sandy & Thompson, Maggie & Carlson, Matthew & Graef, Michelle (2019) Outcomes of the Iowa Parent Partner program evaluation: Stability of reunification and re-entry into foster care.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Children and Youth Services Review; Vol. 104, 1-11.</p>	<p>Tarkoituksena selvittää, onko Iowa Department of Human Services Parent Partner -ohjelmaan osallistuneilla lapsilla ja sijoituksessa olon pituudella, perheen jälleenyhdistämisteella ja myöhemmillä sijoituksilla 12 ja 24 kuukauden aikana jälleenyhdistymisen jälkeen yhteyttä toisiinsa.</p>	<p>Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista suunnittelua ja taipumusasteiden soveltamista tutkittaessa perheitä, joiden vanhemmat osallistuivat (koeryhmä) Iowa Department of Human Services Parent Partner -ohjelmaan. Tuloksia verrattiin perheisiin, joiden vanhemmat eivät osallistuneet ohjelmaan (kontrolliryhmä). Koeryhmän suuruus N=835 ja kontrolliryhmän suuruus N=4344.</p>	<p>Tulokset osoittivat, että ohjelmaan osallistuneiden vanhempien lasten oli huomattavasti todennäköisempää palata kotiin sijaishuoltopaikasta kuin vastaavien lasten, joiden vanhemmat eivät osallistuneet ohjelmaan. Lisäksi Iowa Parent Partner -ohjelmaan osallistujilla oli huomattavasti pienempi todennäköisyys tulla myöhemmin sijoitukseksi 12 kuukauden kuluessa lapsen kotiin palaamisesta kuin niillä, jotka eivät osallistuneet ohjelmaan. Merkittäviä eroja ei havaittu ohjelman osanottajien lasten ja osallistumattomien lasten välillä sijaishuollon tai myöhemmän lapsen sijoittamisen kokonaisajassa 24 kuukauden kuluessa paluusta kotiin. Nämä tulokset viittaavat siihen, että osallistuminen Iowa Parent Partner -ohjelmaan voi merkittävästi parantaa lasten ja perheiden onnistumista perheen jälleenyhdistämiseen</p>
<p>Chambers, Ruth & Crutchfield, Rashida & Goddu Harper, Stephanie & Fatemi, Maryam & Rodriguez, Angel (2018) Family</p>	<p>Monimenetelmä tutkimus Iso-Britannia Children and Youth Services Review; Vol. 91, 221-231.</p>	<p>Tässä tutkimuksessa tutkittiin ohjelmaa, joka sisälsi kolme pääkomponenttia: Family to Family -ohjelmamalli, työntekijöiden asiakasmäärän väheneminen ja tapauksien jatkaminen</p>	<p>Tutkimuksen aineistoa kerättiin useilla tavoilla. Ensinnäkin haastattelut tehtiin 13 Pomona Family First Program (PFFP) henkilöstön edustajalle. Toiseksi kyselyt jaettiin 17 vanhemmalle, jotka olivat aiem-</p>	<p>Tulokset osoittivat, että pilottiohjelman toteutus oli yhdenmukaista alkuperäisen ohjelman suunnittelun kanssa. Sekä henkilökunta että vanhemmat pitivät ohjelmaa arvokkaana ja tehokkaana. Osallistujat korostivat, miten ohjelman ai-</p>

<p>reunification in child welfare practice: A pilot study of parent and staff experiences.</p>		<p>vuus. Tutkimuksen tavoitteena oli vastata kolmeen tutkimuskysymykseen: (1) miten ohjelmaa suunniteltiin, luotiin ja toteutettiin, (2) mitkä olivat henkilöstön jäsenten kokemukset ohjelman toteuttamisesta ja (3) mitkä olivat vanhempien kokemukset palvelujen saamisesta tässä ohjelmassa?</p>	<p>min osallistuneet tai osallistuvat parhaillaan PFFP-palveluihin kyselyn aikaan. Lisäksi tehtiin monipuolista kirjallista dokumentaatiota ja F2F-strategiat kerättiin ja analysoitiin. Viimeiseksi ensimmäinen kirjoittaja osallistui useisiin henkilökohtaisiin kokouksiin henkilöstön kanssa ja osallistui yhteen yhteisön kokoukseen. (223.) Haastattelujen analysoinnissa käytettiin vertailevaa menetelmää sekä kyselyissä ja haastatteluissa käytettiin avointa koodausta. Vanhemmista koostuvien osallistujien tietojen analysoimiseksi suoritettiin tajuusanalyysi vanhempien vastauksista kyselykysymyksiin. Kuten henkilöstön haastattelujen analyysin yhteydessä käytettiin vakiovertailevaa menetelmää tuottaa merkittäviä teemoja vanhempien vastauksista avoimiin kysymyksiin.</p>	<p>nutlaatuinen rakenne auttoi perheitä jälleenyhdistymään erityisesti edistämällä luottamuksellisia suhteita tapaustyöntekijöiden ja vanhempien välillä sekä läheistä yhteistyötä lastensuojeluviraston ja paikallisen yhteisöjen välillä.</p>
<p>D'Andrade, Amy (2017) Does fathers' involvement in services affect mothers' likelihood of reunification with</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Children and Youth Services Review; Vol. 81, 5-9.</p>	<p>Tutkimus perustuu olemaan olevaan kirjallisuuden testamalla teoreettista perustaa isän osallistumisen (palveluiden suhteen) ja</p>	<p>Tutkimuksessa käytetään tietoja, jotka on kerätty lastensuojelun palvelunkäyttöä koskevaa tutkimusta varten, mikä oli Kalifornian sosiaalityön</p>	<p>Tuloksista käy ilmi, että kotona asuvien isien palveluiden käyttöaste on korkeampi kuin isillä, jotka eivät asu kotona. Tuloksissa tulee esille, että isien palvelujen käyttö</p>

<p>children placed in foster care?</p>		<p>äitien jälleenyhdistämisen välisen suhteen yhteydestä.</p>	<p>koulutuskeskuksen (CalS-WEC) rahoittama ja johtama. Tiedot vanhempien ongelmista, tapausominaisuudet ja prosessi, vanhempi- sekä lapsikohtaiset tulokset kerättiin satunnaisella otoksella 200 lapsesta, jotka ovat olleet sijoitettuna vanhempien huonon kohtelun vuoksi vuoden aikana yhdellä kaupunkialueella. Satunnaisen otoksen 200 lasta olivat olleet sijoituksessa vuoden 2004 aikana ja sijoitus oli kestänyt vähintään 7 päivän sijaishoidossa sekä lasten vanhemmista ainakin yksi oli saanut jälleenyhdistämispalveluita. Nämä kriteerit täyttäviä tapauksia lopulliseen aineistoon oli 137. Aineisto on analysoitu tilastollisin menetelmin.</p>	<p>osoitti todellakin positiivista yhteyttä äitien jälleenyhdistämismahdollisuuteen. Kun isillä oli korkeammat palveluiden käyttöpisteet, todennäköisyys lapsen palauttamiselle äidille kasvoi. Tuloksissa ei tullut esille viitteitä siitä, että palvelujen käytön vaikutukset vaihtelisivat sen mukaan, asuiko isä kotona vai ei. Tulosten mukaan sijaishuollossa olevien lasten isit, jotka käyttivät tarjottuja palveluja, edistivät sitä lapsen ja äidin jälleenyhdistämistä riippumatta siitä, asuivatko isät kotona lapsen sijoituksen aikana vai ei.</p>
<p>D'Andrade, Amy (2015) Parents and Court-Ordered Services: A Descriptive Study of Service Use in Child Welfare Reunification.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Families in society-the journal of contemporary social services; Vol. 96, Iss. 1, 25-34.</p>	<p>Kuvailevassa tutkimuksessa tutkitaan palvelujen käyttöä koko palvelujärjestelmän alueelta perheen jälleenyhdistämiseen liittyen.</p>	<p>Tutkimuksen otoksessa on 223 vanhempaa, jotka yrittävät jälleenyhdistyä lastensa kanssa. Otoksen osallistujat koostuivat vanhemmista, joiden lapsi oli sijoitettuna yhdessä urbaanissa Kalifornian läänissä/maakunnassa. 223 vanhempaa valikoitui otokseen satunnaisesti. Vanhempien lapsia oli 145 ja</p>	<p>Suurin osa (27 %) vanhemmista käytti kokonaisuudessaan kaikkia järjestettyjä palveluita, 20 % vanhemmista käytti heikosti kaikkia järjestettyjä palveluita ja loput yli puolet, palvelujen käyttötapa oli vaihteleva järjestettyjen palvelupakettien suhteen. Useimmilla vanhemmilla oli sekoitettu palvelun käyttömalli, ja erilaiset mallit olivat</p>

			lapset olivat iältään 0-18 -vuotiaita ja lapset tulivat sijoitukseen vuoden 2004 aikana ja olivat sijoituksessa vähintään seitsemän päivää. Ainoastaan jälleenyhdistämispalvelujen saaneet vanhemmat otettiin mukaan otokseen. Tiedot tähän kuvaavaan havainnointitutkimukseen saatiin kirjoittajan aikaisemmasta tutkimuksesta, jossa tutkittiin palvelujen vaikutusta jälleenyhdistämiseen, minkä rahoitti Kalifornian sosiaalityön koulutuskeskus. (27.)	riippuvia vanhempien iästä, etnisestä alkuperästä, sukupuolesta ja huoltajuuden statuksesta. Nämä havainnot viittaavat siihen, että kohdennetuille interventioille tai palvelujen sovittamisella voi olla tarvetta.
Delfabbro, Paul & Fernandez, Elizabeth & McCormick, Jessica & Ketter, Lisa (2015) An Analysis of Reunification from Out-of-Home Care in Three Australian States.	Kvantitatiivinen tutkimus Hollanti Child indicators research; Vol. 8, Iss. 2, 359-373.	Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia perheen luonnetta ja ennustajia jälleenyhdistämismalleissa kolmella lainkäyttöalueella Australiassa.	Otos koostuu 1337 lapsesta, jotka ovat kolmesta Australian osavaltiosta. Otoksen lapset ovat olleet sijoitettuna vähintään seitsemän päivää vuosien 2006-2007 välisenä aikana. Hallinnolliset tiedot on kerätty käyttämällä johdonmukaista otoskehystä (vuoden 2009 loppuun saakka) ja standardoitua tiedonkeruuprotokollaa.	Tulokset vahvistivat edellisten tutkimusten havainnot osoittamalla, että 80 % jälleenyhdistämisistä tapahtuu tyypillisesti ensimmäisen vuoden kuluessa lapsen sijoituksesta. Köyhyys sekä väärinkäyttö, torjuminen ja hylkääminen osoittautuivat johdonmukaisimmaksi riskitekijäksi vähentämään jälleenyhdistämisen todennäköisyyttä. Joitakin eroja valtioiden välillä havaittiin ja nämä johtuivat sukulaissijoituksen saatavuuden ja lainsäädännön eroista pitkäaikaisen sijoituspäätösten ajoituksen suhteen.

<p>Devaney, John & Hayes, David & Spratt, Trevor (2017) The Influences of Training and Experience in Removal and Reunification Decisions Involving Children at Risk of Maltreatment: Detecting a 'Beginner Dip'.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia British journal of social work. Vol. 4 , Iss. 8, 2364-2383.</p>	<p>Neljän maan vertaileva tutkimus siitä, kuinka sosiaalityöntekijät tekevät päätöksiä vaarassa olevista lapsista ja ryhtyvät asianmukaisiin toimiin. Tutkimuksessa esitetään tapausvinjetti (tarina Danasta) väitetyistä lapsen laiminlyönnistä opiskelijoille ja ammattilaisille, jotka ovat vastuussa työskentelystä haavoittuvien lasten ja heidän perheidensä kanssa neljässä maassa Israelissa, Pohjois-Irlannissa, Espanjassa ja Alankomaissa. Tämän tutkimuksen painopiste on Pohjois-Irlannin vastaajien määrällisissä havainnoissa.</p>	<p>Tutkimuksessa oli mukana 202 sosiaalityön ammattilaista, jotka työskentelivät haavoittuvassa asemassa olevien lasten kanssa, ja 228 sosiaalityön opiskelijaa. Osallistujille tehtiin kysely käyttäen tapausvinjettiä väitetystä lasten huonosta kohtelusta ja kyselyn avulla selvitettiin kaltoinkohdelun osoittamista, riskin arvioimista ja puuttumisen suosituksia. Tutkimuksessa arvioitiin tapauksen ominaispiirteiden vaikutuksia päätöksentekoon, mitkä liittyvät äidin toiveeseen lapsen sijoittamisen suhteen ja lapsen toiveeseen perheen jälleenyhdistämisen suhteen.</p>	<p>Tulosten mukaan aloittelevat ammattilaiset tekivät huomattavasti erilaisia päätöksiä verrattuna opiskelijoihin ja kokeneempiin ammattilaisiin. Tämän aloittelijan "pulahdus" tulisi johtopäätösten mukaan nähdä välttämättömästä osasta prosessia, jossa hylätään ja muutetaan "kontekstivapaita" sääntöjä ja kehitetään "tilannesääntöjä", kun aloittelevat harjoittajat oppivat integroimaan sekä teknistä että käytännön tietoa päätöksen muodostamiseen ja tekemiseen.</p>
<p>Enano, Stephanie & Freisthler, Bridget & Perez-Johnson, Derrick & Lovato-Hermann, Kristina (2017) Evaluating parents in partnership: a preliminary study of a child welfare intervention</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Journal of Social Service Research; Vol. 43, Iss. 2, 236-245.</p>	<p>Tutkimuksessa tutkitaan, onko etäisyys este osallistumiselle vanhempien mentori-ohjelmaan (Parents in Partnership eli PIP) lastensuojelujärjestelmän vanhemmille (tutkimuskysymys A) sekä, vaikuttaako ohjelmaan osallistuminen jälleenyhdistämisen onnistumiseen verrattuna van-</p>	<p>Tutkimuksen aineisto perustuu aiemmin kerättyyn aineistoon PIP-ohjelmaan liittyen. Otokoko tutkimuskysymyksen A oli 98 lastensuojelujärjestelmän vanhempaa, joista 49 osallistuivat vanhempien mentori-ohjelmaan ja loput 49 osallistujaa koostuivat sovitetuista kontrolleista. Tutkimuskysymyksen B osalta otokoko oli</p>	<p>Logistiset regressiomallit osoittivat, että vanhemmat, jotka asuvat lähellä mentorointiohjelmaa, osallistuvat siihen todennäköisemmin. Lisäksi mentorointiohjelmaan osallistuvilla vanhemmilla oli viisi kertaa todennäköisempää jälleenyhdistyä lastensa kanssa.</p>

designed to increase reunification.		hempeihin, jotka eivät osallistuneet ohjelmaan (tutkimuskysymys B).	73 vanhempaa, joiden lastensuojeluasiakkuus päättyi joulukuun 2011 loppuun mennessä. Aineisto on analysoitu ohjelman osallistumisen ja perheen jälleenyhdistämisen suhteen tilastollisesti.	
Goemans, Anouk & Vanderfaeillie, Johan & Damen, Harm & Pijnenburg, Huub & Holen, Frank Van (2016) Reunification of foster children: Factors associated with reunification outcomes in Flanders and the Netherlands.	Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Children and Youth Services Review; Vol. 70, 284–292.	Tutkimuksen tarkoituksena oli saada lisää tietoa jälleenyhdistämisestä. Tutkittiin sekä jälleenyhdistämisen vauhtia että jälleenyhdistämiseen liittyviä tekijöitä. Painopisteessä on sijaislapsen, biologisiin vanhempiin, sijaisvanhempiin ja sijoittamisen syihin liittyvät tekijät.	Tapausasiakirja-analyysi tehtiin 580: lle flaamilaisille ja hollantilaisille 0–18-vuotiaille sijaislapsille. Tapauksien tiedot analysoitiin käyttämällä koodausjärjestelmää.	Tulokset osoittivat kontaktin biologisten vanhempien kanssa liittyvän vahvimmin jälleenyhdistämiseen. Lisäksi erityisesti sijoittamiseen liittyvät tekijät (esim. oikeudellinen kehys, lisätukipalvelut, kontakti biologisiin vanhempiin) lisäsi jälleenyhdistämisen todennäköisyyttä. Kuuden vuoden aikana sijoituksen alkamisesta noin 15 % otoksesta johti jälleenyhdistämiseen etenkin ensimmäisten 2,5 vuoden aikana.
Harris, Elizabeth & Becerra, Miguel (2020) Setting the stage for family reunification.	Kvalitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Child & Family Social Work; Vol. 25, Iss. 4, 832–844.	Tutkimuksen tavoitteena on tutkia mahdollisuutta, että lastensuojelujärjestelmässä vanhemmille tarjottavat palvelut voivat olla osittain tai kokonaan tehokkaita, koska ne helpottavat vanhempien kykyä esiintyä hyvin lastensuojelun sosiaalityöntekijöille.	Aineisto on kerätty haastattelemalla 27 vanhempaa, joiden lapset on sijoitettu ja neljä fokusryhmää, joihin osallistui 18 järjestön työntekijää, jotka työskentelevät vanhempien kanssa tarjoten vanhempainkoulutusta. Vanhempien haastattelut jakautuivat kahteen ryhmään; hoitoryhmä koostui 14 vanhemmasta, joiden lapset	Tulokset viittaavat siihen, että vaikka nämä voitto tavoittelemattomat ohjelmat on suunniteltu parantamaan vanhempien toimintaa, joka on johtanut heidän lastensa lastensuojelutoimiin, henkilökunta ja vanhemmat kuvaavat myös ohjelmien auttavan heitä kehittymään vuorovaikutuksessa lastensuojeluvirastojen kanssa. Tämä taas tukee viime kädessä heidän kykyään

		Tutkimuksessa hyödynnetään Goffmanin (1959) sosiaalisen vuorovaikutuksen teoriaa.	oli sijoitettu ja jotka saivat vanhemmuuskoulutusta haastattelujen aikana. Vertailuryhmä koostui 13 vanhemmasta, joiden lapset oli sijoitettu ja saivat palveluja tavalliseen tapaan. Haastattelumenetelmänä puolistrukturoitu haastattelu.	luoda tehokas yhteistyösuhde sosiaalityöntekijöihinsä ja neuvotella siten lastensa jälleenyhdistämisestä.
Huscroft-D'Angelo, Jacqueline & Trout, Alexandra & Henningsen, Christine & Synhorst, Lori & Lambert, Matthew & Patwardhan, Irina & Tyler, Patrick (2019) Legal professional perspectives on barriers and supports for school-aged students and families during reunification from foster care.	Monimenetelmätutkimus Iso-Britannia Children and Youth Services Review; Vol. 107, 1-8.	Tutkimuksessa kerätään oikeusalan ammattilaisten näkemyksiä näkemistään haasteista, joita nuoret ja perheet kohtaavat jälleenyhdistämiseen liittyen ja tarvittavasta tuesta onnistuneen perheen jälleenyhdistämiseksi. Tutkimuksessa on kolme tutkimuskysymystä (1) Kuinka valmistuneita oikeusalan ammattilaisten mielestä nuoret ja perheet ovat jälleenyhdistämiseen? (2) Mitä oikeudelliset ammattilaiset kokevat nykyiseksi esteiksi nuorille ja perheille jälleenyhdistämisen aikana? ja (3) mitkä palveluita oikeudelliset ammattilaiset pitävät tarpeellisina jälleenyhdistämisen onnistumisen kannalta ja mitä	Tutkimuksen osallistujat (N = 13) suorittivat lyhyen kyselyn, joka sisälsi väestötietoja ja jälleenyhdistämisen tukeen liittyviä kysymyksiä sijaishuollosta poistumisen jälkeen. Osallistujat sitoutuivat myös kohderyhmään käyttämällä nimellistä ryhmäteknikkaa käsitelläkseen kahta pääkysymystä, jotka käsittelivät perheiden kohtaamia haasteita jälleenyhdistämisen aikana ja tarvittavia tukia tai palveluita nuorten ja perheiden positiivisten tulosten edistämiseksi.	Tulosten mukaan osallistujat kokivat, että perheet eivät olleet hyvin valmistautuneita jälleenyhdistämiseen ja että nykyiset tuet olivat jonkin verran tehokkaita tukemaan tätä siirtymävaihetta. Osallistujien mukaan mielenterveyden tuki on tärkein jälleenyhdistämistä edistävä tukimuoto. Kokonaisuudessaan osallistujien vastauksista ilmeni 36 esteeseen ja 27 tukeen liittyvää asiaa perheen jälleenyhdistämiseen liittyen.

		mieltä he ovat olemassa olevien tukien tehokkuudesta?		
	Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Child & Family Social Work; Vol. 23, Iss. 4, 574–581.	Tutkimus lisää tietoa ammattilaisten positiivisen asenteen vanhemmuutta kohtaan ja lapsen osallistumisen yhteyksistä perheen jälleenyhdistämiseen.	Kvantitatiivinen tutkimus tehtiin 106 ammattilaiselle, jotka työskentelevät lastensuojelujärjestelmässä. Otos koostui 106 ammattilaisesta Espanjan kolmesta autonomisesta kunnasta ja kahdelta Portugalin alueelta. Aineiston keruumenetelmänä kysely ja aineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla.	Tulokset osoittavat ammattilaisten keskuudessa suurta yksimielisyyttä seuraavista käytännöistä: (a) positiivisen vanhemmuuden sisällyttäminen perheen jälleenyhdistämisprosesseihin; b) kouluttaa biologisia vanhempia vanhempien taidoista; ja (c) lasten aktiivisen osallistumisen edistäminen sijaishuollossa ja jälleenyhdistämisessä. Jälkimmäisestä kohdasta tutkimuksessa todettiin, että vanhemmat ja kokeneemmat ammattilaiset ovat avoimempia ja taipuvaisempia edistämään osallistumista perheen jälleenyhdistämisprosesseihin. Tulokset ohjaavat käytännön työtä tarkastelemaan lastensuojelupalveiluissa työskentelevien ammattilaisten asenteellista kompetenssikoulutusta keskittyen myönteisen asenteen edistämiseen biologisen perheen vanhempien osaamiseen ja lasten aktiiviseen osallistumiseen sijaishuoltoon ja jälleenyhdistämiseen.
Jedwab, Merav & Chatterjee, Anusha & Shaw, Terry	Monimenetelmätutkimus Iso-Britannia	Artikkelissa esitellään tuloksia lastensuojelun työntekijöiden kokemuksista jäl-	Tutkimus sisältää sarjan onnistuneeseen jälleenyhdistämiseen liittyviä lausuntoja ja avoimia kysymyksiä. Otokseen	Tulosten mukaan lähes kaikki työntekijät uskoivat, että tärkeimmät tekijät onnistuneeseen jälleenyhdistämisen varmistamiseksi ovat

<p>(2018) Caseworkers' insights and experiences with successful reunification.</p>	<p>Children and Youth Services Review; Vol. 86, 56-63.</p>	<p>leenyhdistämisestä ja keskittyy käytäntöjen ja avaintekijöiden kuvaamiseen työntekijöiden arjessa ja järjestelmäympäristötasolla siihen, mikä tukee onnistuneen jälleenyhdistämisen saavuttamista.</p>	<p>kuuluu 284 lastensuojelun työntekijän tekemää online-kyseilyn vastausta liittyen heidän kokemuksiinsa jälleenyhdistämisestä. Työntekijöiden vastausten analysoimiseksi tehtiin kuvaavat ja temaattiset analyysit.</p>	<p>lasten turvallisuus ja palvelujen ja tuen tarjoaminen syntymäperheelle. Temaattinen analyysi paljastaa useita käytäntöjä ja avaintekijöitä, mitkä auttavat onnistuneen jälleenyhdistämisen saavuttamisessa, muun muassa: lapsen ja vanhempien halu ja valmiudet jälleenyhdistämiseen ja kyky käsitellä asiat, jotka johtivat sijoitukseen, lapsen ja vanhempien osallistuminen prosessiin, hyvä suhde työntekijän ja syntymäperheen välillä sekä tuen ja palveluiden tarjoamisen merkitys. Työntekijät korostavat kuitenkin joitain esteitä, jotka liittyvät päihteiden väärinkäytöstä ja mielenterveysongelmista kärsiviin perheisiin, korkeisiin asiakasmääriin ja virastojen vaatimukseen pitkään dokumentaatioon ja paperityöhön.</p>
<p>LaBrenz, Catherine & Fong, Rowena & Cubbin, Catherine. (2020) The road to reunification: Family- and state system-factors associated with successful</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Child Abuse & Neglect; Vol. 99, 1-14.</p>	<p>Tutkimuksessa tarkasteltiin perheen ja valtion lastensuojelujärjestelmän tekijöitä onnistuneeseen perheen jälleenyhdistämiseen tai jälleenyhdistämiseen ilman paluuta sijaishuoltoon.</p>	<p>Aineistona otos (N = 53 789) vuoden 2012 adoptio- ja sijaishuollon analyysi- ja raportointijärjestelmästä (AFCARS) kerätyistä tiedoista koskien 0-5 -vuotiaiden lasten onnistuneita perheen jälleenyhdistämisistä. Lapsia seurattiin seuraavien kolmen vuoden aikana, ja monitasoinen malli luotiin perheen ja valtion</p>	<p>Lastensuojelujärjestelmistä onnistuneesti jälleenyhdistyneiden imeväisten ja pienten lasten perheiden kohdalla perhetason tekijät ovat edelleen vahvimmat ennustajat onnistuneesta jälleenyhdistämisestä tai jälleenyhdistämisen jälkeisestä onnistumisesta. Siitä huolimatta näyttää siltä, että valtiojärjestelmissä on huomattavia eroja, ja to-</p>

reunification for children ages zero-to-five.			järjestelmätekkijöiden vertailemiseksi niiden joukossa, joiden jälleenyhdistäminen onnistui tai epäonnistui. Riippuvana muuttujana onnistunut jälleenyhdistyminen.	dennäköisyydet onnistuneille jälleenyhdistämiselle joillekin perheille, kuten latinalaisamerikkalaisille tai mustille, tai niille, joilla on huumeiden väärinkäyttöä, vaihtelevat huomattavasti valtioiden välillä.
Lalayants, Marina (2020) Peer support services in family reunification process in child welfare: perceptions of parents and family coaches.	Kvalitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Journal of Family Social Work; Vol. 23, Iss. 5, 449-471.	Tutkia vertaistuen merkitystä ennen perheen jälleenyhdistämistä ja sen jälkeen ohjelmaan osallistuvilla perheillä. Tutkimuskysymyksinä olivat minkä tyyppistä tukea vanhemmat saivat vertaistukipalvelujen kautta ja mitkä olivat vanhempien ja ohjaajien käsitys niiden eduista, mitkä vertaismentorin ominaisuudet olivat vanhempien mielestä arvokkaista sekä mitkä tekijät edistivät vanhempien sitoutumista vertaismentoreihin?	Aineistona laadulliset fokusryhmät ja haastattelut kokemuksista vertaistukiohjelmasta. Laadullista tietoa tuotettiin henkilökohtaisissa haastatteluissa kaikkien kanssa virastossa työskentelevät perhevalmentajien kanssa (FC, n = 2) ja kohderyhmässä tai yksilöllisissä haastatteluissa otokseen osallistuneiden vanhempien kanssa (PR, n = 24). Jos vanhemmat eivät pystyneet osallistua kohderyhmään, tehtiin yksilöhaastattelu.	Perhevalmentajan jaetun kokemuksen tuoma tuki oli monelle vanhemmalle merkittävä emotionaalisesti, informatiivisesti, ohjaavasti ja asiantuntevasti, sekä loi samalla luottamuksellista suhdetta. Pysyvyyttä vahvistavien tulojen saamiseksi perhevalmentajien rooli tukijoina, oppaina ja luotettavina henkilöinä on merkittävä haavoittuvassa asemassa oleville vanhemmille, jotka tarvitsevat konkreettisia palveluita. Perhevalmentajan luoma yhteisö tarjosi pääsyn samankaltaisten vertaisten pariin, joka tarjosi lisää tukea vanhemmalle.
Liming, Kiley & Brook, Jody & Akin, Becci (2021) Cumulative adverse childhood	Kvantitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Child Abuse and Neglect; Vol. 113, 1-12.	Tavoitteena on tutkia kasautuvien haitallisten lapsuuden kokemusten ja perheen jälleenyhdistymisen välistä yhteyttä.	Tutkimuksen aineistossa oli 2988 6-18-vuotiasta amerikkalaisista lasta, jotka ovat sijais- huollossa lokakuun 2015 ja heinäkuun 2019 aikana Keski-	Kasautuvien haitallisten lapsuuden kokemusten lisääntyminen vaikeutti merkittävästi jälleenyhdistämisen todennäköisyyttä ja hidasti jälleenyhdistymisen saavuttamisen

<p>experiences among children in foster care and the association with reunification: A survival analysis.</p>			<p>lännen valtiossa. Coxin suhteellisen vaaran regressiota käytettiin tutkimaan todennäköisyyttä ja aikaa jälleenyhdistämiseen vertaamalla sitä kasautuvien haitallisten lapsuuden kokemusten määrään.</p>	<p>aikaa. Lapset, joilla on 6–9 kasautuvaa haitallista lapsuuden kokemusta oli 28 % pienempi todennäköisyys jälleenyhdistämiseen verrattuna vastaaviin, joilla on 1–5 tekijää. Lapset, joilla oli yli 10 kasautuvaa haitallista lapsuuden kokemusta, oli 42 % pienempi todennäköisyys jälleenyhdistämiseen verrattuna vastaaviin, joilla on 1–5 tekijää. Muut merkittävät ennustajat jälleenyhdistämisen ennustamiseen oli lapsen rotu, ikä sijaishoidossa, sisarusten sijaishoidossa oleminen ja sijaishuolto paikka.</p>
<p>Lloyd, Margaret (2018) Poverty and family reunification for mothers with substance use disorders in child welfare.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Child Abuse Review; Vol. 27, Iss. 4, 301–316.</p>	<p>Tutkia sosioekonomisen tilan (SES) riskien vaikutusta 325 päihitteitä väärinkäyttävän äidin ja heidän sijoitettuna olevien lastensa todennäköisyyttä perheen jälleenyhdistämiseen. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Luonnehtiiko äitejä tyypillisemmin yksilölliset ja kumulatiiviset sosioekonomiset riskitekijät isiin verrattuna? 2. Vähentävätkö kumulatiiviset sosioekonomiset riskit päihitteitä väärinkäyttävillä äideillä enemmän jälleenyhdistämisen</p>	<p>Analyttiseen otokseen sisältyi 480 vanhemman ja lapsen paria, jotka osallistuivat ennaltaehkäisyyn perustuvaan vanhemmuusohjelmaan (EBP) Keskilän osavaltiossa vuosina 2008–2012. Tutkimukseen käytettiin kahta aineistolähdettä. Ensimmäinen oli EBP-tietojoukko, josta näihin tietoihin sisältyi neljä sosioekonomista muuttujaa ja kolme kontrollimuuttujaa. Toinen tietojoukko käsitti hallinnollisen sijaishuoltoa koskevan tiedon, joita seurattiin adoptio- ja kasvatushoidon analyysi- ja raportointijärjestelmällä</p>	<p>Tutkimustulokset paljastavat, että mikään SES-tekijöistä ei yksinään vähentänyt jälleenyhdistämisen mahdollisuuksia, mutta teki sen yhdessä. Yhden riskin tapauksiin verrattuna tapaukset, joissa on kolme riskiä, jälleenyhdistämisen todennäköisyys oli 39,1 %:a alhaisempi ja neljän riskin tapausten jälleenyhdistämisen todennäköisyys 49,3 %:a alhaisempi. Nollan, yhden ja kahden riskitapauksissa ei ollut merkittäviä eroja. Tulosten mukaan äideillä oli korkeammat osuudet kumulatiivisiin riskipisteisiin isiin verrattuna.</p>

		<p>todennäköisyyttä kuin yksittäiset SES-riskitekijät, kun on tarkastettu muita tekijöitä, joiden tiedetään liittyvän jälleenyhdistämisen todennäköisyyteen? 3. Vähentävätkö korkeammat kumulatiivisen sosioekonomisen riskin tasot päihkeitä väärinkäyttävien äitien todennäköisyyttä jälleenyhdistymiseen verrattuna matalampiin kumulatiivisten sosioekonomisten riskien tasoihin sen jälkeen, kun on kontrolloitu muita tekijöitä, joiden tiedetään olevan yhteydessä jälleenyhdistämiseen.</p>	<p>(AFCARS). Aineisto analysoitiin tilastollisin menetelmin. MultivariateCox-regressiomallilla arvioitiin neljää SES-riskitekijää erikseen ja kumulatiivisesti: yksinhuoltaja; tulot alle 15 000 dollaria; työttömyys; ja vakavat asumisongelmat.</p>	
<p>Martín, Eduardo & González-Navasa Patricia & Betancort, Moisés (2020) Who will go back home? Factors associated with decisions to address family reunification from residential care.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Children and Youth Services Review; Vol. 109 (2020) 1–6.</p>	<p>Tarkoituksena on määrittää tekijät, jotka liittyvät päätökseen perheen jälleenyhdistämisestä lapsen/nuoren ollessa laitoshoidossa Espanjassa.</p>	<p>Tutkimuksen otoksen kuuluu 281 6–18-vuotiasta Teneriffan saarella asuvaa nuorta, joille on tehty suunnitelma tiedon keruun aikana. Tiedot kerätty hallintotietojen järjestelmän "Sistema de Evaluación y Registro en Acogimiento Residencial" (SERAR Järjestelmä laitoshoidosta) kautta. Näihin tehtiin logistiset regressiot. Aineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla.</p>	<p>Otoksen nuorista 27,8 %:lla oli perheen jälleenyhdistämissuunnitelma. Tulokset osoittavat, että jotkut muuttajat, kuten epävakaus laitoshoidon aikana, fyysinen laiminlyönti, lapset, jotka ovat tulleet lastensuojelujärjestelmään vähintään 15-vuotiaana, ja erittäin pitkät sijoitusjaksot vähentävät todennäköisyyttä perheen jälleenyhdistämiseen. Toisaalta vanhempien kyvyttömyys valvontaan on yhtenä syynä vähentäen todennäköisyyttä</p>

				perheen jälleenyhdistämiseen. Jotkut perhemuuttajat liittyvät myös jälleenyhdistämisen todennäköisyyteen
Mateos Inchaurreondo, Ainoa & Fuentes-Peláez, Nuria & Pastor Vicente, Crescencia & Mundet Bolós, Anna (2018) Good professional practices for promoting positive parenting and child participation in reunification processes.	Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Child & Family Social Work; Vol. 23, Iss. 4, 574-581.	Tutkimus lisää tietoa ammattilaisten positiivisen asenteen vanhemmuutta kohtaan ja lapsen osallistumisen yhteyksistä perheen jälleenyhdistämiseen.	Kvantitatiivinen tutkimus tehtiin 106 ammattilaiselle, jotka työskentelevät lastensuojelujärjestelmässä. Otos koostui 106 ammattilaisesta Espanjan kolmesta autonomisesta kunnasta ja kahdelta Portugalin alueelta. Aineiston keruumenetelmänä kysely ja aineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla.	Tulokset osoittavat ammattilaisten keskuudessa suurta yksimielisyyttä seuraavista käytännöistä: (a) positiivisen vanhemmuuden sisällyttäminen perheen jälleenyhdistämisprosesseihin; b) kouluttaa biologisia vanhempia vanhempien taidoista; ja (c) lasten aktiivisen osallistumisen edistäminen sijaishuollossa ja jälleenyhdistämisessä. Jälkimmäisestä kohdasta tutkimuksessa todettiin, että vanhemmat ja kokeneemmat ammattilaiset ovat avoimempia ja taipuvaisempia edistämään osallistumista perheen jälleenyhdistämisprosesseihin. Tulokset ohjaavat käytännön työtä tarkastelemaan lastensuojelupalveluissa työskentelevien ammattilaisten asenteellista kompetenssikoulutusta keskittyen myönteisen asenteen edistämiseen biologisen perheen vanhempien osaamiseen ja lasten aktiiviseen osallistumiseen sijaishuoltoon ja jälleenyhdistämiseen.

<p>Minkhorst, Floor & Witteman, Cilia & Koopmans, A Carrien & Lohman, Nickie & Knorth, Erik J. (2016) Decision Making in Dutch Child Welfare: Child's Wishes about Reunification after Out-of-Home Placement.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia British Journal of Social Work; Vol. 46, Iss. 1, 169-185.</p>	<p>Tarkoituksena on tutkia, onko lapsen toiveella vaikutusta hollantilaisten sosiaalityöntekijöiden suosituksiin perheen jälleenyhdistämisestä.</p>	<p>Tiedot kerättiin 120 lastensuojelun ammattilaiselta ja 120 opiskelijalta, jotka lukivat vintjetin sijaishuollossa olevasta lapsesta ("Dianan tarina") ja täyttivät kyselylomakkeen lasten jälleenyhdistämistä koskevista suosituksista. Tutkimukseen osallistujat valittiin isosta joukosta satunnaisesti.</p>	<p>Tulokset osoittivat heikon, mutta merkittävän suhteen lapsen toiveen ja annetun suosituksen välillä. Lisäksi havaittiin hillitsevä vaikutus siinä, että osallistujat ottivat lapsen mielipiteen huomioon, jos mainitsivat sen suosituksensa perusteluissa. Taas osallistujat, jotka eivät lapsen mielipidettä maininneet, eivät myöskään huomioineet tätä suosituksissa. Tulokset osoittavat, että lapset voivat vaikuttaa päätöksentekoprosessiin ilmaisemalla toiveensa. Lasten tietoisuuden lisääminen tästä voisi lisätä lasten uskoa siihen, että he ovat aktiivisia edustajia omissa asioissaan, sekä lasten motivaatiota, yhteistyöhalukkuutta ja uskoa tulevaisuuteen.</p>
<p>Murphy, April & Harper, Whitney & Griffiths, Austin & Joffrion, Christopher (2017) Family Reunification: A Systematic Review of Interventions Designed to Address Co-Occurring Issues of Child</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus Yhdysvallat Journal of public child welfare; Vol. 11, Iss. 4-5, 413-432.</p>	<p>Tavoitteena identifioida ja karakterisoida systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla perheen jälleenyhdistämistä tukevia interventioita lastensuojeluvirastoissa. Kyseiset interventiot oli suunniteltu päihteitä väärinkäyttäviä perheitä varten.</p>	<p>Aineistona on systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla löytyneet artikkelit. Aineistohaut tehtiin seitsemään sähköiseen tietokantaan. Hakukriteereinä oli vertaisarvioidut artikkelit, jotka oli julkaistu vuosina 2006-2016.</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus tuotti neljä interventiomallia, joita olivat Family Treatment Drug Court (FTDC), Family Treatment Drug Court plus additional services (FTDC Plus), Comprehensive Services, ja the Strengthening Families Program (SFP). Tulokset osoittivat, että kriittisintä onnistuneessa perheen jälleenyhdistämisessä oli se, saivatko vanhemmat kattavia pal-</p>

Maltreatment and Substance Use.				veluja, jotka olivat yksilöllisesti sopivia valitusta hoitomallista riippumatta.
Murphy, Eleanor; Fairtlough, Anna (2015) The Successful Reunification of Abused and Neglected Looked After Children with Their Families: A Case-File Audit.	Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia British journal of social work; Vol. 45, Iss. 8 , 2261-2280.	Tutkimuksessa tutkittiin sitä, mikä on toimivaa perheen jälleenyhdistämiskäytännöissä väärinkäytettyjen ja laiminlyötyjen lasten kohdalla. Tässä artikkelissa tarkastellaan, miten arvioinnissa, päätöksenteossa ja suunnittelussa esitetään tarjotun tuen ja seurannan tyypit ja miten tämä vaikuttaa jälleenyhdistettyjen lasten tuloksiin.	Tutkimuksessa käytettiin asiakirja-aineistotarkastusta selvittääkseen 43 onnistuneesti kotiin palanneen lapsen ominaisuuksia yhdellä pääkaupunkiseudulla ja miten sosiaalipalvelut käytännössä vaikuttivat osaltaan tähän onnistumiseen.	Tutkimuksessa todettiin, että tietyt tekijät luonnehtivat onnistunutta yhdistymisiä. Lapset ovat yleensä iältään nuoria, heillä on lyhyet, vakaat sijoituskokemukset ja johdonmukainen perhekontakti ennen kotiin paluuta. Vaikka jälleenyhdistämisestä edeltävä arviointi ja suunnittelu olivat epäjohdonmukaista, palvelujen tarjonta oli yleensä hyvää ja onnistunutta lasten kotona pysymisen tukemiseksi. Parannettavia alueita yksilöitiin terapeuttisten ja kulttuurispesifisten palvelujen tarjoamisessa ja kohdentamisessa perheille ja tiettyjen lasten ryhmien yli- ja aliedustaminen jälleenyhdistämispolitiikassa ja käytännöissä.
Ryan, Joseph & Perron, Brian & Moore, Andrew & Victor, Bryan & Evangelist, Michael (2016) Foster home placements and the probability of family reunification: Does licensing	Kvantitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Child Abuse & Neglect; Vol. 70, 357-363.	Tutkitaan sijaishuoltotyyppin ja jälleenyhdistämisen todennäköisyyden välistä yhteyttä. Tutkimuksessa on keskitytty erityisesti sijaishuoltokotien toimilupiin. Heijastamalla liittovaltion vertailuarvoja tarkasteltiin jäl-	Aineistona on kohortit osavaltiokohtaisista hallinnollisista tiedoista (N = 17 960). Aineisto analysoitu tilastollisin menetelmin.	Luvallisissa sukulaissijaiskodeissa olevilla nuorilla oli pienin todennäköisyys jälleenyhdistämiseen verrattuna nuoriin, jotka oli sijoitettu luvallisiin ei-sukulaissijaiskoteihin ja lisensoimattomaan sukulaishoitoon. Päinvastoin lisensoimattomaan sukulaishoitoon sijoitetut nuoret saavuttivat todennäköisem-

matter?		leenyhdistämisen todennäköisyyksiä yhden ja kahden vuoden välein.		min jälleenyhdistämisen verrattuna luvallisiin sukulaissijaiskoteihin ja luvallisiin ei-sukulaissijaiskoteihin sijoitettuihin nuoriin.
Ryan, Joseph & Victor, Bryan & Moore, Andrew & Mowbray, Orion & Perron, Brian (2016) Recovery coaches and the stability of reunification for substance abusing families in child welfare.	Kvantitatiivinen tutkimus Iso-Britannia Children and Youth Services Review; Vol. 70, 357-363.	Tutkitaan sitä, parantaako interventio päihteiden väärinkäyttäjää käyttävien perheiden lastensuojelun tuloksia, erityisesti todennäköisyyttä perheiden vakaaseen (vähintään 12 kuukautta kestävä) jälleenyhdistämiseen. Interventio on integroitu asiakastapausten hallintamalli, jossa palautumisvalmentajat nimitettiin päihteitä väärinkäyttäjille perheille, joissa on lapsi avoimessa sijaishuollossa.	Monipuolinen ryhmä perheitä (n = 1623) satunnaistettiin kontrolliryhmään ja kokeelliseen ryhmään. Tutkimuksen aineiston kontrolliryhmän suuruus oli 511 perhettä ja kokeellisen ryhmän suuruus 1112 perhettä. Kontrolliryhmän vanhemmat saivat perinteistä lastensuojelupalveluita ja päihdepalveluita. Vanhemmat kokeiluryhmässä saivat perinteisiä palveluita sekä palautumisvalmentajan tukea. Aineisto on analysoitu tilastollisin menetelmin.	Tulosten mukaan päihteiden väärinkäytöstä kärsineet perheet, joilla oli palautumisvalmentajan tuki, saavuttivat huomattavasti todennäköisemmin vakaan jälleenyhdistämisen verrattuna kontrolliryhmän vastaaviin perheisiin.
Stephens, Tricia Nichola & Parchment, Tyrone & Gopalan, Geetha & Burton, Geraldine & Ortiz, Aida & Brantley, Taishawn & Martinez, Selestina & McKay, Mary (2016)	Kvalitatiivinen tutkimus Yhdysvallat Child Welfare; Vol. 94, Iss. 6, 9-37.	Perheen jälleenyhdistämisen jälkeinen tuen tarve vanhemman näkökulmasta. Tuoda vanhempien näkökulmat ongelmista ja tarpeellisista voimavaroista, joista on ollut eniten hyötyä jälleenyhdistämisen aikana.	Kuusi vanhempaa osallistui kahteen yhteisökahvilaan ja yhteen fokusryhmään tarjoten näkemyksensä jälleenyhdistämisprosesseissaan kokeneista haasteista ja onnistumisista. Aineistonkeruumenetelmänä ryhmähaastattelu. Toimintatutkimus (PAR), hyödynnetty fenomenologista lähestymistapaa.	Vanhempien kokemusten mukaan lastensuojelun nykyiset jälleenyhdistämisen jälkeiset palvelumallit eivät ole riittäviä tukemaan heidän perheitään riittävästi kriittisenä aikana Vanhemmilla on pelkoa lastensuojelua kohtaan uusien kaltoinkohtelusyhtösten ja sijoitusten takia, mikä esti palveluiden vastaanottamista. Näiden sijaan käytettiin luotettavaa epävirallista,

<p>Assessing the Needs of Reunified Families from Foster Care: A Parent Perspective.</p>				<p>perheenjäsenten ja järjestöjen tarjoamaa tukea. Yhteistyö lastensuojelutyöntekijöiden kanssa ja työntekijöiden asenne ja tuki vanhemmille näyttäytyivät merkittävilta jälleenyhdistämisen onnistumisen kannalta. Tukea kaivattiin muun muassa lapsen mielenterveyshäiriöihin, uuteen tilanteeseen sopeutumiseen ja pysyvän asunnon hankintaan.</p>
<p>Teunissen, Mirte & Goemans, Anouk & van Holen, Frank & Vanderfaeillie, Johan & Nefs, Harold & Pijnenburg, Huub & Damen, Harm & Vedde, Paul (2020) Family Reunification Decision-Making in Dutch Family Foster Care: A Dual Perspective Approach.</p>	<p>Monimenetelmätutkimus Child & youth care forum; 1–30.</p>	<p>Kartoittaa teemoja, joita kaksi ammattiryhmää (sijaishuollon työntekijät ja perhetuomarit) käyttävät arvioinneissaan ja päätöksissään perheen jälleenyhdistämisen yhteydessä.</p>	<p>Tutkimuksessa konsultoitiin 78 sijaishuoltotyöntekijää ja tutkittiin 172 oikeudellista tapusta jälleenyhdistämisen kannalta tärkeiden kriteerien löytämiseksi. Seuraavaksi yksilöntikriteerit ryhmiteltiin ja arvioitiin erikseen 35 sijaishuoltotyöntekijän ja 12 perhetuomarin suhteen. Tiedot analysoitiin moniulotteisella skaalauksella ja klusterianalyysillä, mikä johti konseptikarttaan kullekin ryhmälle ammattilaisen keskuudessa.</p>	<p>Sekä sijaishuoltotyöntekijät että perhetuomarit ehdottivat seuraavia teemoja jälleenyhdistämisen päätöksentekoprosessiin: (a) biologisten vanhempien toiminta ja vanhempien kyvyt, (b) biologisten vanhempien tuen vastaanottaminen ja (c) lapsen toiminta, kehitystarpeet ja toiveet. Rinnakkaisaiheiden lisäksi sekä sijaishuoltotyöntekijät että perhetuomarit näyttävät myös harkitsevan omia ainutlaatuisia ja keskenään eriäviä teemoja. Kahden ammattiryhmän yhtäläisyydet ja erot saattavat heijastaa erilaisia ammatillisia puitteita. Sijaishuoltotyöntekijöiden näkökohdat näyttävät suuntautuvan pysyvyyden suunnitteluun, kun taas perhetuomarien näkökohdat näyttävät liittyvän oikeudelliseen kehukseen.</p>

<p>Van Holen, Frank & Belenger, Laurence & Carlier, Elke & Potoms, Babette & Vanderfaeillie, Johan (2018) Short-term family foster care in Flanders: An exploratory study into the factors associated with family reunification decisions.</p>	<p>Monimenetelmätutkimus Iso-Britannia Children and youth services review; Vol. 94, 699-708.</p>	<p>Tutkimuksessa tarkastellaan jälleenyhdistymisas- teita ja -ominaisuuksia, jotka liittyvät jälleenyhdis- tämispäätöksiin Flanderin lyhytaikaisessa sijaishoi- dossa.</p>	<p>Aineisto koostui asiakirja-ai- neistojen yksityiskohtaisesta tarkastelusta ja henkilökohtai- sista haastatteluista sijaishuol- totyöntekijöiden kanssa. Asia- kirjat ovat (125) kaikkien flaa- milaisten sijaishuollon virasto- jen lyhytaikaisista sijoituksista, jotka toteutuivat vuosien 2014- 2015 aikana. Tapaustiedostot analysoitiin käyttämällä koo- dausjärjestelmää. Lapsen käyttäytymisongelmat sijoituksen kolmen ensimmäi- sen ja kolmen viimeisen kuu- kauden aikana arvioitiin sijaishuoltotyöntekijöiden haastattelujen avulla käyttä- mällä lyhennettyä versiota lap- sen käyttäytymiskyselystä (Child Behavior Questionnaire)</p>	<p>Lyhytaikainen sijoitus johti 27 % tapauksista perheen jälleenyhdis- tymiseen. Kaksimuuttuja-analyysit osoittivat, että seitsemätoista muuttujaa liittyi merkittävästi jäl- leenyhdistymiseen. Merkittävänä tekijänä jälleenyhdistämisen onnis- tumisen kannalta osoittautui tulost- ten mukaan äidin pedagogiset tai- dot sijoituksen lopussa. Se tarkoit- taa, että kehitettäessä metodolo- giaa jälleenyhdistämisen edistä- miseksi, äitien pedagogisten taito- jen edistäminen voisi olla merkittä- vässä asemassa.</p>
<p>Wong, Mooly (2016) Parents' Experiences During the Family Reunification Process: A Chinese Context.</p>	<p>Kvalitatiivinen tutki- mus Iso-Britannia Asian Social Work and Policy Review; Vol. 10, Iss. 3, 339-348.</p>	<p>Artikkelissa kerrotaan laa- dullisen paneelitutkimuk- sen tuloksista. Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia kiin- nalaisten vanhempien koke- muksia prosessin aikana, kun lapset palaavat kotiin sijoituksesta.</p>	<p>Tutkimukseen osallistui seitse- män vanhempaa. Tiedot kerät- tiin kolmena ajankohtana, ja haastateltavat kertoivat koke- muksistaan sekä takautuvasta että tulevasta näkökulmasta.</p>	<p>Tulokset osoittavat, että kaikki vanhemmat kamppailivat tullak- seen osaaviksi huolenpitäjäksi. Kolme merkittävää teemaa tunnis- tettiin: alemmuus, sopeutuminen ja haaste. Vanhempien kokemukset paljastivat leimautumisen yleisyy- den sosiaalityön ammattilasten keskuudessa vanhempia kohtaan. Tässä tutkimuksessa suositellaan keskittymään uudelleen politiikan suuntausten ja interventioiden</p>

				suunnitelmissa kodin ulkopuolisen hoitoon perheen pakottamisesta kohti perheen tukemista.
--	--	--	--	---